Gemeente Coevorden

Programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030

Inhoudsopgave

PROGRAMMABEGROTING 2027 EN MEERJARENRAMING 2028-2030 1

INHOUDSOPGAVE 2

LEESWIJZER 3

SAMENVATTING 4

FINANCIEEL MEERJARENPERSPECTIEF EN NIEUWE ONTWIKKELINGEN 7

PROGRAMMA 1 | BOUWEN VOOR DE SAMENLEVING 12

PROGRAMMA 2 | DUURZAAMHEID 20

PROGRAMMA 3 | SAMEN 27

PROGRAMMA 4 | EIGENHEID DORPEN EN WIJKEN 40

PROGRAMMA 5 | FUNDERING VOOR DE TOEKOMST 44

PROGRAMMA 6 | FINANCIËN EN DEKKINGSMIDDELEN 51

FINANCIËN 54

Uitgangspunten van deze begroting 54
Samenvatting financieel meerjarenperspectief 55
Vrije begrotingsruimte en structureel evenwicht 56
Toelichting incidentele baten en lasten 57
Ontwikkeling inkomsten 59
Ontwikkelingen uitgaven 61
Ontwikkeling reserves 63
Overhead 64
Recapitulatie van de programma's 66
Geprognosticeerde balans 67

PARAGRAFEN 68

Lokale heffingen 68
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 75
Onderhoud kapitaalgoederen 81
Financiering 87
Bedrijfsvoering 91
Openbaarheidsparagraaf 95
Verbonden Partijen 96
Grondbeleid 97

BIJLAGEN 102

1. Overzicht investeringen 2027-2030 102
2. Overzicht lopende investeringen 104
3. Reserves en voorzieningen 106
4. Taakvelden conform BBV 109
5. Begrotingssubsidies 115
6. Verbonden partijen 116

Leeswijzer

Doel

De begroting is een afspraak tussen raad en college over de te realiseren doelen, doelstellingen en activiteiten en de daarvoor beschikbare budgetten in het begrotingsjaar. Na goedkeuring door de raad is de begroting dé opdracht aan het college en de ambtelijke organisatie om de plannen (hoofddoelen, doelen en doelstellingen) te realiseren binnen de gegeven budgetten. Daarnaast neemt de raad kennis van de financiële meerjarenraming. Deze is dus niet bindend, maar richtinggevend.
De jaarlijkse Kaderbrief geeft richting aan de begroting. Het is een soort pre-begroting, waarna in de begroting de kaders worden uitgewerkt. De Kaderbrief 2027 heeft echter een afwijkend karakter ten opzichte van voorgaande jaren. Vanwege de collegevorming en het ontbreken van een vastgesteld coalitieakkoord bevat de Kaderbrief geen uitgewerkte bestuurlijke koers voor de komende begrotingsperiode. In deze Kaderbrief is uw raad geïnformeerd over de financiële en beleidsmatige uitgangspositie voor 2027. Het gevolg is dat de uitwerking van de bestuurlijke koers met bijbehorende financiële kaders nu is opgenomen in het proces voor het opstellen van de begroting 2027-2030.
Daarnaast gaan we in 2027 de Sturen & Verantwoorden-cyclus (S&V-cyclus) verder doorontwikkelen. We verwerken het coalitieakkoord in de S&V-documenten en we maken een betere koppeling tussen de doelstellingen, activiteiten en de bijbehorende kosten en baten, zodat we meer inzicht krijgen om goede integrale keuzes te maken.

Leeswijzer

De begroting begint met een samenvatting en het financieel perspectief. In dit financieel perspectief zijn de uitgangspunten uit de Kaderbrief 2027 en andere financiële besluiten van de raad tot nog toe verwerkt.
Hierna worden de nieuwe ontwikkelingen geschetst met hun financiële effect. Deze leggen we ter besluitvorming voor aan de raad. De begroting is ingedeeld in zes programma's met de volgende informatie:

- Hoofdoel van het programma.
- Relevante beleidskaders.
- Doelen van het programma.
- Per thema of doel: doelstellingen. Waar mogelijk hebben we deze smart omschreven: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden.
- Activiteiten. Deze worden alleen opgenomen als ze politiek-bestuurlijk relevant zijn. Significante risico's worden benoemd.
- Beleidsindicatoren. Hier staan de meerjarige cijfers, zodat eventuele trends zichtbaar worden. Het betreft de indicatoren die verplicht zijn vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, bron is in de regel 'waar staat je gemeente').
- Financiën van het programma: de kosten en baten in de komende jaren.

Na de zes programma's worden de financiën behandeld: de financiële uitgangspunten, de baten en de lasten, het begrotingssaldo, ontwikkeling reserves en algemene reserve en de verwachte balans.
We sluiten deze begroting af met de verplichte paragrafen en een aantal bijlagen.
Separaat is een begroting in één oogopslag beschikbaar.

Samenvatting

Bestuurlijke beschouwing

Van inzicht naar keuzes
Het wordt voor gemeenten steeds lastiger om de begroting structureel sluitend te krijgen en tegelijkertijd financieel gezond te blijven. Ook Coevorden staat voor deze opgave. Tegen deze achtergrond heeft deze begroting een sober karakter. Het college kiest ervoor om op dit moment geen aanvullende lastenverzwaringen voor inwoners en ondernemers door te voeren ten opzichte van de Kaderbrief 2027. Tegelijkertijd worden geen extra middelen vrijgemaakt voor nieuwe beleidskeuzes. Met deze aanpak kiezen we bewust voor financiële terughoudendheid. Zo voorkomen we dat nieuwe structurele verplichtingen worden aangegaan zonder voldoende inzicht in de financiële gevolgen op langere termijn.
Deze keuze betekent niet dat we onze ambities loslaten. Integendeel: zij onderstreept het belang van scherpe prioriteiten en een zorgvuldige afweging van wat we doen, wat we blijven doen en waar andere keuzes nodig zijn. Alleen zo kunnen we onze maatschappelijke opgaven verbinden aan een financieel verantwoord beleid.

Een veranderende financiële en bestuurlijke context
Naast de ontwikkeling van onze eigen financiën hebben we te maken met landelijke ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de taken, verantwoordelijkheden en financiële positie van gemeenten. De financiële verhouding tussen Rijk en gemeenten en de balans tussen taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en beschikbare middelen zijn daarbij belangrijke thema's. Ook het rapport van de Studiegroep Interbestuurlijke Verhoudingen onder leiding van Han Polman geeft richting aan deze discussie.

Ook binnen het jeugddomein zijn de financiële en bestuurlijke kaders volop in ontwikkeling. De vorming van de nieuwe gemeenschappelijke regeling, ontwikkelingen in wet- en regelgeving en de verwachte uitkomsten van de deskundigencommissie onder leiding van Tamara van Ark kunnen gevolgen hebben voor de inrichting, uitvoering en financiering van de jeugdzorg. Deze ontwikkelingen maken dat het niet verstandig is om nu vooruit te lopen op structurele financiële keuzes waarvan de toekomstige kaders nog niet volledig duidelijk zijn. We volgen deze ontwikkelingen nauwgezet en betrekken de financiële en inhoudelijke consequenties bij de verdere uitwerking van onze financiële strategie en de Kaderbrief 2028.

Financieel actieplan
De financiële uitdaging vraagt om een realistische en financieel verantwoorde koers. De centrale vraag is hoe we onze structurele baten en lasten duurzaam met elkaar in evenwicht houden. Dat vraagt om inzicht in ons bestaande beleid, scherpe prioriteiten en het vermogen om keuzes te maken. Daarom brengen we de komende periode binnen alle portefeuilles het bestaande beleid, de beschikbare middelen, financiële verplichtingen en aanwezige keuzeruimte in beeld. Daarbij betrekken we nadrukkelijk de verdere uitvoering van het coalitieakkoord. We kijken niet alleen naar besparingsmogelijkheden, maar ook naar de maatschappelijke effectiviteit en financiële houdbaarheid van beleid op langere termijn. In de Kaderbrief 2028 brengen we deze inzichten samen in een integrale financiële strategie. Daarnaast werken we een afzonderlijke strategie voor de toeristenbelasting uit, zodat toekomstige keuzes hierover kunnen worden gemaakt binnen een bredere financiële en beleidsmatige afweging.

Met deze begroting zetten we een eerste noodzakelijke stap. We kiezen voor financiële discipline en bestuurlijke verantwoordelijkheid en werken tegelijkertijd aan de keuzes die nodig zijn om onze ambities voor de komende jaren duurzaam waar te maken.

Een veranderende samenleving
Maatschappelijke ontwikkelingen hebben steeds meer invloed op het werk van de gemeente. Meningen verschillen vaker en scherper van elkaar en het vertrouwen in overheid en instituties staat onder druk. Dit vraagt om een bestuur dat niet alleen richting geeft, maar ook verbindt. Wij vinden het belangrijk dat inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties actief kunnen meedenken en meedoen. Daarom blijven we investeren in participatie, gebiedsgericht werken, inclusie, samenwerking en dienstverlening. We geven uitvoering aan de participatieverordening en de visie op dienstverlening en blijven ervaring opdoen met nieuwe vormen van betrokkenheid van inwoners bij de inrichting van hun leefomgeving. Goede dienstverlening begint met luisteren, samenwerken en duidelijk communiceren. Daarmee versterken we niet alleen de kwaliteit van besluiten, maar ook het vertrouwen tussen inwoners en overheid.

Sociaal domein: bouwen aan zorgzame gemeenschappen
We blijven investeren in een samenleving waarin mensen naar elkaar omzien en ondersteuning dichtbij beschikbaar is. Dat doen we door de kracht van inwoners, verenigingen en informele netwerken verder te versterken. Daarnaast zetten we de doorontwikkeling van integraal werken binnen het sociaal domein voort. Door ondersteuning, zorg, participatie, gezondheid en bestaanszekerheid beter met elkaar te verbinden, kunnen we inwoners sneller en effectiever helpen.
Een zorgzame samenleving is ook een veilige samenleving. Daarom geven we uitvoering aan het Integraal Veiligheidsplan en werken we samen met inwoners, maatschappelijke partners en veiligheidspartners aan een veilige en leefbare gemeente.

Jeugd
De druk op de jeugdzorg blijft onverminderd groot. Stijgende kosten, een groeiende zorgvraag en onzekerheid over de toekomstige financiering door het Rijk zorgen voor een blijvende uitdaging. Samen met regionale partners zetten we in op het versterken van preventie, het beter organiseren van ondersteuning en het beheersbaar houden van de kosten. Tegelijkertijd blijven we ons inzetten voor passende hulp voor kinderen en gezinnen die deze ondersteuning nodig hebben. Hierbij zoeken we voortdurend naar de juiste balans tussen kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid.

Ruimte, wonen en economie
De verdere implementatie van de Omgevingswet blijft een belangrijke ontwikkeling. We werken integraal aan een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving waarin wonen, werken, duurzaamheid, erfgoed, natuur en economie met elkaar in balans zijn. Op het gebied van wonen zetten we de ingezette woningbouwopgave voort. Voor de langere termijn is er focus op de realisatie van 7500 woningen.

Ook blijven we werken aan een sterke economie. Samen met ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke partners investeren we in een aantrekkelijk ondernemingsklimaat, toekomstbestendige bedrijventerreinen en een vitaal buitengebied. Daarnaast geven we verdere uitvoering aan het actieplan voor de agrarische sector.

Regionale samenwerking en toekomstperspectief
Met Koers 2050 ontwikkelen we in dialoog met samenleving, college en raad in 2027 een helder toekomstperspectief waarin we als gemeente onze huidige en gewenste positie bepalen inclusief een consistente gemeentelijke koers daarnaartoe. Dat helpt ons om binnen alle mogelijkheden en middelen scherpe keuzes te maken en kansen te creëren en
partners uit te nodigen met ons mee te bouwen.

Veel maatschappelijke opgaven houden niet op bij de gemeentegrens. Daarom blijven wij actief samenwerken binnen Regio Emmen, Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe, Dutch TechZone en andere regionale samenwerkingsverbanden. De komende jaren bieden belangrijke kansen voor de regio. De ontwikkeling van de Nedersaksenlijn, investeringen in bereikbaarheid en nieuwe economische perspectieven kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de brede welvaart van Zuidoost-Drenthe. Samen met regionale partners werken we aan de verdere ontwikkeling van Regio Emmen als strategisch samenwerkingsverband voor de toekomst van de regio. Daarbij zetten we in op economische ontwikkeling, wonen, onderwijs, arbeidsmarkt, bereikbaarheid en leefbaarheid. We hebben daarbij nadrukkelijk oog voor de positie, belangen en kansen van Coevorden.

Samen slimmer werken voor en met Coevorden
Een toekomstbestendige organisatie is een belangrijke voorwaarde om onze maatschappelijke ambities waar te maken. Daarom zetten we het programma Samen Slimmer Werken voort. De arbeidsmarkt blijft krap en vraagt om een aantrekkelijke werkgever die investeert in medewerkers, professionalisering en duurzame inzetbaarheid. In 2027 werken we toe naar één realistische loonsom, die aansluit bij de beschikbare financiële ruimte en de daadwerkelijke opgaven van de organisatie. Daarnaast werken we verder aan digitalisering, datagedreven werken en procesverbetering.
We zetten verdere stappen in het optimaliseren van sturen en verantwoorden, het versterken van onze informatievoorziening en de uitvoering van de digitaliseringsagenda. Hierdoor ontstaat meer overzicht, meer slagkracht en betere ondersteuning van inwoners, ondernemers en bestuur.

Onze medewerkers maken dagelijks het verschil voor inwoners. Daarom blijven we investeren in hun werkplezier, ontwikkeling en samenwerking, zodat zij optimaal kunnen bijdragen aan de maatschappelijke opgaven van Coevorden.

Tot slot
2027 staat in het teken van het starten met uitvoering geven aan de ambities van deze nieuwe bestuursperiode. Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en regionale partners werken we aan een gemeente waar het goed wonen, werken en leven is. Ondanks de uitdagingen die voor ons liggen, kijken wij met vertrouwen naar de toekomst. Door samen te werken, duidelijke keuzes te maken en te investeren in wat echt belangrijk is, bouwen we verder aan een sterk, leefbaar en toekomstbestendig Coevorden. Samen bouwen we aan een sterke toekomst.

Kaderbrief 2027

Tijdens de behandeling van de Kaderbrief 2027 in juni 2026 heeft de gemeenteraad zowel concrete toezeggingen gevraagd als aandachtspunten en aanbevelingen meegegeven voor de verdere uitwerking van de begroting.

Het college heeft de twee gedane toezeggingen betrokken bij de totstandkoming van de Programmabegroting 2027. Dit betreft:

1. Inzicht in de besteding van middelen en de relatie met de OZB. Naar aanleiding van vragen van het CDA heeft de portefeuillehouder Financiën toegezegd om, in overleg met de nieuwe portefeuillehouder Financiën, inzichtelijk te maken hoe gemeentelijke middelen worden besteed en hoe dit zich bijvoorbeeld verhoudt tot de hoogte van de OZB. Deze toezegging is uitgewerkt in de begroting en opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen en wordt onderdeel van het financieel actieplan (zie "Financieel meerjarenperspectief en nieuwe ontwikkelingen", specifiek de opdracht van college aan directie).
2. Inkoop- en aanbestedingsbeleid. Naar aanleiding van opmerkingen en vragen van BBC2014 heeft de portefeuillehouder Financiën toegezegd om in de Programmabegroting 2027 een paragraaf over het inkoop- en aanbestedingsbeleid op te nemen. Deze toezegging is verwerkt in een afzonderlijk hoofdstuk "Inkoop en aanbesteding" binnen de paragraaf Bedrijfsvoering.

Naast deze toezeggingen heeft de raad tijdens de behandeling van de Kaderbrief verschillende aandachtspunten, aanbevelingen en ambities meegegeven voor de verdere uitwerking van de begroting. Deze inbreng is betrokken bij de totstandkoming van de begroting en bij de keuzes en prioriteiten van het college. De inbreng is daarbij niet één-op-één overgenomen, maar gewogen in samenhang met het verder uit te werken coalitieakkoord, de financiële positie van de gemeente en de ontwikkelingen binnen de verschillende beleidsterreinen. Voor de verdere ontwikkeling van de Sturen & Verantwoorden-cyclus (S&V) heeft de raad concrete aanbevelingen meegegeven over onder meer de wijze waarop de raad in de toekomst beter in positie kan worden gebracht. De uitwerking hiervan is opgenomen onder het thema Sturen & Verantwoorden in programma 6 en wordt onderdeel van het financiële actieplan.

Op deze wijze is de inbreng van de raad uit de Kaderbriefbehandeling betrokken bij de Programmabegroting 2027 en bij de verdere ontwikkeling van de sturen & verantwoorden-cyclus.

Moties

Nog in te vullen (op basis van de raadsvergaderingen van 5 en 10 november).

Financieel meerjarenperspectief en nieuwe ontwikkelingen

Inleiding

In deze begroting 2027-2030 zijn de denkrichtingen en uitgangspunten uit de Kaderbrief 2027 uitgewerkt en zijn de nieuwe ontwikkelingen opgenomen die invulling geven aan de ambitie van de gemeente Coevorden.

Deze Kaderbrief is in een bijzondere bestuurlijke context verschenen. Na de gemeenteraadsverkiezingen is een nieuwe gemeenteraad aangetreden en is de vorming van het nieuwe college in juli afgerond. Om die reden had de Kaderbrief een ander karakter dan gebruikelijk. Waar een Kaderbrief vaak nieuwe beleidskeuzes en politieke accenten bevat, richtte deze editie zich vooral op de opgaven waar wij als gemeente voor staan en de financiële ruimte waarbinnen deze moeten worden gerealiseerd. Op basis van de geschetste ontwikkelingen, financiële inzichten en het coalitieakkoord geeft deze Kaderbrief denkrichtingen en uitgangspunten mee aan de uitwerking van de Programmabegroting 2027-2030.

In dit financieel meerjarenperspectief geven we eerst een korte samenvatting van de spelregels. Vervolgens geven we u een overzicht van de belangrijkste financiële uitgangspunten die zijn verwerkt in deze begroting. Daarna volgen de door het college voorgestelde nieuwe ontwikkelingen. En als laatste komen de bovengenoemde ontwikkelingen samen in het financiële overzicht van het structurele begrotingssaldo voor 2027-2030 met bijbehorende actieplan.

Spelregels:

1. Geen geld zonder plan en, waar mogelijk, nieuw voor oud beleid
Voor nieuwe ambities, investeringen of budgetaanvragen moet duidelijk zijn wat het doel is, hoe de uitvoering plaatsvindt, welke capaciteit nodig is en welke resultaten worden beoogd. Waar mogelijk vervangen van oud beleid door nieuw.

2. Eerst afmaken, dan uitbreiden
Lopende projecten, programma's en investeringen krijgen prioriteit boven nieuwe initiatieven. Voordat nieuwe ambities worden toegevoegd, wordt eerst gekeken naar de voortgang, uitvoerbaarheid en afronding van bestaande afspraken.

3. Niet alles kan tegelijk
Nieuwe investeringen en beleidsvoornemens worden afgewogen op maatschappelijke meerwaarde, wettelijke noodzaak, financiële haalbaarheid én beschikbare uitvoeringscapaciteit.

4. Realistisch begroten
Wij begroten zo realistisch mogelijk. Budgetten die structureel niet worden benut, worden opnieuw afgewogen en plannen worden alleen opgenomen wanneer voldoende capaciteit beschikbaar is om deze ook daadwerkelijk uit te voeren.

5. Financiële meevallers vallen in beginsel terug naar de algemene middelen
Meevallers en incidentele voordelen worden niet automatisch ingezet voor nieuwe plannen, maar eerst beoordeeld op hun bijdrage aan een financieel gezonde en toekomstbestendige gemeente.

6. Terughoudenheid bij gebruik van bestemmingsreserves
Niet benutte bestemmingsreserves worden niet automatisch ingezet voor nieuwe plannen en vloeien terug naar de algemene middelen.

Financiële verwerking uitgangspunten:
Met de spelregels als randvoorwaarde zijn vervolgens de financiële uitgangspunten uit de Kaderbrief 2027 verwerkt in deze begroting. De belangrijkste zijn:

- *Loon- en prijsontwikkelingen*
  De loon- en prijsontwikkelingen behoren grotendeels tot de autonome kostenstijgingen waar de gemeente slechts beperkt invloed op heeft. De loonontwikkeling van de eigen organisatie is gebaseerd op de meest recente cao-afspraken en verwachtingen ten aanzien van toekomstige salarisontwikkelingen. Daarnaast is rekening gehouden met prijscompensatie voor reguliere budgetten, subsidies en verschillende uitvoeringskosten.

- *Bijdragen aan de verbonden partijen*
  De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door loon- en prijsstijgingen en ontwikkelingen binnen de uitvoering van de betreffende organisaties. Uw raad is hierover recent geïnformeerd via de behandeling van de begrotingen en zienswijzen van de verbonden partijen. De financiële effecten zijn in de Kaderbrief verwerkt en maken onderdeel uit van het meerjarig financieel perspectief.

- *Autonome ontwikkelingen*
  Onder de autonome ontwikkelingen zijn een viertal opgaven genoemd. Op basis van het ontstane inzicht in de benodigde formatie en inhuur is duidelijk geworden wat de concrete opgave en strategische vraagstukken zijn (€ 1,5 mln. structureel aanvullend lastenbudget opgenomen). Het is duidelijk welke formatie benodigd is om onze huidige taken goed uit te voeren. Daarnaast zullen in de begroting 2027-2030 de kapitaallasten worden opgenomen voor de nieuwe Gemeentewerf (vanaf 2029) en zijn de financiële gevolgen van twee praktisch niet uitvoerbare taakstellingen teruggedraaid.

- *Onontkoombare en onvermijdbare keuzes*
  Naast de autonome ontwikkelingen zien wij een aantal opgaven waarvoor besluitvorming op korte termijn noodzakelijk is. Het betreft onder andere de implementatie van de nieuwe Archiefwet, de samenwerking binnen i-Boce, de regionale Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Drenthe en de vervanging van hybride vergaderapparatuur. Deze opgaven vloeien voort uit wettelijke verplichtingen, regionale afspraken of de continuïteit van de gemeentelijke bedrijfsvoering. De financiële effecten zijn opgenomen in het meerjarig perspectief.

- Het structureel verhogen van het tarief OZB voor niet woningen met 10%.

Nieuwe ontwikkelingen

Als college stellen we uw raad voor om de volgende ontwikkelingen op te nemen in de begroting. In de tabel hieronder wordt toegelicht welke financiële consequenties dit heeft.

1. Locatieverkenning en haalbaarheid bedrijventerrein Geesbrug
De beschikbare voorraad bedrijventerrein in Coevorden is vrijwel uitgeput. In de directe omgeving van Coevorden is er ook geen mogelijkheid tot uitbreiding. Er loopt daarom een regionale verkenning waarin Geesbrug is aangewezen als één van de twee kansrijke locaties voor een regionaal bedrijventerrein. Om tijdig bestuurlijke keuzes te kunnen maken en invloed uit te oefenen op de regionale besluitvorming is het noodzakelijk om de locatie nader te onderzoeken (haalbaarheidsonderzoek).

2. Uitbreiding bedrijventerrein 't Kleine veld in Dalen
Binnen Dalen is er behoefte aan extra ruimte voor bedrijven. Jaren geleden is dit vastgesteld op 5 hectare.
Het voorkeursrecht is in juni 2026 vastgesteld, waardoor wij nu 3 jaar te tijd hebben met het vaststellen van een plan. Met deze incidentele middelen willen we een stedenbouwkundigplan opstellen tot en met een omgevingsplan.

3. Starterslening
Om inwoners met sociaal-economische binding beter te kunnen bedienen op de woningmarkt, wordt de starterslening voortgezet. Deze ontwikkeling is in de begroting budgetneutraal opgenomen.

4. Pilot Zorgzame Gemeenschappen
De gemeente Coevorden wil de resultaten van de pilot Zorgzame Gemeenschappen behouden en verder ontwikkelen. Voorgesteld wordt om de pilot met een jaar te verlengen, inclusief de inzet van de dorpsondersteuner. Samen met Maatschappelijk Welzijn Coevorden wordt gewerkt aan verdere doorontwikkeling van de functie en de mogelijkheden om de aanpak uit te breiden naar een tweede gemeenschap. Maatschappelijk Welzijn Coevorden neemt hierbij het werkgeverschap op zich en draagt in 2027 bij door middel van cofinanciering. Het doel is sterke zorgzame gemeenschappen waar inwoners elkaar ondersteunen, inwonersinitiatieven en vrijwilligers worden gestimuleerd en gefaciliteerd en ondersteuning zoveel mogelijk dicht bij de inwoners word georganiseerd.

5. Incidentele verhoging exploitatie bijdrage zwembaden
De exploitatie van sportcomplex de Swaneburg en Drostenhal willen we als gemeente niet naar ons toe halen zolang het onderzoek naar de toekomstscenario’s nog niet is afgerond en er nog geen keuzes zijn gemaakt door het college en de raad. Daarom is besloten om de aanbesteding uit te stellen. Voor de overbruggingsperiode willen we in 2027 eenmalig middelen beschikbaar stellen.

6. Veiligheid in de binnenstad en stationsgebied
We geven opdracht voor een onderzoek, plan van aanpak en rapport met concrete adviezen en maatregelen gericht op brede veiligheid in de binnenstad en het stationsgebied. Dit om inzicht te krijgen in de onveiligheden en risico’s in de binnenstad van Coevorden. Daarbij is er ook aandacht voor het stationsgebied, nu dit een druk punt is vanwege de (internationale) spoorverbinding en de komst van de Nieuwe Veste.

Nieuwe Ontwikkelingen					
	(Bedragen x € 1.000)				
Nr.	**Onderwerp**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
	Programma 1 Bouwen voor de samenleving				
1	Locatieverkenning en haalbaarheid bedrijventerrein Geesbrug	125	-	-	-
2	Uitbreiding bedrijventerrein 't Kleine veld in Dalen	150	-	-	-
3	De starterslening wordt in 2027 voortgezet (budgetneutraal)	-	-	-	-
	Programma 2 Duurzaamheid				
	Programma 3 Samen				
4	Pilot Zorgzame gemeenschappen	85	-	-	-
5	Incidentele verhoging exploitatiebijdrage zwembaden	200	-	-	-
6	Veiligheid in de binnenstad en stationsgebied	40	-	-	-
	Programma 4 Eigenheid dorpen en wijken				
	Programma 5 Fundering voor de toekomst				
	Totaal	**600**	**-**	**-**	**-**

Structureel saldo

Bovengenoemde ontwikkelingen leiden tot een saldo van de structurele baten en lasten voor de komende jaren zoals dat is opgenomen in onderstaande tabel. Het jaar 2027 laat nog een sluitende begroting zien. Met andere woorden: het Structureel Reëel Evenwicht (SRE) is nog licht positief. De komende jaren staan we echter voor grote financiële uitdagingen. Net zoals andere gemeenten hebben we te maken met stijgende kosten, toenemende maatschappelijke opgaven en onzekerheden rondom rijksfinanciering.

Denk bijvoorbeeld aan de vele ontwikkelingen in het jeugddomein. De vorming van de nieuwe gemeenschappelijke regeling, ontwikkelingen in wet- en regelgeving en de verwachte uitkomsten van de Commissie van Ark kunnen de komende periode van invloed zijn op de inrichting, uitvoering en financiering van de jeugdzorg. De Commissie van Ark onderzoekt de ontwikkeling van de jeugdzorg en de financiële en bestuurlijke verantwoordelijkheidsverdeling tussen Rijk en gemeenten. De uitkomsten kunnen daarmee gevolgen hebben voor de financiële positie van gemeenten.
Gelet op deze ontwikkelingen stellen wij voor om op dit moment geen extra structurele middelen beschikbaar te stellen. We volgen de ontwikkelingen nauwgezet en betrekken de financiële en inhoudelijke consequenties bij de verdere uitwerking van onze financiële strategie en de Kaderbrief 2028.
De financiële uitdaging vraagt om een realistische en financieel verantwoorde koers. Hoe houden we de structurele baten in evenwicht met onze structurele lasten?

De komende periode werken we aan een financieel actieplan voor de gemeente. Binnen alle portefeuilles worden het bestaande beleid, de beschikbare middelen, de financiële verplichtingen en de aanwezige keuzeruimte in beeld gebracht. Daarbij betrekken we nadrukkelijk de verdere uitvoering van het coalitieakkoord. In de volgende paragraaf wordt deze opdracht verder geconcretiseerd.
Deze aanpak moet leiden tot een helder inzicht in de mogelijkheden om middelen effectiever in te zetten, prioriteiten te stellen en waar nodig bestaand beleid tegen het licht te houden. Daarbij kijken we niet alleen naar besparingsmogelijkheden, maar juist ook naar de maatschappelijke effectiviteit en de financiële houdbaarheid van beleid op de langere termijn.

STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO				
(bedragen x € 1.000)				
	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Saldo meerjarenraming	791	236	-1.802	-3.338
Saldo begrotingsruimte	**791**	**236**	**-1.802**	**-3.338**
Incidentele baten en lasten				
Incidentele baten	-109			
Incidentele onttrekkingen aan de reserves	-2.690	-3.275	-2.358	-250
Incidentele lasten	1.695	372	450	250
Incidentele stortingen in de reserves	1.000	1.000	1.000	1.000
Saldo incidentele baten en lasten	**-104**	**-1.903**	**-908**	**1.000**
Structureel begrotingssaldo	**687**	**-1.667**	**-2.710**	**-2.338**

Financieel actieplan

Opdracht aan de directie:
Het college geeft de directie opdracht om in de periode tot de start van de Kaderbrief 2028 in februari 2027 de basis te leggen voor een integrale financiële strategie en het maken van meerjarige financiële keuzes. Doel is om het college en de gemeenteraad beter inzicht te bieden in de financiële ruimte, de keuzes binnen het bestaande beleid en de mogelijkheden om de financiële positie structureel te versterken.

De opdracht omvat:

1. Inzicht en doorlichting: het integraal in beeld brengen en doorlichten van de gemeentelijke financiën, vanuit de programma's, producten en kostenplaatsen. Hieruit ontstaat het beeld van over- en onderbestedingen binnen de verschillende portefeuilles. Hierbij wordt waar nodig gebruikgemaakt van externe deskundigheid.
2. Toeristenbelasting: het uitwerken van verschillende scenario's voor de ontwikkeling van de toeristenbelasting en de financiële consequenties daarvan.
3. Afvalstoffenheffing: het in beeld brengen van de ontwikkeling naar kostendekkendheid en de financiële en beleidsmatige consequenties daarvan.
4. Overige lokale heffingen en leges: het in beeld brengen van de mogelijkheden en consequenties van andere financiële knoppen binnen de gemeentelijke heffingen en leges.
5. Externe financiering: het onderzoeken van mogelijkheden om meer externe middelen en subsidies aan de gemeente te verbinden, passend bij onze maatschappelijke opgaven en ambities.
6. Bestemmingsreserve nieuwe ontwikkelingen: in het coalitieakkoord 2026-2030 "Samen bouwen aan een sterke toekomst" is opgenomen dat de huidige bestemmingsreserves met in totaal € 6 miljoen worden verminderd en dat hiervoor incidentele investeringen worden gedaan. In dit actieplan zal worden uitgewerkt welke bestemmingsreserves hiervoor in aanmerking komen.

De uitkomsten van deze opdracht worden betrokken bij de voorbereiding van de Kaderbrief 2028 en vormen een belangrijke basis voor de integrale financiële strategie en de keuzes die daarin aan de gemeenteraad worden voorgelegd. De bestuurlijke opdrachtgever voor dit actieplan is de portefeuillehouder Financiën.

Programma 1 | Bouwen voor de samenleving

We werken aan een toekomstbestendige, leefbare en economisch sterke gemeente waarin wonen, werken, recreëren en bewegen in balans zijn. Door integrale samenwerking en maatwerk versterken we de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, verbeteren we de dienstverlening en stimuleren we innovatie en duurzaamheid. Zo bouwen we aan een samenleving die aantrekkelijk is voor inwoners, ondernemers en bezoekers, nu en in de toekomst.

Beleidskaders

Voor het programma Bouwen voor de samenleving zijn de volgende documenten van belang:

- Economische Visie "Coevorden onderneemt"
- Visie op Toerisme "Blik op de toekomst met oog voor het verleden"
- Programma Vitale Vakantieparken
- Strategische koers van Dutch Tech Zone
- Woonvisie "Bouwen aan de toekomst"
- Ambitiedocument Omgevingswet
- Hoofdlijnendocument en Omgevingsvisie (actualisatie n.a.v. evaluatie)
- Bereikbaarheidsvisie BOCE
- VTH-beleid 2023-2027
- Fietsnota "Ruimte voor de fietser"
- Regionale beleidsagenda regio Emmen
- Koers Dutch Tech Zone (DTZ)
- Mobiliteitsplan "Onderweg naar duurzame mobiliteit"
- Regionaal Mobiliteitsplan 1.0 (RMP)
- Laadvisie "Coevorden laadt op"
- Woonwagenbeleid Coevorden 2021
- Programmaplan Realisatie Regionale Woondeal regio Emmen
- Wensbeeld Centrum Coevorden 2001
- Actualisatie Wensbeeld Centrum Coevorden 2012
- Toekomstvisie Centrum Coevorden 2017
- Merkidentiteit Stad Coevorden 2019
- Positionering Centrumstraten 2019
- Ruimtelijke en Programmatische visie voor Markt, Haven, Citadelpunt en Weeshuisweide te Coevorden, Kasteelpark 2019

Wat willen wij bereiken?

Externe ontwikkelingen

De gemeente Coevorden staat voor een aantal ontwikkelingen die van invloed zijn op de ruimtelijke en maatschappelijke opgaven. De aanhoudende woningcrisis en de langere wachtlijsten voor sociale huurwoningen in Drenthe vergroten de druk op de woningmarkt en onderstrepen de noodzaak van versnelling van de woningbouw. Ook de vraag naar ruimte voor lokale en regionale bedrijvigheid neemt toe en vraagt om uitbreidingslocaties.
De verdere implementatie van de Omgevingswet vraagt om een integrale aanpak van ruimtelijke ontwikkelingen, onder meer op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving en de toekomst van vitale vakantieparken. Ook het buitengebied is volop in transitie als gevolg van opgaven rond landbouw, natuur, klimaat, energie en leefbaarheid.
Daarnaast blijft de inzet op de realisatie van de Nedersaksenlijn van groot belang. Deze verbinding biedt kansen voor een betere bereikbaarheid, versterking van de regionale economie, extra woningbouwlocaties en ruimte voor nieuwe bedrijvigheid. Daarmee levert de Nedersaksenlijn een belangrijke bijdrage aan de brede welvaart in Zuidoost-Drenthe.

Wat willen wij bereiken?

Thema Leefomgeving & Omgevingswet

Doel:
We werken aan het realiseren en behouden van een aantrekkelijke, gezonde, veilige en duurzame fysieke leefomgeving, waarin stad, dorpen en buitengebied zich in samenhang kunnen ontwikkelen.

Doelstellingen:
We werken aan het ruimtelijke beleid van de gemeente om aan te sluiten bij maatschappelijke ontwikkelingen, beleidsambities en wettelijke kaders.

- We werken aan een buitengebied in balans. In het buitengebied ontwikkelen landbouw, natuur en landschap, toerisme en recreatie, bodem- en waterbeheer en andere functies zich duurzaam en in harmonie met elkaar.
- We werken aan een evenwichtige toedeling van functies aan locaties zoals gesteld in de Omgevingswet.
- We werken aan het in beeld brengen van gemeentelijke erfgoedwaarden, waarbij prioriteiten voor verdere uitwerking zijn vastgesteld en erfgoedbelangen structureel onderdeel zijn van de beoordeling van relevante ruimtelijke initiatieven.
- We werken aan heldere kaders, een eenduidige werkwijze en samenhangende kerninstrumenten van de Omgevingswet (omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en omgevingsplan.

Activiteiten

Actualisatie omgevingsvisie is in uitvoering

De Omgevingsvisie wordt geactualiseerd op basis van actuele ontwikkelingen, nieuw beleid en veranderende opgaven voor de fysieke leefomgeving.

Er wordt uitvoering gegeven aan het omgevingsprogramma Buitengebied.

In 2027 en volgende jaren wordt er uitvoering gegeven aan de doelen/opgaven van het Omgevingsprogramma Buitengebied. Er wordt gewerkt door een ambtelijke werkgroep aan een "buitengebied in balans" in samenwerking met inwoners, ondernemers en stakeholders zoals de provincie en het waterschap.

Omgevingsplan deel 1 (Zwinderen) is vastgesteld

Naast de gebiedsgerichte overzetting in Zwinderen van het tijdelijk deel van het omgevingsplan naar het nieuwe deel van het omgevingsplan, komt er een gevulde regelbibliotheek en een handboek voor planwijzigingen. Hierna wordt gewerkt aan het fundament voor de verdere ontwikkeling van een dekkend integraal omgevingsplan.

Inventarisatie erfgoed- en welstandsbeleid

Het erfgoedbeleid en de welstandskaders worden geëvalueerd en geactualiseerd. Daarbij wordt gekeken hoe het cultureel erfgoed en de identiteit van Coevorden kunnen worden behouden, beleefd en meegenomen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Project Omgevingswet 2.0

Binnen dit project wordt er gewerkt aan de verdere ontwikkeling van een integrale en uniforme werkwijze voor de uitvoering van de Omgevingswet en aan de samenhang tussen de kerninstrumenten omgevingsvisie, omgevingsprogramma's, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning.

Wat willen wij bereiken?

Thema Wonen

Doel:
We zetten in op bouwen voor de samenleving. We willen dat er voldoende en passende woningen zijn voor onze inwoners en zien in alle dorpen mogelijkheden voor groei, afgestemd op de lokale behoefte en de schaal van de kern. Daarbij hebben we extra aandacht voor betaalbare woningen, starters, jonge gezinnen en bijzondere doelgroepen. Tegelijkertijd zetten we in op het behoud en de verbetering van de bestaande woningvoorraad.

De ontwikkelingen rond onder meer de Nedersaksenlijn bieden kansen voor woningbouw en ruimtelijke ontwikkeling. Deze kansen benutten we om de woningbouwopgave verder te vergroten en bij te dragen aan de brede welvaart en het toekomstperspectief van Coevorden. Daarbij zetten we in op herkenbare, groene dorpen en wijken, ondersteund door optimaal woonbeleid dat ruimte biedt voor iedereen om prettig te leven.

Doelstellingen:
Het bouwen van 762 nieuwe woningen in de periode tot 2030, conform de Regionale Woondeal. Hierbij kijken we naar de mogelijke inzet van stimuleringsregelingen vanuit het Rijk en provincie.

- We houden de voortgang van de Regionale Woondeal op koers, evalueren de resultaten en sturen waar nodig bij.
- We willen een passend en betaalbaar woningaanbod, met voldoende sociale huurwoningen, betaalbare koopwoningen en woningen voor inwoners die tussen sociale huur en koop in vallen. Daarbij hebben we bijzondere aandacht voor starters, jonge gezinnen en bijzondere doelgroepen.
- We zetten ons in voor het behoud en de verbetering van de bestaande woningvoorraad en benutten mogelijkheden om woningen te verduurzamen en toekomstbestendig te maken. Hierbij is aandacht voor biodiversiteit, circulariteit, klimaatadaptatie, energie en nieuwe mobiliteit.
- We brengen de ruimtelijke mogelijkheden voor de verdere woningbouwopgave in beeld en werken de ambitie van 7.500 woningen tot 2050 verder uit in het volkshuisvestingsprogramma.

Activiteiten

Woonzorgakkoord

Het brede Uitvoeringsprogramma Woonzorgakkoord wordt in het najaar in de huidige programmavorm afgerond. Alleen de Regio Deal-projecten in de Eendrachtswijk Coevorden, de buurtcirkels in Sleen en het Koploper-project in Geesburg zullen worden voortgezet tot en met eind 2027. Hier trekken het fysieke en sociale domein samen op.

Omgevingsprogramma Volkshuisvesting

In 2026 is het Volkshuisvestingsprogramma opgestart. Het gehele proces zal ongeveer een jaar gaan duren, zodat we in juli 2027 een vastgesteld Omgevingsprogramma Volkshuisvesting hebben. Binnen dit programma trekken het fysieke en sociale domein samen op.

Starterslening

Om inwoners met sociaal/economische binding beter te kunnen bedienen op de woningmarkt, wordt de starterslening voortgezet.

Uitvoeringsstrategie woningbouw

We werken aan een uitvoeringsstrategie om te komen tot de realisatie van 7.500 woningen tot 2050.

Fair share afspraken woningbouwcorporaties

We maken afspraken met de woningbouwcorporaties over een eerlijk en evenredig aandeel van de bouw van betaalbare woningen voor aandachtsgroepen.

Wat willen wij bereiken?

Thema Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Doel:
We verbeteren de dienstverlening door transparante, toegankelijke informatie en een laagdrempelig voortraject voor (bouw)initiatieven van inwoners en ondernemers. Tegelijkertijd verkorten we de doorlooptijden van omgevingsvergunningen en werken we aan een betere omgevingskwaliteit met behoud van natuur- en cultuurhistorische waarden.

Doelstellingen:

- Het realiseren van nieuwe kaders voor vergunningverlening, toezicht en handhaving om te sturen op een betere omgevingskwaliteit, met behoud en bevordering van natuur- en cultuurhistorische waarden.
- Het herzien van onze werkprocessen om de dienstverlening te verbeteren en een laagdrempelig voortraject te realiseren bij voorgenomen (bouw)initiatieven.
- Het afhandelen van omgevingsvergunningen binnen de wettelijke doorlooptijd.

Activiteiten

Herziening omgevingsvisie

In 2027 wordt de omgevingsvisie herzien. Daarnaast wordt in 2027 de pilot Omgevingsplan Zwinderen opgeleverd.

Implementatie vervanging Proces Omgevingsrecht Coevorden (PROCO)

In 2026 en 2027 worden nieuwe werkprocessen (Proces Omgevingsontwikkeling Coevorden) geïmplementeerd ter vervanging van het huidige PROCO (Proces Omgevingsrecht Coevorden).

Wat willen wij bereiken?

Thema Vitale vakantieparken

Doel:
We bieden vakantieparken met een verminderde vitaliteit een duurzame toekomst door te investeren in kwalitatief aantrekkelijke parken voor recreatie en toerisme. Waar recreatie geen optie meer is, zetten we in op een aantrekkelijk woonmilieu en verbeteren we de leefbaarheid.

Doelstellingen:

- Het realiseren van een kwaliteitsimpuls op een drietal parken die als recreatief minder vitaal zijn aangemerkt.
- Waar recreatie geen optie meer is, zorgen voor een aantrekkelijk woonmilieu door het realiseren en afronden van een tweetal trajecten op Parken die in transformatie zijn naar een woonpark.
- Het verbeteren van de leefomgeving op de parken door ongewenste situaties op te lossen. Het verminderen van 45 illegale bewoningen op de recreatieve parken. Het uiteindelijke doel is om geen illegale bewoningen meer te hebben.
- Het verbeteren van de leefomgeving op de parken door het ondersteunen van een aantal kwetsbare personen dat op het park woont.

Activiteiten

Handhaven illegale bewoning

We handhaven op recreatieparken om illegale bewoning te beëindigen en/of de bewoning formeel te maken met een tijdelijke vergunning.

Ondersteunen van kwetsbare personen

Kwetsbare personen die om ondersteuning vragen, krijgen begeleiding vanuit ons sociaal domein met behulp van de inzet van maatschappelijk werk Coevorden.

Toekomstplannen Ermerstrand, Primo & Secundo

We gaan toekomstplannen opstellen voor Ermerstrand, Primo & Secundo waarin de gewenste kwaliteitsimpulsen zijn omschreven om de recreatie-parken vitaler te maken.

Transformatie Ermerzand & Toenakkers

We gaan omgevingsplannen opstellen en in procedure brengen om de transformatie Ermerzand en Toenakkers van recreatiepark naar woonpark te realiseren.

Wat willen wij bereiken?

Thema Werken

Doel:
Wij werken aan een sterke, toekomstbestendige en veerkrachtige economie. Door ruimte te bieden aan ondernemerschap, het versterken van onze strategische ligging, het stimuleren van innovatie en het benutten van regionale en grensoverstijgende kansen, creëren we voorwaarden voor duurzame economische groei en werkgelegenheid. We versterken de concurrentiekracht van onze bedrijventerreinen, landbouw, recreatie en toerisme en zetten in op een aantrekkelijk woon-, werk- en verblijfsklimaat dat bijdraagt aan brede welvaart voor huidige en toekomstige generaties.

Doelstellingen:

- We bieden ondernemers ruimte, ondersteuning en een toegankelijke dienstverlening, zodat zij kunnen investeren, innoveren en groeien.
- We zorgen voor voldoende en toekomstbestendige ruimte op bestaande en nieuwe bedrijventerreinen om economische groei mogelijk te maken.
- We versterken de economische samenwerking met regionale en Duitse partners en benutten de strategische ligging van Coevorden als logistieke en internationale hub.
- We geven uitvoering aan het agrarisch actieplan en werken samen met agrarische ondernemers en belangenorganisaties aan een toekomstbestendige landbouwsector. Daarbij versterken we de verbinding tussen agrarische ontwikkeling, duurzaamheid, economische vitaliteit en een zorgvuldige ruimtelijke inrichting van het buitengebied.
- We vergroten de aantrekkingskracht van de gemeente Coevorden als toeristische bestemming door samenwerking, kwaliteitsverbetering en de ontwikkeling van recreatieve voorzieningen en belevenissen. Hierbij kijken we ook nadrukkelijk naar de Duitse markt.

Activiteiten

Actieplan agrarische sector uitvoeren en inbreng leveren in omgevingsprogramma Buitengebied

Samen met LTO Noord, Boermarken en Drents Agrarisch Jongeren Kontakt (DAJK) wordt samengewerkt aan verschillende acties voor een toekomstbestendige agrarische sector. Onder andere op het gebied van waterkwaliteit en een goede landschapsstructuur. Het actieplan is onderdeel van het Omgevingsprogramma Buitengebied.

Actualiseren en vereenvoudigen van werkprocessen

In 2027 actualiseert en optimaliseert de gemeente Coevorden de werkprocessen rondom accountmanagement, acquisitie en ondernemersdienstverlening. Uiterlijk in het vierde kwartaal van 2027 zijn de belangrijkste processen beschreven en waar mogelijk vereenvoudigd. Conform de lijn van het coalitieakkoord willen we het rode-loperprincipe hanteren, het uitgangspunt is dat ondernemers één vast aanspreekpunt hebben.

Nieuwe bedrijventerreinlocaties voorbereiden

In 2027 voert de gemeente een verkenning uit naar de toekomstige behoefte aan bedrijventerreinen en de mogelijkheden om hierin te voorzien. Daarbij wordt gekeken naar de lokale en regionale vraag, de ruimtelijke en economische haalbaarheid van ontwikkellocaties en de positionering van Coevorden binnen de regionale bedrijventerreinontwikkeling. De resultaten worden vertaald in een bestuurlijk afwegingskader met een voorstel voor vervolgstappen. Een arbeidsmarktverkenning maakt hier ook onderdeel vanuit.

Slag bij Ane

In 2027 voeren we het project Slag bij Ane uit door het realiseren van herdenkings-, cultuur- en publieksactiviteiten die bijdragen aan de zichtbaarheid van het cultureel erfgoed en de versterking van recreatie en toerisme.

Toekomstplan bestaande bedrijventerreinen opleveren

In 2027 stellen we een toekomstvisie voor de bestaande bedrijventerreinen vast en bereiden we de eerste uitvoeringsprojecten voor op het gebied van verduurzaming, bereikbaarheid, ruimtelijke kwaliteit en toekomstbestendig ondernemerschap. Dit zal een meerjarige opgave zijn die vervolgens geconcretiseerd wordt in inzet en middelen.

Uitvoeren toekomstvisie Europapark

In 2027 geven we uitvoering aan de Toekomstvisie GVZ Europark door het vaststellen van een uitvoeringsagenda en het starten van concrete projecten op het gebied van logistiek, duurzaamheid, infrastructuur en grensoverstijgende samenwerking.

Wat willen wij bereiken?

Thema Binnenstad

Doel:
We werken aan een binnenstad waar inwoners en bezoekers kunnen genieten van historie, water en gezelligheid, en waar het fijn wonen is. We versterken de eigenheid van Coevorden, zodat iedereen zich thuis voelt en verrast wordt door wat het centrum te bieden heeft. We benutten de kwaliteiten van onze historische stad en de verbinding met het water en het landelijk gebied.

Doelstellingen:

- We versterken de kwaliteit van onze binnenstad waar inwoners en bezoekers kunnen genieten van historie, water en gezelligheid, en waar het prettig wonen is.
- We evalueren het huidige programma Binnenstad en bouwen aan een programma Binnenstad 2.0.

Wat willen wij bereiken?

Thema Mobiliteit

Doel:
Het realiseren van een veilig, leefbaar en duurzaam verkeers- en vervoerssysteem voor iedereen en voor alle vormen van verkeer. Het verkeer- en vervoersysteem levert een positieve bijdrage aan de brede welvaart van de inwoners van de gemeente. Dit doen we aan de hand van het in 2025 vastgestelde mobiliteitsplan en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma.

Doelstellingen:

- In 2050 dient het aantal verkeersdoden terug te zijn gebracht naar nul. Ook het aantal ernstige verkeersslachtoffers in 2030 moet met de helft te zijn gedaald ten opzichte van 2020.
- Voor lang parkeren willen we werkenden en bezoekers zoveel mogelijk naar de parkeerterreinen aan de rand van de binnenstad leiden. Voor kort(er) parkeren blijven in de binnenstad voldoende mogelijkheden.
- We willen fietsen stimuleren en veilige fietspaden.
- We blijven ons inzetten voor een trimodale (spoor, weg, water) bereikbaarheid van Coevorden, waaronder een optimale verbinding aan de zuidkant van Coevorden.
- Duurzame mobiliteit willen we zoveel mogelijk ondersteunen. Denk daarbij aan deelmobiliteit, laadinfrastructuur, versterken van openbaar vervoer verbindingen (en omgevingen) en stimuleren van lopen en fietsen.

Activiteiten

Uitvoeringsprogramma Mobiliteit

In 2027 gaan we door met het uitvoeren van de activiteiten vanuit het uitvoeringsprogramma Mobiliteit. Het gaat dan onder meer over aanpassingen aan de Klenckerweg, Arjen Vonkstraat en een gedeelte van Stieltjeskanaal. We starten met de voorbereidingen voor rotonde Dalen, schoolroute Schoonoord en De Nieuwe Veste. Ook op gedrag wordt ingezet door het aanbieden en

uitvoeren van voorlichtingscampagnes, activiteiten voor scholieren en ouderen uit het programma Permanente verkeerseducatie. Daarbij besteden we specifieke aandacht aan fietsverlichting.

Fietspaden

De fietspaden Gelpenberg, Schapendijk, Jongbloedvaart en 't Haantje worden volgens planning gerealiseerd. Voor het ontwikkelen van de doorfietsroute sluiten de BOCE-gemeenten een samenwerkingsovereenkomst. We starten een onderzoek naar voorrang voor fietsers op rotondes binnen de bebouwde kom.

Evaluatie parkeren

We gaan vanuit het project Markt en Haven een evaluatie 'parkeren' uitvoeren.
De parkeernormennota wordt afgerond en er wordt uitvoering gegeven aan een parkeervergunningensysteem ten behoeve van het woongebied Aleida Kramerstraat.

Treinverkeer Coevorden

In 2027 rijdt de reizigerstrein tussen Coevorden, Nordhorn en Bad-Bentheim. Ook rijdt een goederenshuttle (spoor) tussen Coevorden en Rotterdam. In het project Nedersaksenlijn wordt duidelijk welke varianten kansrijk zijn om te worden uitgevoerd. Er worden stappen gezet in de daarbij behorende gebiedsontwikkeling. We verwachten, naar aanleiding van gesprekken met stakeholders, duidelijkheid te krijgen over de mogelijkheden van het voorkeurstracé van de zuidelijke rondweg.

Laadvisie

Op het gebied van duurzame mobiliteit wordt een nieuwe laadvisie voorgelegd. Ook wordt het aanbod van deelfietsen in Coevorden en Dalen uitgebreid.

Verbonden partijen

GR Recreatieschap Drenthe
Recreatieschap Drenthe heeft tot taak de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van recreatie en toerisme. Het Recreatieschap ondersteunt gemeenten bij de ontwikkeling van recreatie en toerisme, werkt aan de bereikbaarheid en toegankelijkheid van recreatiegebieden, ontwikkelt en onderhoudt recreatieve netwerken en routes en draagt bij aan de versterking van de vrijetijdssector in Drenthe. Daarnaast bevordert het Recreatieschap samenwerking tussen gemeenten en andere partijen op het gebied van recreatie, toerisme en leefomgeving.

GR Omgevingsdienst Drenthe (2024)
De Omgevingsdienst heeft tot taak om gezamenlijk uitvoering te geven aan vergunningverlening, toezicht, handhaving en specialistische milieutaken namens de provincie Drenthe en de Drentse gemeenten. De dienst voert onder meer taken uit op het gebied van milieuvergunningen, milieutoezicht, handhaving, bodem, geluid, luchtkwaliteit, asbest en omgevingsveiligheid. Daarnaast vervult de Omgevingsdienst een adviserende, coördinerende en specialistische rol voor de deelnemende overheden.

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Bij de indicator "Nieuw gebouwde woningen" hoort de voetnoot: Woningvoorraad 2024: 15.966 woningen.

Indicator	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Nieuw gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	8,3	13,4	6	4,8	
Banen	per 1.000 inw 15-64jr	701,1	732	749,3	766,9	768,1
Demografische druk	%	82,7%	83,2%	83,4%	83,6%	84,6%
Vestigingen van bedrijven	per 1.000 inw 15-65jr	163	171,1	179,4	184,7	188,5
Functiemenging	%	49,10%	50%	50,4%	50,7%	50,8%

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten				
Recreatie en Toerisme	**1.081**	**555**	**556**	**556**
Economische structuurversterking	**987**	**709**	**727**	**724**
Ruimtelijke ontwikkeling	**395**	**370**	**370**	**369**
Wonen en leefomgeving	**1.060**	**513**	**505**	**502**
Omgevingsvergunningen	**175**	**175**	**175**	**175**
Gronden in exploitatie	**4.138**	**2.365**	**19**	**-82**
Centrumplan Coevorden	**316**	**312**	**308**	**284**
Mobiliteit	**145**	**215**	**285**	**167**
RSP	**329**	**329**	**329**	**329**
Bovengrondse infrastructuur	**5.221**	**5.316**	**5.338**	**5.002**
Riolering	**2.711**	**2.783**	**2.854**	**2.899**
Bestuurlijke samenwerking	**45**	**45**	**45**	**45**
Totaal Lasten	**16.603**	**13.686**	**11.511**	**10.969**
Baten				
Recreatie en Toerisme	**517**	**9**	**9**	**9**
Economische structuurversterking	**105**	**105**	**105**	**105**
Ruimtelijke ontwikkeling	**106**	**106**	**106**	**106**
Wonen en leefomgeving	**617**	**309**	**309**	**309**
Omgevingsvergunningen	**1.159**	**1.159**	**1.159**	**1.159**
Gronden in exploitatie	**4.138**	**2.365**	**19**	**-82**
Centrumplan Coevorden	**0**	**0**	**0**	**0**
Bovengrondse infrastructuur	**142**	**142**	**142**	**142**
Riolering	**125**	**194**	**263**	**263**
Bestemmingheffingen	**242**	**242**	**242**	**242**
Totaal Baten	**7.151**	**4.630**	**2.353**	**2.251**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-9.453**	**-9.056**	**-9.158**	**-8.718**

Programma 2 | Duurzaamheid

We werken aan een duurzamere toekomst vanuit het nu, voor de generaties die volgen. Dit doen we door intensief samen te werken met inwoners, ondernemers, kennisinstanties en bedrijven. Bewustwording, samenwerken én innovatie zijn daarbij belangrijke speerpunten voor ons.

Beleidskaders

Voor het programma Duurzaamheid zijn de volgende documenten van belang:

- Duurzaamheidsvisie
- Uitvoeringsplan Duurzaamheid
- Transitievisie Warmte
- Beleidsplan Afval en Grondstoffen 2023-2027
- RKC Onderzoeksrapport 'Meer doen met afval' (2022)
- RKC Onderzoeksrapport naar de opvolging van aanbevelingen 'Meer doen met afval' (2025)
- Leidraad Biodiversiteit

Wat willen wij bereiken?

Externe ontwikkelingen

In 2027 zal er landelijk opnieuw veel aandacht moeten zijn voor energiezekerheid en de invloed van geopolitieke ontwikkelingen hierop. De positie van energie verandert onder andere door de Omgevingswet (2024), de nieuwe Energiewet [2026], de Wet Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie [2026], het gewijzigde prioriteringskader voor energie aanvragen [2026] en de Wet Collectieve Warmte [waarschijnlijk 2027]. Het gaat niet langer uitsluitend over energiebesparing en CO2-reductie, maar steeds meer over systeemdenken, flexibiliteit, lokale samenwerking, energieopslag, strategie en tijdige afstemming. De ernst van de situatie blijkt uit harde stops, wachtlijsten en dreigend stroomtekort. Dit alles heeft een grote maatschappelijke impact.

Sinds augustus 2024 is de Natuurherstelverordening (NHV) van kracht. Dit is een bindende verordening en de uitvoering is verplicht. De opgaven voor herstel van biodiversiteit zijn groot en de uitvoering zal deels bij de gemeenten komen te liggen. In september 2027 moet er voor Nederland een definitief Natuur Herstelplan zijn opgesteld en hierin wordt ook de impact voor gemeenten duidelijk. Naar verwachting zal dit invloed hebben op onder andere ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente en het beheer van ons groen.

Wat willen wij bereiken?

Thema Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)

Doel:
Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) vormt een belangrijke schakel in de uitvoering van de ambities uit het coalitieakkoord. Door scherper inzicht te verkrijgen in de omvang, kwaliteit, prestaties en vervangingsopgaven van de openbare ruimte ontstaat een betere basis voor prioritering, programmering en financiële afwegingen binnen de begroting en de meerjarenraming. Daarmee draagt IBOR bij aan een wendbare, toekomstbestendige organisatie die effectief kan inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen en veranderende omstandigheden.
Het doel van dit project is te komen tot het effectief, efficiënt, doelgericht en financieel duurzaam organiseren van het beheer op de openbare ruimte. Daarmee kunnen we onderbouwen wat nodig is en inzichtelijk maken wat het kost om beheer uit te voeren. We groeien hiermee van reactief naar strategisch beheer. De belangrijkste stap hierin is het op orde brengen van de data. Dit geeft een basis voor het vervolg om strategieën te ontwikkelen voor de maatschappelijke doelen, om inwonersparticipatie doelgericht in de leefomgeving in te zetten en financiële doorrekeningen te maken. Zo werken we toe naar beheersing op de kapitaalgoederen.

Doelstellingen:

- Het versterken van de informatiepositie van de gemeente door te investeren in beheerdata, digitalisering en datagedreven werken. Dit legt het fundament om in de toekomst transparante keuzes, doelmatige inzet van middelen en een betere balans tussen ambities, taken en beschikbare financiële middelen voor te leggen ter besluitvorming. Dit draagt bij aan een toekomstbestendige openbare ruimte die aansluit bij maatschappelijke ambities en doelmatige inzet van financiële middelen. Dit project brengt beheeropgaven, kwaliteitsniveaus en investeringsbehoeften integraal in beeld en verbindt deze met opgaven zoals klimaatadaptatie, energietransitie en leefbaarheid.

- De komende jaren werken wij gefaseerd en risico gestuurd aan het vergroten van het inzicht in de openbare ruimte. Waarbij de focus in eerste instantie ligt op de assets[1] met de grootste risico's en wettelijke beheeropgaven. Stapsgewijs ontstaat zo een integraal beeld van de beheeropgaven. Dit stelt het bestuur en de raad beter in staat om onderbouwde keuzes te maken over het wijzigen van kwaliteitsniveaus, investeringen en beschikbare middelen. Daarmee dragen wij bij aan een veilige, leefbare, duurzame en financieel beheersbare openbare ruimte.

- Binnen het project Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) werken we stapsgewijs, doormiddel van deelnota's, toe naar een steeds beter onderbouwde basis voor integrale afwegingen van opgaven, middelen en risico's. De totale set aan deelnota's tezamen (naar verwachting 2029-2030 gereed) leidt tot kaderstellende keuzes. Dit project resulteert uiteindelijk in een basis voor een realistische en stabiele meerjarenbegroting per onderdeel.

- We versterken het vermogen van de organisatie om op een planmatige en toekomstgerichte wijze te sturen op de kwaliteit van de openbare ruimte. Dit stelt ons in staat om tijdig in te spelen op ontwikkelingen, risico's beheersbaar te houden en beschikbare middelen doelmatig in te zetten. Uiteindelijk leidt dit tot een openbare ruimte die beter aansluit bij de financiële middelen, de kwaliteitsambitie van uw raad, en bij behoeften van inwoners, ondernemers en bezoekers. Een openbare ruimte die toekomstbestendig, veilig, gezond en duurzaam kan worden beheerd en ontwikkeld.

---

[1] *Met assets bedoelen we alle fysieke onderdelen van de openbare ruimte die de gemeente bezit, beheert en onderhoudt. Denk hierbij aan wegen, bruggen, openbare verlichting, riolering, groenvoorzieningen, speeltoestellen, verkeersvoorzieningen en andere objecten die essentieel zijn voor een veilige, bereikbare en aantrekkelijke leefomgeving.*

Activiteiten

Versterken datakwaliteit, assetinformatie en uitwerken van data in beheeropgaven

De kwaliteit, volledigheid en actualiteit van beheerdata worden verbeterd, aangevuld en op orde gebracht. Tevens vindt de inrichting van beheerprocessen plaats, zodat dit wordt geborgd. Deze processen worden vertaald naar beheeropgaven.
Resultaat 2027

- Beheerdata (van in ieder de wettelijk verplichte/meest risicovolle assets) is planmatig geïnventariseerd, geordend en beoordeeld, de zogeheten 0-meting;
- Er is in een plan van aanpak inzichtelijk gemaakt hoe de gemeente de kwaliteit en betrouwbaarheid van beheerdata voor de prioritaire assetgroepen zijn en aantoonbaar kan verbeteren;
- Voor de belangrijkste assetgroepen vindt de inventarisatie van de data plaats in 2027. Voor de overige groepen is het plan van aanpak vastgesteld;
- Beheeropgaven, risico's en maatregelen zijn voor prioritaire assetgroepen, op basis van objectieve gegevens, inzichtelijk gemaakt.

Actualiseren deelnota's openbare ruimte

Deelnota's worden opgesteld of geactualiseerd, met prioriteit voor wettelijk verplichte, kapitaalintensieve en risicovolle assetgroepen. In deze deelnota's zijn de financiële gevolgen van beheer, onderhoud en vervanging per assetgroep vertaald naar een meerjarige middelenbehoefte.
Resultaat 2027

- Op basis van de data worden de deelnota's voor de prioritaire assetgroepen stapsgewijs geactualiseerd en vastgesteld. De fasering en omvang worden gedurende de projectuitvoering nader bepaald.
- Samenhang tussen beleid, beheer, investeringen en financiën is versterkt. Tevens is samenhang ontstaan met opgaven zoals klimaatadaptatie, energietransitie en leefbaarheid.
- Bestuur en gemeenteraad worden periodiek geïnformeerd om gevoel te krijgen bij de (opgehaalde) data en cijfers, zodat zij over een paar jaar wanneer alle deelnota's gereed zijn beter in staat zijn om maatschappelijke ambities, kwaliteitsdoelen en financiële mogelijkheden integraal met elkaar in balans te brengen.
- Middels de geactualiseerde deelnota's wordt uiteindelijk toegewerkt naar een meerjarige financiële planning (MJOP) op basis van de minimale wettelijke kwaliteitsnorm.

Vaststellen kwaliteitsniveaus, bestuurlijke scenario's en ondersteunen besluitvorming

Per asset worden stapsgewijs kwaliteitsniveaus, risico's, maatschappelijke effecten en financiële consequenties uitgewerkt in bestuurlijke scenario's. Hierbij wordt inzicht gegeven in de bandbreedte tussen het minimaal wettelijke kwaliteitsniveau en het door uw raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Bestuur en gemeenteraad worden periodiek geïnformeerd om gevoel te krijgen bij de (opgehaalde) data en cijfers, zodat zij over een paar jaar wanneer alle deelnota's gereed zijn beter in staat zijn om maatschappelijke ambities, kwaliteitsdoelen en financiële mogelijkheden integraal met elkaar in balans te brengen.
Resultaat 2027

- Kwaliteit, risico's, maatschappelijke effecten en financiële consequenties over de gehele looptijd van het project zijn in deelnota's inzichtelijk gemaakt.

Wat willen wij bereiken?

Thema Duurzaamheid

Doel:
De gemeente Coevorden ontwikkelt zich duurzaam en toekomstbestendig, met ruimte voor economische groei en een gezonde leefomgeving. We versterken de samenwerking met inwoners, ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties rondom duurzaamheid. We dragen bij aan een groene en gezonde leefomgeving en werken samen aan een energieneutrale samenleving.

Doelstellingen:

- Het realiseren van de ambities uit de Duurzaamheidsvisie.
- In 2027 vergroten we de bewustwording van duurzaamheid onder inwoners en stimuleren we duurzaam gedrag door kennis te delen en inspiratie en handelingsperspectief te bieden. Hierdoor neemt de betrokkenheid van inwoners bij de duurzaamheidsopgaven van de gemeente toe.
- Binnen de gemeente Coevorden bereiden we ons voor op de effecten van klimaatverandering met als ambitie een gezonde, groene leefomgeving, waarin het prettig wonen is.
- We werken samen met inwoners en externe belanghebbenden aan het behouden en versterken van biodiversiteit in de gemeente. We gaan hierbij uit van het concept Basiskwaliteit Natuur (BKN), zoals omschreven in de in 2025 vastgestelde Leidraad Biodiversiteit.
- We stimuleren een economie met gesloten kringlopen, waarbij lokaal produceren en verkopen de norm is. Samen met het bedrijfsleven en kennisinstanties werken we aan gunstige randvoorwaarden zodat innovatieve en circulaire bedrijvigheid de ruimte krijgt.
- In de gemeente Coevorden hebben we sterke energie-coöperaties die in staat zijn om lokale energieprojecten op te starten.
- De zonneroute A37 biedt de kans om lokaal opgewekte energie zoveel mogelijk lokaal te benutten. We zetten ons ervoor in dat deze energie deels in lokaal eigendom komt, zodat opbrengsten en zeggenschap in de gemeente terechtkomen. Ook het lokale bedrijfsleven kan hiervan profiteren. Omdat niet alle opgewekte energie direct kan worden afgenomen, kan opslag onderdeel worden van het project.
- Als gemeente voldoen we aan de wettelijke eisen omtrent het realiseren van een aardgasvrije samenleving in 2050.

Activiteiten

Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid

We leveren uiterlijk Q3 2027 een nieuw uitvoeringsprogramma Duurzaamheid op, waarin we toetsen of we accenten moeten verleggen bij het uitvoeren van de Duurzaamheidsvisie.

Duurzaam gedrag stimuleren

We stimuleren duurzaam gedrag, onder meer door middel van subsidies. Met terugkerende communicatie over de groene subsidieregeling en de isolatiesubsidie bevorderen we het bereik van de regelingen. Waar mogelijk ondersteunen we bewonersinitiatieven en bovendien werken we in 2027 samen met inwoners en andere belanghebbenden aan minimaal twee vergroeningsprojecten. We organiseren in 2027 bovendien vier Fixteam-acties, waarbij kleine energiebesparende maatregelen worden aangeboden aan inwoners.

Bewustwordingscampagnes

We organiseren twee duurzaamheidscampagnes om gedragsverandering bij onze inwoners te bevorderen; een campagne in het voorjaar en een campagne in het najaar.

Lokale Adaptiestrategie

In 2027 wordt er een Lokale Adaptatiestrategie (LAS) inclusief uitvoeringsagenda vastgesteld door de gemeente Coevorden. In de LAS omschrijven we hoe we als gemeente omgaan met het veranderende klimaat. Bovendien brengen we urgente locaties in beeld waar opgaven op het gebied van hitte, wateroverlast en droogte zich stapelen.

Uitvoeringsagenda klimaatadaptie

Na vaststelling van de LAS in 2027 starten we met het werken aan de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie.

Implementatie Basiskwaliteit Natuur (BKN)

In 2027 wordt het werken met het concept BKN verder geïmplementeerd in de organisatie, zodat uiteindelijk biodiversiteit als vast ontwerpprincipe meegenomen wordt in ruimtelijke ontwikkelingen.

Opgaveverkenning Circulaire Economie

We verkennen de opgave op het gebied van Circulaire Economie en stellen een plan van aanpak op dat in het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid wordt opgenomen.

Samenwerking energiecoöperaties

In 2027 stellen we een strategie op met betrekking tot de samenwerking en ondersteuning van energiecoöperaties en -gemeenschappen.

Zonneroute A37

In 2027 verankeren we lokaal eigendom in de aanbesteding en ondersteunen we De Koepel Zonneroute A37 en onze lokale energiecoöperaties (draagt bij aan doelstelling 6). Samen met provincie en de gemeenten Emmen en Hoogeveen leggen we college en raad een voorstel voor over risicodragende deelname door overheden, met een omgevingsfonds als terugvaloptie. Ook verkennen we hoe de opgewekte stroom lokaal kan worden benut, via directe levering aan bedrijven en opslag.

Omgevingsprogramma Warmte

We werken aan het Omgevingsprogramma Warmte (ook wel Warmteprogramma genoemd). Dit is een verplicht programma onder de omgevingswet en dient uiterlijk 31 december 2027 te zijn vastgesteld door het college.

Uitvoeringsplannen

In 2027 gaan we een begin maken met het opstellen van uitvoeringsplannen per wijk, kern, dorp of gebied ten zuiden van de A37. In totaal zijn dit circa 25 wijken, kernen en dorpen. Uitvoeringsplannen zijn plannen waarin gemeenten per wijk of dorp vastleggen hoe en wanneer woningen en gebouwen van het aardgas worden afgekoppeld.

Uitvoeringsagenda Biodiversiteit

In 2027 werken we samen met externe partners en inwoners aan de projecten en acties uit de Uitvoeringsagenda Biodiversiteit, die onderdeel is van de Leidraad Biodiversiteit. Met deze projecten en acties vergroten we de bewustwording rondom biodiversiteit en dragen we lokaal bij aan een verbetering van de Basiskwaliteit Natuur. In 2027 gaat dat onder andere om een vergroeningsactie in versteende wijken, het egelproject en de realisatie van een groen schoolplein.

Uitvoeren ecologisch onderzoek ten behoeve van het Soortenmanagement Plan (SMP)

In 2026 hebben we de aanbesteding voor het ecologisch onderzoek ten behoeve van het SMP gepubliceerd. In 2027 hopen we te starten met het onderzoek, wat naar verwachting twee tot drie jaar zal duren. Met een soortenmanagementplan (SMP) verkrijgen we een generieke gebiedsontheffing voor beschermde soorten, waardoor we aan de isolatieopgave kunnen werken en tegelijkertijd natuurwaarden beschermen. Deze activiteit draagt bij aan doelstelling 8.

Wat willen wij bereiken?

Thema Duurzaam en circulair inzamelen en verwerken van afval

Doel:
Het verminderen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval en stimuleren van afvalscheiding met oog op de transitie van een lineaire naar circulaire economie, alsook het betaalbaar houden van de afvalstoffenheffing.

Doelstellingen:
- Realiseren van de VANG-doelstelling van maximaal 100kg restafval per inwoner.
- Realiseren van de VANG-doelstelling van minimaal 75% afvalscheiding.
- Realiseren van de VANG-doelstelling van minimaal 65% recycling.

Activiteiten

Opstellen afvalbeleidsplan 2028-2032

In 2027 stellen we een nieuw afvalbeleidsplan op voor de jaren 2028-2032 om hergebruik en afvalscheiding verder te stimuleren.

Toekomstbestendige inzamelsystematiek oud papier

We maken uiterlijk in 2027 een keuze over welke papier inzamelsystematiek we per 2028 willen hanteren, zodat we op een toekomstbestendige manier zoveel mogelijk oud papier gescheiden kunnen inzamelen. De heroverweging van de papier inzamelsystematiek maken we op basis van een recent uitgevoerd onafhankelijk onderzoek.

Plan van aanpak revitalisatie milieustraten

De raad heeft in april 2025 besloten onze milieustraten toekomstbestendig te willen maken. In 2027 besluiten we op welke termijn en in wat voor vorm we de revitalisatie gaan vormgeven. Hierbij kijken we onder meer naar het acceptatiebeleid en inrichting. Ons doel is om het grof restafval te verminderen en afvalscheiding van grove reststromen verder te stimuleren. Het recent uitgevoerde haalbaarheidsonderzoek naar de milieustraten geldt als uitgangspunt.

Wat willen wij bereiken?

Thema Groen, Landschap en Water

Doel:
De gemeente Coevorden zet in op het behouden en versterken van groene en blauwe elementen binnen de openbare (leef)omgeving. Groen en water dragen bij aan biodiversiteit, klimaatbestendigheid, een gezonde leefomgeving en de ruimtelijke kwaliteit van onze gemeente. Door groene en blauwe structuren te beschermen en te ontwikkelen, versterken we de identiteit, de biodiversiteit, leefbaarheid en aantrekkingskracht van zowel stedelijke als landelijke gebieden.

Doelstellingen:
- We geven de leefomgeving in de gemeente Coevorden vorm en inhoud op basis van de landschapstypen-kaart uit de notitie Ruimtelijke kwaliteit.
- We behouden en beschermen ons huidige groenareaal.

- We leggen het groen duurzaam en bestendig aan.
- We streven naar een krachtige en robuuste groene structuur.

Activiteiten

Actualisatie Bomenverordening

We actualiseren de Bomenverordening uit 1999 en leggen deze voor aan uw raad. Het uitvoeren van een Boom Effect Analyse (BEA) wordt als verplicht onderdeel opgenomen bij een ruimtelijke ontwikkeling en/of herinrichting. Hiermee brengen we vooraf in beeld wat de gevolgen zijn voor het bestaande groen en streven we bij verdere uitwerking van het plan naar het zo goed mogelijk inpassen van dit groen met behoud van functie en kwaliteit.

Gemeentelijke groenbalans

We houden een gemeentelijke groenbalans bij. Hierdoor wordt inzichtelijk hoeveel gemeentelijk groen verdwijnt en opnieuw aangelegd wordt in 2027.

Groen/Blauw visiedocument

We stellen een Groen/Blauw visiedocument op. Dit document beschrijft hoe de gemeente Coevorden op de lange termijn omgaat met groen, water en biodiversiteit in de openbare ruimte. Onderdeel van dit visiedocument is een kaart waarop de gemeentelijke groene en blauwe ecologische structuren staan aangegeven. Hiermee ontstaat er een aanvullend beleidsmatig afwegingskader voor het behoud, herstel en de versterking van groene- en blauwe structuren binnen de gemeente.

Verbonden partijen

Bij dit programma zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- Area Reiniging B.V., doel: de inzameling, verwerking en recycling van (huishoudelijke) afvalstoffen, straatreiniging en kolkenzuigen.
- N.V. Rendo Holding, doel: het transporteren en distribueren van energie; beheer en onderhoud vaneen gas en elektriciteitsnetwerk.
- Enexis Holding N.V., doel: het transporteren en distribueren van energie; het in stand houden van een betrouwbaar distributie en transportnet voor energie.

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	2021	2022	2023	2024
Hernieuwbare elektriciteit	%	44,4%	74,3%	94,9%	106,3%
Hernieuwbare energie*	%	14,6%	22,1%	28,2%	35,6%
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	150	141	134	134
*omvat totale energie vraag (elektriciteit, mobiliteit en warmte)					

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten				
Vastgoed	**6.660**	**6.851**	**8.033**	**9.032**
Groen en Landschap	**1.356**	**1.356**	**1.356**	**1.356**
Afvalverwijdering en -verwerking	**4.904**	**5.154**	**5.154**	**5.154**
Duurzaamheid	**1.912**	**630**	**630**	**630**
Begraafplaatsen	**440**	**361**	**361**	**361**
Veiligheidsbevorderende maatregelen	**2.471**	**2.471**	**2.471**	**2.471**
Totaal Lasten	**17.742**	**16.822**	**18.004**	**19.003**
Baten				
Vastgoed	**2.543**	**2.543**	**2.396**	**1.782**
Groen en Landschap	**55**	**55**	**55**	**55**
Afvalverwijdering en -verwerking	**984**	**984**	**984**	**984**
Duurzaamheid	**110**	**110**	**110**	**110**
Begraafplaatsen	**2**	**2**	**2**	**2**
Bestemmingsheffingen	**9.700**	**9.700**	**9.700**	**9.700**
Totaal Baten	**13.394**	**13.394**	**13.246**	**12.632**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-4.348**	**-3.428**	**-4.758**	**-6.370**

Programma 3 | Samen

Ambitie "Zo gewoon als mogelijk, zo ondersteunend als nodig"

In Coevorden kunnen inwoners goed, veilig en gezond leven. Ze voelen zich thuis in hun dorp, wijk of buurt. Kinderen en jongeren groeien veilig op, ontwikkelen hun talenten en kunnen rekenen op gelijke kansen om mee te doen en vooruit te komen.
Inwoners ervaren bestaanszekerheid, kunnen zich ontwikkelen en doen naar vermogen mee in de samenleving. Mensen kijken naar elkaar om en helpen elkaar waar nodig.
Als ondersteuning nodig is, sluiten we aan bij het gewone leven van inwoners.
We organiseren ondersteuning zoveel mogelijk dichtbij huis en in samenhang met gezin, netwerk, onderwijs, werk en woonomgeving.

Beleidskaders

De maatschappelijke opgaven binnen Programma Samen staan niet op zichzelf. Landelijke hervormingen, regionale samenwerkingsafspraken en lokale beleidskaders bepalen in belangrijke mate de richting van het programma. Samen geven zij richting aan de verdere ontwikkeling van gezondheid, welzijn, bestaanszekerheid, jeugd, participatie, veiligheid en ondersteuning in Coevorden.

Lokale beleidskaders

- Visie Jeugd en uitvoeringsplan
- "Voor elkaar, met elkaar" Wmo visie 2026 en verder
- "Voor elkaar, met elkaar" Uitvoeringsagenda Wmo en Welzijn
- Uitvoeringsplan Laaggeletterdheid
- Evaluatie programma Kansrijk Opgroeien
- Beleidsnotitie ‘Samen voor een gezonder Coevorden’
- Fit en vitaal Coevorden
- Sport- en preventieakkoord
- Sportnota 2025
- Integraal veiligheidsplan 2027-2030
- Uitvoeringsplan Ondermijning 2025-2027
- Handhavingsuitvoeringsplan 2026-2029
- Integraal huisvestingsplan onderwijs 'Ruimte voor elkaar’ uit 2019 en actualisatie 2025
- Beleidsnota ‘Geloof in eigen kunnen
- Beleidsnota ‘Cultureel Kansrijk Opgroeien’
- Uitvoeringsplan Armoede en Schulden ‘Patronen doorbreken voor een schuldenvrije toekomst 2024-2027’.

Regionale beleidskaders

- De Gezonde Marke – Meerjaren werkagenda AZWA 2025 en verder
- Regiovisie Gespecialiseerde Jeugdhulp Drenthe
- Uitvoeringsagenda Regiovisie JHRD
- Strategische notitie "Regionale inkoop specialistische jeugdhulp Drenthe 2026-2028"
- Uitvoeringsplan "Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming Drenthe 2026"
- Regiovisie "Beschermd wonen en maatschappelijke opvang (BOCE)"
- Regiovisie "Geweld hoort nergens thuis"
- Programma Weerbaar Drenthe (Veiligheidsregio Drenthe)
- Meerjarenagenda Arbeidsmarktregio Drenthe 2025-2030
- Regionaal programma Van School naar Duurzaam Werk

Landelijke kaders en hervormingen

- *Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA)*
  Versterkt de beweging naar preventie, een sterke sociale basis, gezondheid, welzijn en ondersteuning dichtbij inwoners.
- *Hervormingsagenda Jeugd*
  Geeft richting aan een brede transformatie van het jeugd- en gezinslandschap. Centraal staan het versterken van de pedagogische en sociale basis, stevige lokale teams, passende ondersteuning dichtbij, betere regionale samenwerking en het terugdringen van specialistische en residentiële jeugdhulp. De Hervormingsagenda vraagt daarnaast om een sterkere verbinding tussen jeugd, onderwijs, gezondheid, bestaanszekerheid en veiligheid.

- *Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming*
  Richt zich op een gezinsgerichte aanpak van onveiligheid en versterkt de samenwerking tussen lokale teams, veiligheidspartners en jeugdhulp.
- *Participatiewet in Balans*
  Geeft richting aan een menselijker, eenvoudiger en beter uitvoerbaar participatiebeleid, met meer aandacht voor bestaanszekerheid, participatie en de menselijke maat.
- *Convenant Stevige lokale teams (maart 2026) met richtinggevend kader Lokale teams en integrale dienstverlening*
  Geeft gemeenten richting bij de ontwikkeling van sterke lokale teams die integraal samenwerken, ondersteuning dichtbij organiseren en een centrale rol vervullen in de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd.

Wat willen wij bereiken?

Externe ontwikkelingen

Toenemende vraag naar zorg en ondersteuning
Meer inwoners doen een beroep op jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning en zorg. De vraag groeit sneller dan de beschikbare mensen en middelen. Hierdoor staat de toegankelijkheid en betaalbaarheid van ondersteuning onder druk.

Vergrijzing en arbeidsmarktkrapte
Inwoners worden ouder, wonen langer zelfstandig thuis en hebben vaker ondersteuning nodig. Tegelijkertijd neemt de krapte op de arbeidsmarkt toe, waardoor het moeilijker wordt voldoende professionals te vinden voor zorg, welzijn, onderwijs en maatschappelijke dienstverlening.

Toenemende druk op bestaanszekerheid en gelijke kansen
Financiële kwetsbaarheid, schulden, laaggeletterdheid en kansenongelijkheid blijven van invloed op gezondheid, participatie en ontwikkelkansen van inwoners. Hierdoor groeit het belang van preventie, bestaanszekerheid en vroegtijdige ondersteuning.

De vraag naar ondersteuning, de vergrijzing, de arbeidsmarktkrapte en de druk op bestaanszekerheid vormen de aanleiding voor landelijke hervormingen zoals de Hervormingsagenda Jeugd, de Participatiewet in Balans, het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en het Programma Houdbare Langdurige Ouderenzorg (HLO). Deze ontwikkelingen vragen om keuzes in de manier waarop ondersteuning, gezondheid, participatie en bestaanszekerheid worden georganiseerd.

De maatschappelijke opgaven en hervormingen binnen het sociaal domein vragen om een integrale aanpak. Daarom is Programma Samen opgebouwd rond zes samenhangende thema's die richting geven aan onze inzet voor de komende jaren:
1. Veilig en Veerkrachtig
2. Gezond opgroeien en ontwikkelen
3. Vitaal leven en een uitnodigende leefomgeving
4. Bestaanszekerheid, werk en meedoen
5. Sterke gemeenschappen en ondersteuning dichtbij
6. Toegankelijke en financieel houdbare ondersteuning

Wat willen wij bereiken?

Thema Veilig en Veerkrachtig

Doel:
Inwoners, ondernemers en bezoekers ervaren Coevorden als een veilige en leefbare gemeente. Inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeentelijke organisatie zijn weerbaar en goed voorbereid op risico’s, incidenten en maatschappelijke ontwrichting. Samen zorgen zij voor een veilige en veerkrachtige samenleving.

Doelstellingen:
- Een veilige woon- en leefomgeving: inwoners, ondernemers en bezoekers voelen zich veilig in hun leefomgeving. Veiligheidsrisico's, overlast en criminaliteit worden waar mogelijk voorkomen en effectief aangepakt. Toezicht en handhaving dragen effectief bij aan veiligheid, leefbaarheid en het naleven van wet- en regelgeving.

- Veilige evenementen: evenementen zijn veilig, verantwoord en dragen bij aan levendige dorpen, wijken en de stad.
- Veilige jaarwisseling: nieuwjaarsfeesten verlopen veilig, beheersbaar en met aandacht voor leefbaarheid en veiligheid.
- Maatschappelijke weerbaarheid: inwoners, organisaties en de gemeentelijke organisatie zijn beter voorbereid op risico's, crises en maatschappelijke ontwrichting.
- Aanpak ondermijning: ondermijnende criminaliteit wordt eerder gesignaleerd en effectiever aangepakt door samenwerking, informatie-uitwisseling en toezicht.

Activiteiten

Aanpak ondermijning

- We nemen deel aan de Drentse samenwerking Toezicht en Handhaving (DTH). We leveren lokale capaciteit en deskundigheid bij situaties in onze gemeente en zorgen voor passende bestuurlijke en juridische opvolging.
- We bereiden informatie- en risicogestuurde bestuurlijke (integrale) controles voor.
- We geven uitvoering aan de activiteiten en thema's die zijn opgenomen in de Drentse Aanpak Ondermijning 2.0. Dit nemen we op in ons lokale Uitvoeringsplan Ondermijning voor 2027.

Maatschappelijke weerbaarheid

- We nemen deel aan het programma 'Weerbaar Drenthe' onder regie van de Veiligheidsregio Drenthe. We vertalen de regionale ontwikkelingen naar de lokale praktijk binnen het project Maatschappelijke Weerbaarheid.
- Binnen het gemeentelijk project Maatschappelijke weerbaarheid beginnen we samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en regionale partners te bouwen aan een weerbare samenleving die beter voorbereid is op crises en maatschappelijke ontwrichting.
- We ondersteunen initiatieven die bijdragen aan zelfredzaamheid, samenredzaamheid en bewustwording van risico's onder inwoners en organisaties.
- We professionaliseren, trainen en oefenen de gemeentelijke crisisorganisatie, zodat deze effectief kan optreden bij incidenten en langdurige verstoringen.
- We investeren in noodstroomvoorzieningen, zodat de gemeentelijke crisisorganisatie en vitale gemeentelijke processen ook tijdens stroomuitval kunnen blijven functioneren.

Veilige evenementen

- We vertalen de nieuwe evenementenvisie naar duidelijke uitgangspunten en werkafspraken voor organisatoren, vergunningverlening, toezicht en veiligheid.
- We geven uitvoering aan het nieuwe evenementenbeleid door organisatoren en veiligheidspartners vroegtijdiger en intensiever te betrekken bij de voorbereiding van evenementen.
- We geven uitvoering aan het nieuwe evenementenbeleid door risico's, leefbaarheid en de uitvoerbaarheid van vergunningvoorschriften nadrukkelijker mee te wegen. Daarbij zorgen we voor duidelijke kaders en afspraken met organisatoren over hun verantwoordelijkheid voor een veilig en verantwoord evenement.

Veilige jaarwisseling

- We ontwikkelen, implementeren en evalueren een gemeentelijke aanpak voor veilige nieuwjaarsfeesten, passend binnen de kaders van de Wet veilige jaarwisseling. Op basis van ervaringen en evaluaties scherpen we deze aanpak in 2027 waar nodig aan.
- We maken samen met organisatoren, dorpen en veiligheidspartners afspraken over locaties, verantwoordelijkheden, veiligheidsmaatregelen, communicatie, toezicht en handhaving.

Veilige woon- en leefomgeving

- We voeren het Integraal Veiligheidsplan 2027-2030 uit en stellen jaarlijks een uitvoeringsplan vast met concrete activiteiten gericht op de lokale veiligheidsprioriteiten. Dit doen we in samenwerking met politie, maatschappelijke organisaties, Openbaar Ministerie en andere veiligheidspartners.
- We stemmen onze aanpak van overlast, criminaliteit en onveiligheid af met betrokken partners en combineren daarbij preventieve, sociale en handhavende maatregelen.

- We treffen de voorbereidingen voor de invoering van het nieuwe boa-bestel per 1 januari 2028. We werken de organisatorische inrichting, benodigde capaciteit en financiële gevolgen uit en leggen dit ter besluitvorming voor.
- We optimaliseren de inzet van boa-capaciteit, stellen prioriteiten en stemmen de uitvoering van toezicht en handhaving af op de nieuwe inrichting van het boa-bestel.
- We geven opdracht voor een onderzoek, plan van aanpak en rapport met concrete adviezen en maatregel gericht op brede veiligheid in de binnenstad en het stationsgebied. Dit om inzicht te krijgen in de onveiligheden en risico's in de binnenstad van Coevorden. Daarbij is er ook aandacht voor het stationsgebied, nu dit een druk punt is vanwege de (internationale) spoorverbinding en de komst van de Nieuwe Veste.

Wat willen wij bereiken?

Thema Gezond opgroeien en ontwikkelen

Doel:
Kinderen en jongeren groeien veilig, gezond en kansrijk op. Zij kunnen hun talenten ontwikkelen en worden daarbij ondersteund door ouders, opvoeders en een sterke pedagogische basis.

Doelstellingen:
- Versterken van de pedagogische basis: kinderen, jongeren en ouders groeien op in een sterke pedagogische omgeving waarin opvoeders, onderwijs, kinderopvang, welzijn, sport, cultuur en informele netwerken samen bijdragen aan gezond, veilig en kansrijk opgroeien. Opgroei-, opvoed- en ontwikkelvragen worden zoveel mogelijk in de leefomgeving van kinderen en gezinnen herkend en opgepakt.
- Sterke lokale teams en toegang: kinderen, jongeren en gezinnen vinden tijdig passende ondersteuning. Coevorden werkt toe naar stevige lokale teams die integraal samenwerken, ondersteuning dichtbij organiseren en een centrale rol vervullen in preventie, hulpverlening en de verbinding met onderwijs, welzijn, gezondheid en veiligheid.
- Passende ondersteuning dichtbij: kinderen, jongeren en gezinnen ontvangen passende ondersteuning die zoveel mogelijk dichtbij huis en binnen hun eigen leefomgeving wordt georganiseerd. Waar mogelijk worden vragen opgelost binnen de pedagogische basis, lokale teams en algemene voorzieningen, waardoor minder vaak specialistische en residentiële jeugdhulp nodig is.
- Doorontwikkeling Lokaal Educatieve Jeugd Agenda (LEJA): de LEJA ontwikkelt zich verder tot een uitvoeringsgerichte samenwerking tussen onderwijs, opvang, gezondheid, welzijn en jeugd, gericht op preventie, kansengelijkheid en kansrijk opgroeien.
- Kansrijke Start: jonge kinderen en hun ouders ontvangen in de eerste 1.000 dagen tijdig passende ondersteuning, waardoor opgroei-, opvoed- en ontwikkelvragen eerder worden gesignaleerd en kinderen een kansrijke start krijgen.
- Kinderen, jongeren en gezinnen die te maken hebben met onveiligheid ontvangen eerder passende hulp, ondersteuning en bescherming. Hulp, veiligheid en ondersteuning sluiten beter op elkaar aan en worden meer gezinsgericht georganiseerd.
- Goede onderwijshuisvesting: we voorzien in onderwijsgebouwen die een veilige en gezonde leer- en werkomgeving bieden. De gebouwen zijn passend bij het aantal leerlingen, zijn toegankelijk, toekomstbestendig en geschikt voor het aanbieden van inclusief onderwijs. Bij nieuwbouw en renovatie investeren we in duurzame schoolgebouwen die energie neutraal, flexibel en circulair zijn met oog voor de groene leefomgeving en klimaatadaptie.

Activiteiten

Kansrijke Start

- We versterken de samenwerking tussen geboortezorg, jeugdgezondheidszorg, welzijn en het sociaal domein.
- We ontwikkelen en borgen de lokale aanpak Kansrijke Start.
- We zorgen voor een goede aansluiting tussen Kansrijke Start, jeugdgezondheidszorg en de pedagogische basis.

Lokaal Educatieve Jeugd Agenda

- We ontwikkelen de LEJA door tot een uitvoeringsgerichte samenwerking tussen onderwijs, opvang, gezondheid, welzijn en jeugd.
- We maken gezamenlijke uitvoeringsafspraken over preventie, kansengelijkheid en kansrijk opgroeien.

- We monitoren gezamenlijk de voortgang van de belangrijkste jeugd- en onderwijsopgaven.

Onderwijshuisvesting

- We geven uitvoering aan het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs en onderzoeken in 2027 de duurzaamheid van onze schoolgebouwen. Ook bereiden we een voorstel voor uitbreiding en renovatie van OBS De Woert in Oosterhesselen voor.

- We realiseren de projecten uit het IHP. In 2027 starten we in voorbereiding op nieuwbouw van De Nieuwe Veste met sloop en sanering op het terrein Holwert. Het kindcentrum in Schoonoord wordt in het voorjaar van 2027 opgeleverd. De (ver)nieuwbouw van de basisscholen in Sleen is in voorbereiding en start bouw is gepland voor 2028. Tot slot presenteren we in 2027 een voorstel voor de huisvesting van de nieuwe samenwerkingsschool in Geesbrug.

Passende ondersteuning dichtbij

- We stimuleren vroegsignalering, preventie en normaliseren.
- We versterken de inzet van algemene voorzieningen en lichte ondersteuning dichtbij huis.
- We werken aan het voorkomen van uithuisplaatsingen en het terugdringen van specialistische jeugdhulp (maatwerkvoorzieningen).
- We verbeteren de aansluiting tussen lokale ondersteuning en specialistische jeugdhulp.
- We organiseren ondersteuning zoveel mogelijk in de leefomgeving van kinderen, jongeren en gezinnen.

Stevige Lokale Teams

- We werken de ontwikkelopdracht voor Stevige Lokale Teams uit.
- We versterken de samenwerking tussen jeugd, onderwijs, welzijn, gezondheid, participatie en veiligheid.
- We ontwikkelen basishulp en ondersteuning dichtbij inwoners.
- We bereiden de implementatie van Stevige Lokale Teams voor.

Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming

- We geven uitvoering aan het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming binnen de Drentse aanpak.
- We versterken de samenwerking tussen lokale teams, Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en gecertificeerde instellingen.
- We implementeren de afgesproken werkwijzen rond veiligheid, hulp en bescherming.

Versterken Pedagogische basis

- We ontwikkelen samen met onderwijs, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, welzijn, sport, cultuur en andere partners een gedeelde visie op de pedagogische basis.
- We brengen per dorp en wijk in beeld welke voorzieningen, netwerken en samenwerkingsverbanden bijdragen aan gezond, veilig en kansrijk opgroeien.
- We versterken de samenwerking tussen onderwijs, welzijn, jeugdgezondheidszorg, kinderopvang en andere maatschappelijke partners rondom opgroei- en opvoedvragen.
- We versterken preventieve voorzieningen en initiatieven die bijdragen aan opvoedondersteuning, ontmoeting, ontwikkeling en kansrijk opgroeien.

Wat willen wij bereiken?

Thema Vitaal leven en een uitnodigende leefomgeving

Doel:
Inwoners kunnen gezond en vitaal leven in een omgeving die uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en meedoen. Gezondheid en welzijn worden versterkt door ontmoeting, sport & bewegen, cultuur en een sterke sociale basis.

Doelstellingen:
- Versterken van preventie en verkleinen van gezondheidsverschillen: inwoners worden ondersteund om hun gezondheid, welzijn en veerkracht te versterken. Gezondheidsrisico's worden eerder gesignaleerd en waar mogelijk voorkomen.
- Gezond en actief leven: meer inwoners bewegen voldoende en nemen deel aan sport-, beweeg- en gezondheidsactiviteiten die bijdragen aan een gezond en vitaal leven.

- Mentale gezondheid en veerkracht: inwoners kunnen rekenen op laagdrempelige ondersteuning en voorzieningen die bijdragen aan mentale gezondheid, welzijn en het voorkomen van eenzaamheid.
- Langer zelfstandig wonen: inwoners kunnen zo lang mogelijk zelfstandig leven en deelnemen aan de samenleving, met passende ondersteuning wanneer dat nodig is.
- Versterken van het cultureel ecosysteem in de gemeente Coevorden: de grote culturele instellingen zijn financieel en organisatorisch gezond en kunnen hun bredere cultureel-maatschappelijke taak uitoefenen. Meer kinderen doen aan cultuurbeoefening, volgen cultuurlessen of doen mee aan culturele activiteiten. De subsidieregelingen uit de cultuurnota Cultureel Kansrijk Opgroeien, worden door de doelgroepen gevonden en gebruikt en het aantal aanvragen neemt toe.
- Iedereen telt mee - Inclusie, toegankelijkheid en gelijke kansen: inwoners kunnen ongeacht achtergrond, gerichtheid, beperking of persoonlijke kenmerken volwaardig deelnemen aan de samenleving en gebruik maken van voorzieningen, activiteiten en ondersteuning.

Activiteiten

Vitale culturele gemeente

- We geven uitvoering aan de nota Cultureel Kansrijk Opgroeien; we evalueren in 2027 het cultuurbeleid en de doelen die daarin zijn gesteld.
- We ondersteunen culturele activiteiten in de gemeente Coevorden.
- We geven duidelijkheid over de realisatie van de culturele broedplaats en de uitbreiding van Stedelijk Museum Coevorden.

Langer zelfstandig leven

- We geven uitvoering aan de uitvoeringsagenda Wmo en Welzijn en werken aan een toekomstbestendig stelsel van ondersteuning dichtbij inwoners.
- We voeren maatregelen uit die bijdragen aan langer zelfstandig leven, waaronder mantelzorgondersteuning en de verdere ontwikkeling van logeer- en respijtzorg.
- We versterken zorgzame gemeenschappen en stimuleren initiatieven die bijdragen aan zelfredzaamheid, samenredzaamheid en ondersteuning dichtbij.
- We verbeteren de samenwerking en afstemming tussen zorg- en welzijnspartners en benutten de resultaten van de pilot casemanagers dementie en lichte dagbesteding voor de verdere ontwikkeling van passende ondersteuning.

Mentale gezondheid en veerkracht

- We sluiten aan bij regionale ontwikkelingen rond mentale gezondheid.
- We verstevigen de lokale samenwerkingen met Welzijn, zorgpartijen en ervaringsdeskundigen.
- We versterken laagdrempelige ondersteuning voor inwoners.
- We zetten in op preventie van eenzaamheid.
- We ontwikkelen initiatieven en zetten preventieve interventies in die bijdragen aan mentale gezondheid en veerkracht

Preventie en gezondheid

- We voeren de beleidsagenda Fit en Vitaal Coevorden uit.
- We stellen nieuw gezondheidsbeleid op.
- We versterken preventie, vroegsignalering en positieve gezondheid.
- We dragen bij aan het verkleinen van gezondheidsverschillen.
- We geven verder vorm aan de lokale uitvoering van AZWA.
- We versterken de verbinding tussen gezondheid, welzijn en het sociaal domein.

Sport en bewegen

- We geven uitvoering aan de Sportnota.
- We zetten buurtsportcoaches in om inwoners te stimuleren meer te bewegen.
- We ontwikkelen activiteiten voor een actieve en gezonde leefstijl.
- We versterken de verbinding tussen sport, gezondheid en welzijn.
- We zorgen voor tijdige en planmatige vervanging van sportinventaris.

Iedereen telt mee

- We stellen een Lokale Inclusie Agenda (LIA) op als uitvoering op het VN-Verdrag Handicap.

- We werken samen met inwoners en maatschappelijke partners aan een inclusieve gemeente waarin iedereen kan meedoen.

Wat willen wij bereiken?

Thema Bestaanszekerheid, werk en meedoen

Doel:
Inwoners ervaren bestaanszekerheid en kunnen naar vermogen deelnemen aan de samenleving. Werk, inkomen, participatie en financiële stabiliteit vormen daarvoor een stevige basis.

Doelstellingen:
- Financiële zelfredzaamheid: inwoners beschikken over voldoende inkomen en financiële stabiliteit om zelfstandig deel te nemen aan de samenleving. Financiële problemen worden waar mogelijk vroeg gesignaleerd en voorkomen.
- Participatie en ontwikkeling: inwoners in een kwetsbare positie krijgen de mogelijkheid zich te ontwikkelen en naar vermogen mee te doen aan de samenleving via werk, vrijwilligerswerk, maatschappelijke participatie, of opleiding.
- Asiel, migratie en inburgering: asielzoekers met perspectief op verblijf ondersteunen we samen met het COA op weg naar de arbeidsmarkt. We dragen zorg voor opvang en begeleiding van ontheemden uit Oekraïne zodat zij in toenemende mate kunnen participeren. Wij zetten met corporaties in op het inlopen van achterstand op de wettelijke taakstelling huisvesting statushouders.
- Doorbreken van intergenerationele armoede: kinderen, jongeren en gezinnen die opgroeien in een kwetsbare situatie krijgen betere kansen om zich te ontwikkelen en mee te doen aan de samenleving. Armoede en uitsluiting worden zo veel mogelijk voorkomen en doorbroken.
- Basisvaardigheden: inwoners krijgen de mogelijkheid hun taal-, reken- en digitale vaardigheden te versterken, zodat zij zelfstandig kunnen deelnemen aan onderwijs, werk en samenleving.

Activiteiten

Asiel, migratie en inburgering

- We ondersteunen inburgeringsplichtige statushouders bij het volgen van een passend inburgeringstraject conform de Wet inburgering.
- We bieden ontheemden uit Oekraïne ondersteuning bij taalverwerving, participatie, onderwijs en arbeid.
- We ondersteunen jongeren met een migratieachtergrond bij onderwijsdeelname en toekomstperspectief.
- We werken samen met het COA, werkgevers en andere partners om asielzoekers met perspectief op verblijf voor te bereiden op participatie, taalontwikkeling en werk.
- We ondersteunen werkgevers bij de inzet van asielzoekers en statushouders en informeren hen over de geldende regelgeving en mogelijkheden.

Basisvaardigheden

- In 2027 vertalen wij het in 2026 vastgestelde regionale beleidsplan naar een lokale aanpak basisvaardigheden. Deze aanpak richt zich op de zelfredzaamheid van de inwoners van de gemeente Coevorden.
- We geven uitvoering aan de wettelijke bibliotheekfunctie en dragen daarmee bij aan toegang tot kennis en informatie, leesbevordering, ontwikkeling, ontmoeting en cultuurparticipatie.
- We versterken taal-, lees- en digitale vaardigheden van kinderen, jongeren en volwassenen
- We geven uitvoering aan De Bibliotheek op School en stimuleren leesplezier en taalontwikkeling
- We ondersteunen inwoners bij hun persoonlijke ontwikkeling en deelname aan de samenleving door activiteiten op het gebied van educatie, informatievaardigheden en digitale inclusie

Financiële zelfredzaamheid

- We benaderen inwoners met betalingsachterstanden actief en bieden hen tijdig passende ondersteuning. Daarnaast zetten we in op preventie en financiële bewustwording.
- We ondersteunen inwoners bij het voorkomen en oplossen van financiële problemen.

- We informeren inwoners actief over beschikbare minimaregelingen, ondersteunen bij aanvragen en werken samen met maatschappelijke partners om het bereik van de regelingen te vergroten.
- We bieden inwoners die een schuldhulpverleningstraject hebben afgerond passende nazorg om financiële stabiliteit te behouden en terugval in schulden te voorkomen.
- We bieden ondernemers met (dreigende) financiële problemen toegang tot specialistische schuldhulpverlening.

Doorbreken van intergenerationele armoede

We borgen en versterken succesvolle onderdelen uit het programma Kansrijk Opgroeien in de organisatie. We kijken hierbij naar de meest effectieve, duurzame aanpakken voor inwoners en kinderen die aantoonbaar extra ondersteuning nodig hebben:

- We zetten Kansrijk Coevorden voort en ondersteunen inwoners met behulp van ervaringsdeskundige buddy's bij het versterken van hun zelfredzaamheid, participatie en regie op het eigen leven.
- We subsidiëren Petje af Zuidoost-Drenthe met € 10.000,- als een bewezen effectieve jeugd interventie. Er zijn drie actieve groepen in Coevorden, Schoonoord en Dalerpeel.
- We continueren het Jeugd Educatie Fonds gedurende het schooljaar 2026-2027 en vragen de zes scholen die dan drie jaar ondersteund zijn om hun kennis en ervaringen te delen met de andere scholen. Het gaat dan om het herkennen en bespreekbaar maken van signalen over armoede. Zo willen we de opgedane kennis samen met het onderwijs verder brengen. Ook leggen we de link naar het lokale Rudy Zwolsfonds.
- We verbinden bestaanszekerheid, onderwijs, gezondheid en participatie in de ondersteuning van gezinnen.

Participatie en ontwikkeling

- We geven uitvoering aan de beleidsnota Geloof in Eigen Kunnen.
- In 2027 past de gemeente Coevorden de regionale uitgangspunten voor uniforme arbeidsmarktdienstverlening toe.
- We werken aan een toekomstbestendige governance voor de samenwerking EMCO-groep en Menso NV.
- In 2027 geven we verdere uitvoering aan het regionale programma Van School naar Duurzaam Werk. Samen met onderwijsinstellingen, gemeenten, werkgevers en regionale partners werken we aan het terugdringen van voortijdig schoolverlaten en het verminderen van het aantal jongeren dat geen onderwijs volgt, niet werkt en geen opleidingstraject volgt. Daarbij versterken we de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt, bevorderen we de warme overdracht van jongeren en zetten we ons in voor een passende ontwikkel-, onderwijs- of werkroute voor jongeren die daarbij extra ondersteuning nodig hebben.

Wat willen wij bereiken?

Thema Sterke gemeenschappen en ondersteuning dichtbij

Doel:
Inwoners leven in sterke gemeenschappen waarin mensen naar elkaar omzien, elkaar ondersteunen en samen bijdragen aan leefbaarheid en veerkracht. Inwoners kunnen rekenen op steun uit hun omgeving, een sterke sociale basis en passende ondersteuning dichtbij.

Doelstellingen:

- Sterke Zorgzame gemeenschappen: inwoners ontmoeten elkaar, kijken naar elkaar om en nemen actief deel aan hun gemeenschap. Mensen voelen zich welkom en uitgenodigd om mee te doen. Hierdoor worden vragen en ondersteuningsbehoeften vaker binnen de eigen leefomgeving opgepakt.
- Een sterke sociale basis en ondersteuning dichtbij: Iinwoners kunnen dichtbij huis terecht voor ontmoeting, ondersteuning en activiteiten die bijdragen aan meedoen, gezondheid en welzijn. Voorzieningen, maatschappelijke organisaties, vrijwilligers en professionals vormen samen, in lokale teams, een sociale infrastructuur die ondersteuning toegankelijk en dichtbij inwoners organiseert.
- Samenhang tussen formele en informele ondersteuning: inwoners ervaren dat vrijwilligers, maatschappelijke organisatie en professionele ondersteuning goed samenwerken rondom hun ondersteuningsbehoefte.

- Goede samenwerking rond complexe zorg- en ondersteuningsbehoefte: inwoners met complexe of meervoudige problematiek ontvangen passende ondersteuning, waarbij betrokken organisaties samenwerken vanuit één gezamenlijk plan.

Activiteiten

Een sterke sociale basis en ondersteuning dichtbij

- We versterken de samenwerking met maatschappelijke partners voor de verdere ontwikkeling van de sociale basis en breiden deze samenwerking uit.
- We ontwikkelen de basisfunctionaliteiten en basisinfrastructuur zoals afgesproken binnen de regionale werkagenda van het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en vertalen deze naar een lokale werkagenda.
- We versterken een inclusieve samenleving door te investeren in laagdrempelige, toegankelijke voorzieningen, activiteiten en ontmoetingsplekken. Daar kunnen inwoners elkaar makkelijk ontmoeten, meedoen en ondersteuning vinden.
- We geven uitvoering aan het uitvoeringsplan Wmo en benutten de ervaringen met gebiedsgericht werken bij het versterken van de sociale basis en ondersteuning dichtbij. Hiermee geven we uitvoering aan motie 25-15.

Sterke gemeenschappen

- We versterken natuurlijke en zorgzame gemeenschappen waarin inwoners elkaar ontmoeten, ondersteunen en naar elkaar omzien.
  We werken met de Drentse aanpak Zorgzame Gemeenschappen. De aanpak Zorgzame Gemeenschappen vertrekt vanuit de kracht van inwoners en hun leefomgeving. We ondersteunen de verdere ontwikkeling van de Zorgzame Gemeenschap Dalen en verkennen hoe deze aanpak ook op andere plekken in de gemeente kan bijdragen aan sterke en betrokken gemeenschappen.
- We stimuleren inwonersinitiatieven, vrijwilligerswerk en informele netwerken die bijdragen aan leefbaarheid, betrokkenheid, samenredzaamheid en langer zelfstandig leven.
- Lokale teams zijn zichtbaar en beschikbaar in dorpen, wijken en buurten en sluiten waar dat nodig of gewenst is, aan bij vragen, initiatieven en ontwikkelingen die daar ontstaan.

Wat willen wij bereiken?

Thema Toegankelijke en financieel houdbare ondersteuning

Doel:
Ondersteuning blijft toegankelijk voor inwoners die dat nodig hebben en financieel houdbaar voor de toekomst. Zorg en ondersteuning worden doelmatig, passend en in samenhang georganiseerd. Daarmee streven we naar ondersteuning van goede kwaliteit die beschikbaar blijft voor inwoners en betaalbaar blijft op de lange termijn, binnen de financiële mogelijkheden van de gemeente. Tegelijkertijd vragen de groeiende ondersteuningsvraag, arbeidsmarktkrapte en beperkte financiële ruimte om voortdurende afwegingen en keuzes.

Doelstellingen:
- *Financiële houdbaarheid van het sociaal domein en samenhangende sturing*
  De gemeente heeft beter inzicht in de ontwikkeling van kosten, volumes, maatschappelijke resultaten en uitvoeringskracht. Hierdoor kunnen we tijdig sturen op de samenhang tussen opgaven, uitvoering en beschikbare middelen en bijdragen aan een financieel houdbaar sociaal domein. Tegelijkertijd blijven de ontwikkeling van de ondersteuningsvraag en de beschikbare financiële ruimte belangrijke onzekerheden.
  Financiële houdbaarheid vraagt daarom niet alleen om maatregelen binnen het sociaal domein, maar ook om bredere bestuurlijke afwegingen over prioriteiten en de inzet van beschikbare middelen.
- *Toegankelijke ondersteuning*
  Inwoners die ondersteuning nodig hebben, kunnen tijdig terecht voor passende hulp en ondersteuning. Daarbij streven we ernaar ondersteuning toegankelijk te houden, ook bij een toenemende vraag en druk op beschikbare middelen.

- *Passende ondersteuning en (regionale) samenwerking*
  Ondersteuning wordt doelmatig, passend en in samenhang georganiseerd. Lokale en regionale samenwerking dragen bij aan de kwaliteit, beschikbaarheid en betaalbaarheid van ondersteuning. Door samenwerking benutten we beschikbare expertise, uitvoeringskracht en middelen zo effectief mogelijk.

Activiteiten

Passende ondersteuning en regionale samenwerking

- We geven uitvoering aan de Hervormingsagenda Jeugd en aan regionale afspraken rond specialistische jeugdhulp.
- We geven uitvoering aan regionale afspraken op het gebied van gezondheid, welzijn en preventie, waaronder het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA).
- We versterken de samenwerking binnen regionale samenwerkingsverbanden op het gebied van bestaanszekerheid, participatie, zorg en veiligheid.
- We monitoren de effecten van regionale inkoop en samenwerking op kwaliteit, beschikbaarheid en kosten.
- We verbeteren de aansluiting tussen lokale ondersteuning en specialistische voorzieningen.
- We ontwikkelen scenario's en maatregelen die bijdragen aan een toekomstbestendig en financieel houdbaar sociaal domein.

Financieel beheersbaar sociaal domein en samenhangende sturing

- We geven uitvoering aan de uitkomsten van het onderzoek Integraal Werken in het Sociaal Domein en verbeteren de samenhang tussen beleid, uitvoering en financiën.
- We ontwikkelen de sturingsinformatie en dashboards binnen het sociaal domein verder.
- We versterken de koppeling tussen doelen, activiteiten, resultaten en financiële middelen binnen de begroting, bestuursrapportage en jaarrekening.
- We verbeteren de monitoring van de ontwikkeling van Wmo- en jeugdhulpkosten en vertalen trends en risico's naar bestuurlijke sturingsinformatie.

Toegankelijke ondersteuning

- We monitoren de beschikbaarheid, toegankelijkheid en wachttijden van ondersteuning.
- We volgen de effecten van preventie en lokale ondersteuning op het gebruik van specialistische voorzieningen.
- We sturen op een passende inzet van ondersteuning.
- We evalueren de effectiviteit van bestaande interventies en voorzieningen en sturen waar nodig bij.

Verbonden partijen

GR Samen Drenthe (2026), doel: samen met lokale en regionale ketenpartners en stakeholders voor de Drentse samenleving te werken aan een gezond, vitaal en veilig Drenthe. Samen Drenthe is ingesteld voor de gezamenlijke behartiging van de belangen van de gemeenten op het gebied van:
a. Publieke gezondheid – GGD Drenthe
b. Zorg en Veiligheid
c. Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe (ZVHD)

Relatie met Programma Samen: SamenDrenthe draagt bij aan de thema's Veilig en Veerkrachtig, Vitaal leven en een uitnodigende leefomgeving en Sterke gemeenschappen en ondersteuning dichtbij. De regeling ondersteunt de uitvoering van publieke gezondheid, preventie, mentale gezondheid, zorg en veiligheid en de samenwerking tussen zorg, welzijn en ondersteuning.

GR Jeugdhulpregio Drenthe (per 1-1-2027), doel: de beschikbaarheid, kwaliteit en betaalbaarheid van specialistische jeugdhulp voor de twaalf Drentse gemeenten gezamenlijk te organiseren, zodat alle kinderen, jongeren en gezinnen tijdig passende hulp kunnen ontvangen .

Relatie met Programma Samen: Jeugdhulpregio Drenthe draagt bij aan de thema's Gezond opgroeien en ontwikkelen en Toegankelijke en financieel houdbare ondersteuning. De regeling ondersteunt de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd, de beschikbaarheid van specialistische jeugdhulp en de regionale ontwikkeling van het jeugd- en gezinsstelsel.

GR EMCO-groep (2015), doel: EMCO draagt bij aan de gemeentelijke opgave om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen bij participatie, ontwikkeling en werk. De organisatie biedt voorzieningen op het gebied van sociale werkvoorziening, beschut werk en ontwikkeling richting werk, zodat inwoners naar vermogen kunnen deelnemen aan de samenleving. Daarnaast levert de EMCO-groep een bijdrage aan een inclusieve arbeidsmarkt en het versterken van bestaanszekerheid voor inwoners die extra ondersteuning nodig hebben.

Relatie met Programma Samen: de EMCO-groep levert een bijdrage aan de doelstellingen binnen het thema Bestaanszekerheid, werk en meedoen, in het bijzonder aan participatie, ontwikkeling, beschut werk en het vergroten van kansen voor inwoners in een kwetsbare positie.

GR Veiligheidsregio Drenthe (2024), doel: de veiligheid van inwoners te bevorderen door de gezamenlijke organisatie van brandweerzorg, crisisbeheersing, rampenbestrijding en geneeskundige hulpverlening. Daarnaast ondersteunt de Veiligheidsregio gemeenten bij vraagstukken rondom veiligheid en maatschappelijke weerbaarheid.

Relatie met Programma Samen: de Veiligheidsregio Drenthe levert een bijdrage aan het thema Veilig en Veerkrachtig. De samenwerking ondersteunt de gemeente bij brandweerzorg, crisisbeheersing, rampenbestrijding en maatschappelijke weerbaarheid. Hiermee draagt de veiligheidsregio bij aan een samenleving waarin inwoners, organisaties en de gemeentelijke organisatie beter zijn voorbereid op risico's, incidenten en maatschappelijke ontwrichting.

GR Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe (2025), doel: namens de 22 deelnemende gemeenten, provincies Groningen, Drenthe en het OV-bureau het contractmanagement en de doorontwikkeling van het doelgroepenvervoer gezamenlijk uit te voeren. Publiek Vervoer bewaakt de kwaliteit en prestaties van vervoerders, monitort gebruik en kosten en signaleert en adresseert knelpunten. Daarnaast draagt de organisatie bij aan de ontwikkeling van een toekomstbestendig en samenhangend vervoerssysteem, met waar mogelijk een goede aansluiting op het reguliere openbaar vervoer. Kwaliteit, eenduidig contractmanagement, samenhang tussen vervoersstromen en een doelmatige en financieel beheersbare uitvoering staan hierbij centraal.

Relatie met Programma Samen: de Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe draagt bij aan de thema's Bestaanszekerheid, werk en meedoen, Vitaal leven en een uitnodigende leefomgeving en Sterke gemeenschappen en ondersteuning dichtbij. Door het organiseren van doelgroepenvervoer worden voorzieningen beter bereikbaar en kunnen inwoners deelnemen aan onderwijs, werk, zorg, welzijn en maatschappelijke activiteiten. Daarmee ondersteunt Publiek Vervoer maatschappelijke deelname, gezondheid en ondersteuning dichtbij.

GR Omgevingsdienst Drenthe (2024), doel: gezamenlijke uitvoering geven van vergunningverlening, toezicht, handhaving en specialistische milieutaken namens de provincie Drenthe en de Drentse gemeenten. De dienst voert onder meer taken uit op het gebied van milieuvergunningen, milieutoezicht, handhaving, bodem, geluid, luchtkwaliteit, asbest en omgevingsveiligheid. Daarnaast vervult de Omgevingsdienst een adviserende, coördinerende en specialistische rol voor de deelnemende overheden.

Relatie met Programma Samen: de Omgevingsdienst Drenthe draagt bij aan de thema's Veilig en veerkrachtig en Vitaal leven en een uitnodigende leefomgeving. Door vergunningverlening, toezicht, handhaving en specialistische advisering op het gebied van milieu en omgevingsveiligheid ondersteunt de dienst de gemeente bij het realiseren van een veilige, gezonde en leefbare omgeving voor inwoners van Coevorden.

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025
Werkloze jongeren	%	2%	1%	2%	2%	
Kinderen in uitkeringsgezin	%	7%	6%	6%	6%	
Niet sporters	%		50,9%		50,2%	
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	330,7	330,2	218,5	200,6	214,7
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	284,6	259	250,5	251,9	248,2
Jongeren met delict voor rechter	%	1%	1%	1%		
Jongeren met jeugdbescherming	%	1,4%	1,1%	1,0%	1,1%	0,9%
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	12,7%	11,5%	11,7%	13,1%	13,5%
Jongeren met jeugdreclassering	%		0,2%	0,3%	0,6%	0,5%
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen			3	2,6	2,9
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	25	27	31	35	34
Netto arbeidsparticipatie	%	67,6%	69,3%	69,4%	69,0%	69,3%
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-18 jaar*	per 1.000 jongeren	7	3	8	8	10
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	%	2,0%	2,7%	2,2%	2,2%	2,5%
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	690	650	710	780	800
Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	1	1,3	1,3	0,7	0,8
Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	3,4	3,5	3,1	3,2	3,6
Vernieling	aantal per 1.000 inwoners	5,1	5,3	4,2	3,5	4,3
Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	0,6	0,6	0,8	0,7	0,8

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten				
Kunst en cultuur	**1.895**	**1.706**	**1.706**	**1.706**
Onderwijs	**1.593**	**1.593**	**1.593**	**1.592**
Leerlingenvervoer	**918**	**918**	**918**	**918**
Gezondheidszorg	**1.116**	**1.031**	**1.031**	**1.031**
Sport en zwembaden	**1.912**	**1.706**	**1.696**	**1.691**
Algemene voorzieningen	**3.710**	**3.685**	**3.685**	**3.685**
Preventie	**1.431**	**1.431**	**1.431**	**1.431**
Inkomen	**13.866**	**13.866**	**13.866**	**13.866**
Participatie	**6.584**	**6.471**	**6.143**	**5.963**
Individuele voorzieningen	**11.941**	**12.159**	**12.312**	**12.331**
Individuele voorzieningen jeugd	**16.038**	**16.018**	**16.018**	**16.018**
Veiligheidsbevorderende maatregelen	**3.411**	**3.473**	**3.519**	**3.591**
Totaal Lasten	**64.415**	**64.057**	**63.918**	**63.822**
Baten				
Kunst en cultuur	**4**	**4**	**4**	**4**
Onderwijs	**1.246**	**1.246**	**1.246**	**1.246**
Leerlingenvervoer	**4**	**4**	**4**	**4**
Sport en zwembaden	**62**	**62**	**62**	**62**
Algemene voorzieningen	**0**	**0**	**0**	**0**
Inkomen	**12.149**	**12.149**	**12.149**	**12.149**
Individuele voorzieningen	**362**	**362**	**362**	**362**
Veiligheidsbevorderende maatregelen	**167**	**1.379**	**48**	**48**
Totaal Baten	**13.993**	**15.205**	**13.874**	**13.874**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-50.422**	**-48.852**	**-50.044**	**-49.948**

Programma 4 | Eigenheid dorpen en wijken

Het versterken van de leefbaarheid, vitaliteit en toekomstbestendigheid van dorpen en wijken door middel van effectief gebiedsgericht werken, participatieve besluitvorming, strategische regionale samenwerking en een toekomstgerichte inzet van maatschappelijke voorzieningen.

Beleidskaders

Voor dit programma zijn de volgende documenten van belang:

- Regionale beleidsagenda regio Emmen
- Notitie Internationaal beleid; Over grenzen heen kijken

Wat willen wij bereiken?

Externe ontwikkelingen

Demografische veranderingen, toenemende verschillen in leefbaarheid tussen gebieden en een groeiende behoefte aan betrokkenheid van inwoners en maatschappelijke organisaties vragen om een meer gebiedsgerichte en participatieve werkwijze. Tegelijkertijd nemen de ruimtelijke opgaven op het gebied van wonen, economie, bereikbaarheid, duurzaamheid en klimaatadaptatie toe, waardoor samenwerking op regionale en grensoverschrijdende schaal steeds belangrijker wordt. Daarnaast vragen verduurzaming, stijgende beheer- en onderhoudskosten en veranderende gebruikersbehoeften om toekomstbestendige keuzes ten aanzien van maatschappelijk vastgoed. Ook neemt de druk op de beschikbare ruimte toe, wat een actieve rol van de gemeente vraagt bij gebiedsontwikkeling en strategisch grondbeleid om ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en recreëren mogelijk te maken.

Wat willen wij bereiken?

Thema Vastgoed

Doelstelling:
De gemeente Coevorden onderzoekt de mogelijkheden voor een nieuwe gemeentewerf. De gemeentewerf in Coevorden voldoet niet meer en moet worden vernieuwd, vooral op het gebied van klimaat, Arbo en verduurzaming. Er wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd voor de locatie aan de Oosterhesselerweg 4.

Een haalbaarheidsonderzoek is van essentieel belang om goede beslissingen te kunnen nemen over een potentieel project of investering. Het is een uitgebreide analyse van een voorgesteld project, waarbij de haalbaarheid, het potentiële succes en mogelijke risico's en uitdagingen worden beoordeeld. De uitkomst van het onderzoek is de basis waarop een definitief besluit kan worden genomen voor de nieuwbouw van de gemeentewerf. Het voorstel met betrekking tot de benodigde financiële middelen voor de realisatie van de nieuwe gemeentewerf wordt opgenomen in de Kaderbrief 2028 die in maart 2027 zal worden aangeboden.

Wat willen wij bereiken?

Thema Participatie

Doel:
De gemeente Coevorden staat ten dienste van de samenleving. We werken elke dag aan een leefbare, veilige en toekomstbestendige gemeente. Dat kunnen én willen we niet alleen doen. Inwoners, ondernemers, organisaties, dorpsbelangen en andere partners beschikken over veel kennis, ervaring en betrokkenheid. Zij weten als geen ander wat er speelt en kennen vaak goede oplossingen. Die kracht willen we benutten door goed samen te werken.

Doelstellingen:

- De kennis, ervaring en kunde van inwoners en organisaties beter benutten bij beleid en projecten (ontwikkeling, uitvoering en evaluatie) van de gemeente. We geven bij nieuw beleid en nieuwe projecten helder aan hoe en wanneer participatie mogelijk is en wat er met de opbrengst wordt gedaan.
- We geven meer ruimte aan de samenleving om zèlf met opgaven aan de slag te gaan door het uitdaagrecht in te zetten.

Activiteiten

Implementatie participatiekader

We implementeren het nieuwe participatiekader. Hierdoor zijn medewerkers in staat om:

- in beeld te brengen welke groepen invloed ondervinden van nieuw beleid of een nieuw project.
- aan te geven welke mate en vorm van participatie het beste past en hier een heldere planning voor te maken.
- goed aan te geven wat er met de inbreng wordt gedaan en dit ook aan het eind terug te koppelen.

Uitvoering uitdaagrecht

We voeren het uitdaagrecht in. We bieden in 2027 ruimte voor 3 initiatieven om samen met de gemeente te onderzoeken of en hoe een gemeentelijke taak overgedragen kan worden aan initiatiefnemers.

Wat willen wij bereiken?

Thema Gebiedsgericht werken

Doel:
De gemeente Coevorden werkt aan sterke, leefbare en toekomstbestendige dorpen, wijken en het buitengebied. Dat doen we samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere partners. We werken vanuit de eigenheid en kwaliteiten van ieder gebied en sluiten met onze inzet aan bij wat er lokaal speelt. Met Gebiedsgericht Werken 2.0 verbinden we de kracht van de samenleving aan gemeentelijke opgaven, investeringen en initiatieven, zodat uitvoering en beleid beter aansluiten bij de behoeften en kansen van ieder gebied.

Doelstellingen:

- We implementeren Gebiedsgericht Werken 2.0 als integrale werkwijze binnen de organisatie.
- We versterken de leefbaarheid, sociale samenhang en toekomstbestendigheid van dorpen, wijken en het buitengebied door gebiedsopgaven, initiatieven en gemeentelijke investeringen met elkaar te verbinden.
- We werken samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan uitvoeringsagenda's voor gebieden met voorrang.
- We stimuleren en ondersteunen initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan de kwaliteit, leefbaarheid en identiteit van dorpen, wijken en het buitengebied.

Wat willen wij bereiken?

Thema Passende maatschappelijke accommodaties

Doel:
Een toekomstbestendig, toegankelijk en optimaal benut aanbod van maatschappelijke accommodaties (dorps- en buurthuizen, sportaccommodaties, MFA's, zwembaden) dat aansluit bij de behoeften van inwoners en bijdraagt aan de leefbaarheid in de gemeente Coevorden.

Doelstellingen:

- In navolging van het IHP Sport wordt uiterlijk eind 2027 gestart met het structureel in beeld brengen van de aansluiting tussen maatschappelijke accommodaties, zoals dorps- en buurthuizen, en demografische ontwikkelingen. Dit vormt de basis voor toekomstbestendige keuzes over beheer, instandhouding en ontwikkeling van maatschappelijke voorzieningen.

- We stellen een Integraal Huisvestingsplan Sport op om een goed beeld te krijgen van hoe onze (sport)accommodaties er voor staan en wat er nodig is voor de lange termijn. Daarin nemen we een duidelijk afwegingskader op en cijfers en kengetallen om de beste investeringen voor de toekomst te doen. In het hoofdstuk "Nieuwe ontwikkelingen" vragen we hiervoor budget.

Wat willen wij bereiken?

Thema Regionale samenwerking & internationaal beleid

Doel:
We versterken de positie van Coevorden in de Duits-Nederlandse grensregio door duurzame grensoverstijgende samenwerking die bijdraagt aan de brede welvaart van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Daarnaast zetten we internationale contacten in om bij te dragen aan verbinding, partnerschap en solidariteit.

Doelstellingen:
- We werken aan een geïntegreerde grensregio waar het goed wonen, leven, werken en ondernemen is.
- We versterken duurzame en strategische relaties met partners in de grensregio, zoals Nordhorn, Emlichheim, EDR, Euregio en het Rijnland Instituut.
- We realiseren zichtbare en concrete resultaten voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties uit grensoverschrijdende samenwerking.
- We benutten subsidiemogelijkheden en lobbykracht om grensbarrières te verminderen en regionale ontwikkeling te stimuleren.
- We versterken de samenwerking met de Oekraïense stad Chuhuiv en geven invulling aan internationale solidariteit en wederzijdse kennisuitwisseling.

Activiteiten

Benutten subsidie- en lobbykansen

In 2027 benutten we subsidie- en lobbykansen door actief deel te nemen aan regionale, nationale en Europese trajecten en waar mogelijk projectaanvragen te ondersteunen of initiëren.

Grensoverstijgende initiatieven

In 2027 ondersteunen en faciliteren we minimaal drie grensoverstijgende initiatieven of projecten op het gebied van economie, onderwijs, arbeidsmarkt, mobiliteit, duurzaamheid, toerisme of veiligheid.

Invulling geven aan samenwerking met Chuhuiv

In 2027 geven we invulling aan de samenwerking met Chuhuiv door ten minste één gezamenlijke activiteit, uitwisseling of solidariteitsinitiatief te ondersteunen of te organiseren.

Versterken samenwerking grensgebied

In 2027 versterken we de samenwerking met Nordhorn, Emlichheim, het Rijnland Instituut en andere strategische partners door deelname aan gezamenlijke projecten, overleggen en activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen van het internationale beleid.

Wat willen wij bereiken?

Thema Gebiedsontwikkeling

Doel:
We versterken de grondexploitatie en het situationeel grondbeleid om bij te dragen aan het transformeren en herontwikkelen van gebieden voor wonen, werken en recreëren.

Doelstellingen:
- Kosten die gemaakt worden voor ruimtelijke ontwikkelingen verhalen we, waar van toepassing, op initiatiefnemers. We voldoen daarmee ook in 2026 aan de veranderende regelgeving BBV.

- In gebiedsontwikkelingen verbeteren we als gemeente onze regierol door inzet op situationeel grondbeleid en een integrale aanpak, waarbij naast de gemeente, marktpartijen, ondernemers en burgers samenwerken om locaties op te waarderen en te transformeren.
- We realiseren financiële doelstellingen door situationeel grondbeleid als middel in te zetten zodat we in 2027-2030 in staat zijn om de beschikbaarheid van benodigde gronden in te brengen en daarmee gewenste ontwikkelingen mogelijk te maken. Dit betekent dat per ontwikkeling kan worden gekozen welke vorm van grondbeleid het best passend is. Hierbij kan worden gekozen voor actieve grondpolitiek of faciliterende grondpolitiek.

Verbonden partijen

Euregio Enschede/Gronau, doel: het bevorderen van grensoverschrijdende ontwikkelingen op het terrein van infrastructuur, economie, cultuur, recreatie en andere maatschappelijke taken en het behartigen van de belangen van haar gebied en de inwoners daarvan bij de bevoegde overheidsinstanties en instellingen.

Eems Dollard Regio (EDR), doel: het adviseren van deelnemers, burgers, ondernemers, verenigingen, overheden en anderen bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen. Het uitvoeren van projecten, verzoeken om en verdeling van subsidies.

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Voor dit programma zijn geen beleidsindicatoren.

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten				
Economische versterking	**78**	**78**	**78**	**78**
Wonen en leefomgeving	**30**	**167**	**166**	**164**
Stimuleringsfonds dorpen en wijken	**610**	**610**	**610**	**610**
Totaal Lasten	**718**	**855**	**854**	**852**
Baten				
Wonen en leefomgeving	**4**	**4**	**4**	**4**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-714**	**-851**	**-850**	**-848**

Programma 5 | Fundering voor de toekomst

We willen een flexibele en wendbare organisatie waar mensen, systemen en processen doelmatig en elkaar versterkend zijn georganiseerd. Coevorden is een financieel gezonde gemeente, dat willen we inzetten en borgen voor onze inwoners, nu en in de toekomst!

Beleidskaders

Voor het programma *Fundering voor de toekomst* zijn de volgende documenten van belang:

- Regionale beleidsagenda regio Emmen
- Kadernota integriteit Coevorden 2016
- Beleidsindicatoren Bestuur en Organisatie

Wat willen wij bereiken?

Externe ontwikkelingen

De belangrijkste externe ontwikkeling die we willen noemen is de cao 2027:

- De onderhandelingen over de Cao Gemeenten voor de periode vanaf 2027 gaan in december 2026 van start. De inzet op de looptijd van de cao's wordt op 9 oktober bepaald.
- De huidige cao loopt af op 31 maart 2027.
- Er is nog één salarisverhoging van 1,6% per 1 januari 2027 vanuit de huidige cao.

Wat willen wij bereiken?

Thema Samen Slimmer Werken

Doel:
Onder de noemer ‘Samen Slimmer Werken met en voor Coevorden’ blijven we investeren in een sterke, professionele en wendbare organisatie. De afgelopen jaren is veel veranderd binnen de ambtelijke organisatie. Met de structuurverandering in 2024 en 2025 is een belangrijke basis gelegd. Inmiddels is de organisatie stabieler en meer op koers. We zien dat nieuwe medewerkers zich aan Coevorden weten te verbinden en dat medewerkers graag onderdeel blijven van #teamcoevorden. Ook is het gelukt om de omvang van de inhuur terug te brengen en meer zicht te krijgen op de verhouding tussen formatie en bezetting.

Een organisatie die klaar is voor de toekomst vraagt echter om blijvende aandacht en ontwikkeling. Het bouwen aan de organisatie houdt nooit op. De wereld om ons heen verandert snel en vraagstukken worden steeds complexer. Tegelijkertijd nemen de verwachtingen van inwoners, bestuur en samenleving toe. Van medewerkers wordt daarmee steeds meer gevraagd. Naast het vakgebied waarvoor zij zijn aangesteld, dragen medewerkers ook bij aan bredere organisatieopgaven, zoals het verbeteren van de dienstverlening, het versterken van participatie, financieel bewust en in control werken, inclusiviteit en het zorgvuldig en tijdig afhandelen van een groeiend aantal Woo-verzoeken.

Ambtelijk vakmanschap
2027 staat daarom in het teken van het verder versterken van het ambtelijk vakmanschap. We investeren in een organisatie waarin medewerkers zich blijven ontwikkelen, verantwoordelijkheid nemen voor het geheel en vanuit hun eigen vakmanschap bijdragen aan de gezamenlijke opgaven van Coevorden. Blijvend leren en ontwikkelen wordt daarmee een vanzelfsprekend onderdeel van ons dagelijks werk. We versterken leiderschap en talentontwikkeling, zodat medewerkers hun talenten kunnen benutten, zich kunnen blijven ontwikkelen en we talent voor de organisatie kunnen behouden. Daarmee blijven we bouwen aan een aantrekkelijke werkgever en aan betrokken, deskundige en wendbare medewerkers.

Ook zetten we stappen in het verder versterken van eigenaarschap en professionele verantwoordelijkheid. In 2027 wordt de mandaatregeling aangepast en geïmplementeerd. Dit vraagt niet alleen om heldere afspraken en verantwoordelijkheden, maar ook om aandacht voor de toepassing ervan in de praktijk. Hetzelfde geldt voor budgetbeheer en financieel bewustzijn. Gezien de financiële opgave waarvoor de gemeente staat, is het belangrijk dat medewerkers en leidinggevenden hun verantwoordelijkheid kennen en nemen en dat afspraken over budgetbeheer goed worden toegepast. We investeren daarom in kennis, vaardigheden, training en een eenduidige werkwijze.

Actieplan formatiehuis: "Naar een realistische en structureel beheersbare loonsom"
De gemeentelijke opgaven zijn de afgelopen jaren veranderd en uitgebreid. Nieuwe wettelijke taken, toenemende complexiteit en ambities op onder meer het sociaal domein, wonen, veiligheid, duurzaamheid en digitalisering vragen om een organisatie die over de juiste capaciteit en deskundigheid beschikt. Tegelijkertijd staan de gemeentelijke financiën onder druk. Dit vraagt om een goede balans tussen wat we willen bereiken, wat we moeten doen en de capaciteit die daarvoor beschikbaar is.

De afgelopen periode hebben we daarom geïnvesteerd in meer inzicht in onze formatie, bezetting en personele lasten. De benchmark uit 2023 en de ontwikkeling van de externe inhuur geven daarbij belangrijke inzichten. We zien dat we de afgelopen periode al belangrijke stappen hebben gezet. De externe inhuur is inmiddels teruggebracht naar circa 8–10%. Daarmee is meer kennis en continuïteit in de eigen organisatie opgebouwd en zijn de personele lasten beter voorspelbaar geworden.

De volgende stap is om ook de loonsom en formatie structureel beter met elkaar in balans te brengen. We groeien toe naar een realistische formatie die past bij het structurele takenpakket en de ambities van de gemeente. Het uitgangspunt is dat we structureel sturen aan de voorkant op capaciteit en loonsom, in plaats van achteraf bij de jaarrekening bij te sturen. De directie werkt daarom de komende periode verder aan een meerjarige aanpak voor formatie, loonsom en flexibele capaciteit. Daarbij wordt ook gekeken naar welke flexibiliteit nodig is om tijdelijke pieken, ziekte en veranderende opgaven op te vangen. Zo willen we voorkomen dat tijdelijke capaciteitsvraagstukken onnodig leiden tot extra externe inhuur of structurele overschrijdingen. Met deze aanpak zetten we een volgende stap in het professioneel en financieel beheersbaar organiseren van onze gemeentelijke capaciteit.

Digitalisering
Ook op het gebied van digitalisering en informatievoorziening blijven we ontwikkelen. Het nieuwe zaaksysteem wordt geïmplementeerd en moet bijdragen aan een betere dienstverlening, een efficiëntere stukkenstroom en meer grip op onze processen. Daarnaast werken we aan een digitaliseringsagenda voor Coevorden, waarbij we de mogelijkheden van data, digitale dienstverlening en nieuwe technologie benutten om slimmer en doelmatiger te werken.

Tot slot evalueren we, zoals afgesproken, de in 2024 en 2025 doorgevoerde organisatiestructuur. De evaluatie geeft inzicht in wat goed werkt, waar bijstelling nodig is en welke ontwikkeling de organisatie de komende jaren nodig heeft. Daarbij kijken we niet alleen naar de structuur, maar juist ook naar de manier waarop we samenwerken, verantwoordelijkheid nemen en onze dienstverlening organiseren.

Met Samen Slimmer Werken bouwen we daarmee voort op de basis die de afgelopen jaren is gelegd. De structuur staat, de organisatie is stabieler en de inhuur is teruggebracht. De volgende stap is het verder versterken van vakmanschap, eigenaarschap en ontwikkeling. Zo zorgen we ervoor dat #teamcoevorden niet alleen vandaag, maar ook in de toekomst in staat is om samen met inwoners, bestuur, partners en elkaar de steeds complexere opgaven van Coevorden aan te pakken.

Samen Slimmer Digitaal
De gemeente Coevorden heeft in 2026, samen met de BOCE+ samenwerkingspartners (Borger-Odoorn, Emmen, STBO, Menso, de Toegang), de overstap naar een moderne, decentrale, digitale werkplek gemaakt (Project Samen Digitaal). De regionale samenwerking heeft de techniek en de randvoorwaarden geregeld.

Het project Samen Slimmer Digitaal brengt vier initiatieven — Samen Digitaal, Zaakgericht Werken, Procesmatig Werken en Informatieveiligheid — samen onder één herkenbare standaard: ‘Zo werken wij in Coevorden.’ Het hoofddoel is het realiseren van 'De Coevorden Standaard': het overkoepelend gedragskader voor digitaal, procesmatig en veilig samenwerken binnen de gemeente Coevorden. Deze Coevorden Standaard willen we vervolgens in de periode september 2026 tot en met december 2027aantoonbaar implementeren en borgen, in nauwe samenhang met de lopende trajecten Samen Digitaal, Zaakgericht Werken (XXLLNC-zaken), Procesmatig Werken en Informatieveiligheid.

Doelstellingen:

- In 2027 investeren we gericht in ambtelijk vakmanschap, waarbij medewerkers zich ontwikkelen op hun eigen vakgebied én op de bredere competenties die nodig zijn om als één gemeente samen te werken aan de opgaven van Coevorden.
- We versterken leiderschap en talentontwikkeling, met als doel talent te ontwikkelen en te behouden en medewerkers duurzaam aan #teamcoevorden te verbinden.
- In 2027 wordt de mandaatregeling aangepast en geïmplementeerd, inclusief heldere afspraken over verantwoordelijkheden en bevoegdheden.
- We versterken financieel bewustzijn en budgetbeheer door duidelijke afspraken, training en ondersteuning van medewerkers en leidinggevenden.
- We werken toe naar één realistische loonsom, passend binnen de financiële kaders, waarbij de directie binnen deze kaders verantwoordelijk is voor een passende bezetting, het opvangen van ziekte en het zorgen voor de benodigde flexibiliteit.
- Het nieuwe zaaksysteem wordt geïmplementeerd en draagt bij aan betere dienstverlening, een efficiëntere stukkenstroom en meer grip op processen.
- We ontwikkelen een digitaliseringsagenda voor Coevorden en benutten data, digitalisering en nieuwe technologie om slimmer en doelmatiger te werken.
- We evalueren de organisatiestructuur die in 2024 en 2025 is ingevoerd en bepalen op basis daarvan welke vervolgstappen nodig zijn.
- We blijven investeren in goed werkgeverschap, zodat medewerkers graag bij #teamcoevorden werken, zich kunnen ontwikkelen en hun talent voor de organisatie behouden blijft.

Wat willen wij bereiken?

Thema Raad, college en management optimaal ondersteund

Doel:
Raad, college en management worden optimaal ondersteund, gezien hun taken en verantwoordelijkheden.

Doelstellingen:

- Koers 2050: we ontwikkelen in dialoog met samenleving, college en raad in 2027 een helder toekomstperspectief waarin we als gemeente onze huidige en gewenste positie bepalen en een consistente gemeentelijke koers daarnaartoe. Dat helpt ons om binnen alle mogelijkheden en middelen scherpe keuzes te maken en kansen te creëren en partners uit te nodigen met ons mee te bouwen.
- We versterken de regie op verbonden partijen, zodat college en raad tijdiger en strategischer kunnen sturen en verantwoorden, onder meer door op te trekken met andere Drentse gemeenten en de interne regie te versterken (rollen, kennis, strategische inbreng, koppeling met S&V-cyclus).

Activiteiten

Koers 2050

We ontwikkelen Koers 2050 in een proces waarin we de kennis, ervaring en creativiteit van inwoners, organisaties, ondernemers, raad, college en medewerkers volop benutten. Medio 2027 ligt er een Koersdocument waarin richting wordt gegeven voor de toekomst en dat kan dienen als toetsingskader voor nieuw beleid en nieuwe projecten, zowel van ons als gemeente als van andere partijen.

Wat willen wij bereiken?

Thema Rechtmatig, doelmatig en doeltreffend

Doel:
We werken (aantoonbaar) rechtmatig, doeltreffend en doelmatig

Doelstellingen:

- Het beleid inzake informatiebeveiliging, privacy, integriteit en rechtmatigheid is actueel, vindbaar en bekend bij raad, college, management en medewerkers.
- Voor 2027 is er een jaarplan voor de interne controle, managementletter, (proces)audits, rechtmatigheidsverantwoording, etc. Proceseigenaren sturen op verbeteringen.
- In 2027 voeren we een onderzoek uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid op een door het college te bepalen onderwerp.

Wat willen wij bereiken?

Thema Dienstverlening

Doel:
Onze dienstverlening voldoet aan wet- en regelgeving en speelt in op de maatschappelijk en technologische ontwikkelingen.

Doelstellingen:

- Begin 2027 wordt een Visie op Dienstverlening vastgesteld met een bijbehorend uitvoeringsprogramma, met akkoord van college en raad.
- In 2027 maken we een set van afspraken over onze service waar we op gaan sturen, zodat een inwoner weet wat er verwacht kan worden van onze organisatie.
- In 2027 starten we met structurele klantonderzoeken zodat we continu onze dienstverlening verbeteren en input kunnen ophalen bij onze inwoners.
- In 2027 werken alle medewerkers met het nieuwe zaaksysteem om de dienstverlening zo optimaal mogelijk in te richten voor onze inwoners, ondernemers en organisaties.

Activiteiten

Implementatie nieuwe website

In 2027 leveren we een nieuwe website coevorden.nl op. Zo kunnen we sneller, pro-actiever en flexibeler inspelen op behoeften van de inwoners, ondernemers en organisaties om de (digitale) dienstverlening te verbeteren en te optimaliseren.

Implementatie zaaksysteem

In 2027 haken we aan bij de implementatie van het nieuwe zaaksysteem en het adoptieplan vanuit dienstverlening. Daarbij sturen we op proces, tijd en kwaliteit om de (digitale) dienstverlening te optimaliseren en te professionaliseren.

Installatie servicebeloften in zaaksysteem

In 2027 installeren we in het nieuwe zaaksysteem de servicebeloften in termijnen en kwaliteit. Zo monitoren we dat inwoners, ondernemers en organisaties op tijd worden teruggebeld met het juiste antwoord.

Klantonderzoeken integreren en waarborgen

In 2027 hebben we de klantonderzoeken geïntegreerd in onze website en gewaarborgd bij het Online Team. We halen vraagstukken op uit de organisatie met het doel om de dienstverlening te verbeteren en te professionaliseren. Daardoor kunnen we inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties eerder betrekken bij plannen en ontwikkelingen.

Uitvoeringsprogramma dienstverlening

In 2027 gaan we aan de slag met het uitvoeringsprogramma door aan te sluiten bij bestaande projecten en ontwikkelingen om de dienstverlening te verbeteren en professionaliseren.

Wat willen wij bereiken?

Thema Mensen, informatie en processen

Doelstellingen:

- De informatievoorziening sluit aan op de organisatiedoelen en ondersteunt de uitvoering van de gemeentelijke taken door middel van een samenhangende en toekomstbestendige informatievoorziening (Informatiemanagement).
- Informatie wordt duurzaam, volledig en rechtmatig beheerd, zodat deze betrouwbaar, toegankelijk en vindbaar is gedurende de gehele levenscyclus (Documentaire Informatievoorziening, DIV).
- Processen zijn efficiënt, uniform en continu in ontwikkeling, zodat dienstverlening en bedrijfsvoering optimaal worden ondersteund (Procesmanagement).
- Data wordt als betrouwbare basis gebruikt voor sturing, beleidsvorming en dienstverlening door het waarborgen van datakwaliteit, beschikbaarheid en inzicht (Datamanagement & Business Intelligence).
- De vertrouwelijkheid, beschikbaarheid en integriteit van informatie worden gewaarborgd door een passende inrichting van informatiebeveiliging.

Activiteiten

Aanschaf en implementatie Datawarehouse

In 2027 zal een onderzoek plaatsvinden naar een nieuw datawarehouse als centrale voorziening voor het verzamelen, verbinden en ontsluiten van gegevens uit verschillende gemeentelijke bronnen. Dit onderzoek zal leiden tot een nader voorstel voor implementatie. Met een toekomstbestendig datawarehouse wordt de basis gelegd voor betrouwbare en actuele managementinformatie en verdere ontwikkeling van datagedreven werken. De nieuwe voorziening biedt meer flexibiliteit, schaalbaarheid en toekomstbestendigheid voor BI (Business Intelligence)-toepassingen en datamanagement.

Borging van informatiebeheer in DIV-processen

Door het standaardiseren, actualiseren en borgen van DIV-processen wordt de kwaliteit en continuïteit van het informatiebeheer verder versterkt. Hierbij worden verantwoordelijkheden duidelijk belegd, werkinstructies geactualiseerd en kwaliteitscontroles ingericht.

Implementeren Archiefwet 2026

Implementatie van de vereisten uit de Archiefwet 2026 binnen beleid, processen en systemen, met focus op duurzame toegankelijkheid en informatiebeheer volgens wet- en regelgeving.

Inrichten en uitvoeren van risicomanagement voor informatieveiligheid

In 2027 wordt binnen de gemeente gestart met het implementeren van een structureel proces voor risicomanagement op het gebied van informatieveiligheid. Dit draagt bij aan een risicogestuurde aanpak van informatieveiligheid, het vergroten van de digitale weerbaarheid en het voldoen aan wet- en regelgeving. Er wordt een passende tool geselecteerd en in gebruik genomen, waarin het proces voor risicomanagement vastgelegd wordt. Hierdoor worden risico’s op een uniforme wijze geïdentificeerd, geanalyseerd, beheerst en gemonitord.

Ontwikkelen en verder uitwerken van toekomstscenario's voor de inrichting van procesmanagement

In 2027 wordt verder vervolg gegeven aan de toekomstige inrichting van procesmanagement. Op basis van evaluaties van de huidige situaties en besluitvorming door het DT wordt een richting gekozen voor de verdere professionalisering en verankering van procesmatig werken binnen de organisatie. Afhankelijk van de gekozen inrichting kunnen voor de implementatie en structurele borging aanvullende organisatorische en/of financiële middelen nodig zijn.

Opzetten en implementeren van een Information Security Management System

Wij zorgen ervoor dat de gemeente uiterlijk in 2029 voldoet aan de eisen van de Cyberbeveiligingswet, waaronder de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO2). Daarom starten wij in 2027 met het opzetten van een Information Security Management System (ISMS). Met dit systeem brengen wij de informatiebeveiliging structureel op orde en borgen wij deze binnen onze organisatie. Zo beperken wij cyberrisico's, vergroten wij onze digitale weerbaarheid en zorgen wij ervoor dat onze dienstverlening veilig en betrouwbaar blijft.

Cloudomgeving CiVision Samenlevingzaken

In 2027 wordt CiVision Samenlevingszaken overgebracht naar een cloudomgeving. Hiermee wordt de continuïteit, beschikbaarheid en toekomstbestendigheid van de applicatie geborgd en sluiten we aan bij de verdere ontwikkeling van de gemeentelijke informatievoorziening. De overgang vermindert de afhankelijkheid van lokaal technisch beheer en biedt een betere basis voor toekomstige ontwikkelingen en koppelingen.

Vervanging hybride vergaderapparatuur

De audiovisuele voorzieningen in de vergader- en B&W-kamers worden vervangen. De huidige systemen veroorzaken steeds vaker storingen en brengen privacy- en veiligheidsrisico's met zich mee. Met de vervanging verbeteren we de betrouwbaarheid van hybride vergaderen, vereenvoudigen we het beheer en borgen we de informatiebeveiliging beter.

Implementatie software Digitaal ondertekenen en waarmerken

In 2027 wordt een voorziening aangeschaft en geïmplementeerd voor het digitaal ondertekenen en waarmerken van documenten. De voorziening wordt gekoppeld aan het nieuwe zaaksysteem, zodat ondertekening en waarmerking onderdeel kunnen worden van het digitale werkproces. Hiermee worden handmatige stappen verminderd en kunnen documenten veilig, betrouwbaar en efficiënt digitaal worden afgehandeld.

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	2022	2023	2024	2025
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	7,80	8,61	7,91	8,23
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	8,77	9,66	9,69	9,85
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	384,27	438,29	483,36	521,04
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom	23,20%	23,82%	22,07%	24,22%
	+ totale kosten inhuur externen				
Overhead	% van totale lasten	12,40%	12,93%	14,14%	14,96%

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten				
Gemeenteraad en commissies	**1.085**	**1.087**	**1.087**	**1.087**
Burgemeester en wethouders	**1.084**	**1.084**	**1.084**	**1.084**
Bestuurlijke samenwerking	**306**	**306**	**306**	**306**
Bedrijfsvoering	**42.628**	**42.941**	**43.075**	**43.085**
Burgerzaken	**572**	**411**	**378**	**366**
Totaal Lasten	**45.676**	**45.829**	**45.930**	**45.928**
Baten				
Burgemeester en wethouders	**126**	**126**	**126**	**126**
Bedrijfsvoering	**313**	**313**	**313**	**313**
Burgerzaken	**882**	**785**	**525**	**501**
Totaal Baten	**1.321**	**1.224**	**965**	**940**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-44.355**	**-44.605**	**-44.965**	**-44.987**

Programma 6 | Financiën en dekkingsmiddelen

Beleidskaders

Voor het programma Financiën en dekkingsmiddelen zijn de volgende documenten van belang:

- Nota Activabeleid
- Nota Financieel beleid
- Nota Grondbeleid
- Nota Lokale heffingen
- Nota Reserves en voorzieningen
- Nota Verbonden partijen
- Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Wat willen wij bereiken?

Externe ontwikkelingen

De komende jaren blijven financiële uitdagingen bestaan. Gemeenten hebben te maken met stijgende kosten, toenemende maatschappelijke opgaven en onzekerheden rondom rijksfinanciering. Dit vraagt om een realistische en financieel verantwoorde koers. Hoe houden we de structurele baten in evenwicht met onze structurele lasten?
Denk hierbij aan de stijgende kosten in onder andere de jeugdzorg en WMO. In combinatie met de onzekerheid over de toekomstige financiering door het Rijk zorgt dit voor een blijvende uitdaging. Met deze begroting kiezen we ervoor om ruimte te houden voor noodzakelijke investeringen, terwijl we tegelijkertijd de financiële positie van de gemeente gezond houden. We blijven sturen op een solide meerjarig perspectief en maken waar nodig scherpe keuzes om de financiële wendbaarheid van de gemeente te behouden.

Wat willen wij bereiken?

Thema Sturen & Verantwoorden

Doelstelling:
We streven naar een toekomstbestendige en financieel gezonde gemeente, waarbij we een reëel structureel evenwicht in de meerjarenraming in de begroting laten zien. Hierbij maken we gebruik van de aanbevelingen van de raad die gemaakt zijn tijdens de behandeling van de Kaderbrief 2027 (zie activiteit "Optimaliseren S&V-cyclus").

Activiteiten

Optimaliseren S&V-cyclus

In 2027 gaan we de S&V-cyclus verder doorontwikkelen. We verwerken het coalitieakkoord in de S&V-documenten en we maken een betere koppeling tussen de doelstellingen, activiteiten en de bijbehorende kosten en baten, zodat we meer inzicht krijgen om goede integrale keuzes te maken. Hierbij maken we gebruik van de aanbevelingen van de raad die gemaakt zijn tijdens de behandeling van de Kaderbrief 2027:

- Doe de juiste taken (kerntaken, maatschappelijke waarde en prioriteiten).
- Doe de taken goed (kwaliteit en de uitvoeringskracht van de organisatie).
- Verbinding leggen tussen doelstellingen, activiteiten en baten en lasten (businesscases, investeringen, risico's.
- Tijdig starten en monitoren.
- Vooraf een inschatting maken of er voldoende capaciteit beschikbaar is.

Financiële meerjarentrend

We presenteren een meerjarentrend bij het Jaarverslag 2026 en de Kaderbrief 2028.

Kostendekkendheid

We streven naar 100%-kostendekkendheid van de heffingen, uiterlijk in 2029. Hiervoor gaan we onderzoek doen in 2027 en komen we naar aanleiding daarvan met voorstellen om dit te bereiken.

Nieuw voor oud beleid

We hanteren bij de ontwikkeling van nieuw beleid het principe "nieuw voor oud", wat betekent dat nieuw beleid leidt tot vermindering of schrappen van bestaand beleid elders (conform coalitieakkoord).

Structureel en Reëel Evenwicht (SRE)

We evalueren de ontwikkeling van de RSE aan de hand van de bijsturingsmaatregelen zoals die zijn opgenomen in de Begroting 2027-2030 en zullen de bevindingen als input gebruiken voor de Kaderbrief en Begroting 2028. We komen met voorstellen om te komen tot een meerjarig structureel en reëel evenwicht van de begroting (conform coalitieakkoord). De taakstelling van 2026 van € 200.000 is hierin meegenomen.

Wat willen wij bereiken?

Thema Financieel beleid is actueel

Doelstelling:
We hebben een actueel financieel beleid dat voldoet aan wet- en regelgeving.

Activiteiten

Actualisatie financieel beleid

We komen bij de begroting van 2028 met voorstellen over onze te hanteren financiële kaders, onder andere wat betreft de minimale stand van de reserves en criteria voor bestemmingsreserves (conform coalitieakkoord).

Wat willen wij bereiken?

Thema Financiële kennis in organisatie en bestuur

Doelstelling:
We vergroten de financiële kennis in de organisatie en in het bestuur.

Activiteiten

Vergroten financiële kennis

In het kader van het project Sturen & Verantwoorden gaan we de financiële kennis in 2027 binnen de organisatie verder verhogen. Hierbij wordt vooral aandacht besteed aan de rollen, verantwoordelijkheden van het bestuur, management en de organisatie. Daarnaast wordt onder coördinatie van de concerncontroller de managementcyclus in 2027 verder doorontwikkeld.

Wat willen wij bereiken?

Thema Doorontwikkelen risicomanagement

Doelstelling:
De organisatie implementeert een effectieve vorm van risicomanagement waardoor het risicobewustzijn van de organisatie en het bestuur wordt vergroot en de rechtmatigheidsverantwoording doorgroeit naar een volledige rechtmatigheidscontrole.

Activiteiten

Plan van aanpak risicomanagement

In 2027 wordt uitvoering gegeven aan het opgestelde plan van aanpak (eind 2026).

Beleidsindicatoren "Waar staat je gemeente?"

Indicator	Eenheid	2022	2023	2024	2025	2026
Woonlasten éénpersoonshuishouden	€	€ 954	€ 950	€ 981	€ 985	€ 1.077
Woonlasten meerpersoonshuishouden	€	€ 1.004	€ 1.002	€ 1.036	€ 1.004	€ 1.099
Gemiddelde WOZ-waarde woningen	€	€ 250.000	€ 287.000	€ 297.000	€ 313.000	€ 343.000

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten				
Financiering en dividend	**7.221**	**7.880**	**9.509**	**11.155**
Algemene baten en lasten	**875**	**349**	**349**	**341**
Heffing gemeentelijke belastingen	**118**	**118**	**118**	**118**
Inning gemeentelijke belastingen	**120**	**120**	**120**	**120**
Totaal Lasten	**8.334**	**8.467**	**10.096**	**11.734**
Baten				
Financiering en dividend	**7.757**	**8.416**	**10.044**	**11.690**
Algemene uitkering Gemeentefonds	**95.552**	**91.713**	**92.156**	**93.204**
Algemene baten en lasten	**804**	**994**	**1.494**	**0**
Heffing gemeentelijke belastingen	**14.249**	**14.319**	**14.319**	**14.319**
Inning gemeentelijke belastingen	**55**	**55**	**55**	**55**
Totaal Baten	**118.416**	**115.496**	**118.068**	**119.268**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**110.082**	**107.029**	**107.972**	**107.534**

Uitgangspunten van deze begroting

In de begroting zijn de volgende zaken financieel verwerkt:

- *Vanuit de Kaderbrief de loon- en prijsontwikkeling*
  De loon- en prijsontwikkelingen behoren grotendeels tot de autonome kostenstijgingen waar de gemeente slechts beperkt invloed op heeft. De loonontwikkeling van de eigen organisatie is gebaseerd op de meest recente cao-afspraken en verwachtingen ten aanzien van toekomstige salarisontwikkelingen. Daarnaast is rekening gehouden met prijscompensatie voor reguliere budgetten, subsidies en verschillende uitvoeringskosten. De huidige cao heeft een loopt tijd van 1 april 2025 tot en met 31 maart 2027. Bekrachtiging van het akkoord door de werkgever heeft in 2025 plaatsgevonden. De onderhandelingen over een nieuwe cao zijn nog niet gestart en zullen naar verwachting in december 2026 van start gaan. In deze begroting zijn wij van een verwachte loonstijging van 2% uitgegaan vanaf 1 april 2027. De financiële effecten hiervan zijn verwerkt in de personeelsbegroting en verwerkt in het meerjarenperspectief.

- *Vanuit de Kaderbrief de bijdragen aan de verbonden partijen*
  De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door loon- en prijsstijgingen en ontwikkelingen binnen de uitvoering van de betreffende organisaties. Uw raad is hierover recent geïnformeerd via de behandeling van de begrotingen en zienswijzen van de verbonden partijen. De financiële effecten zijn in de Kaderbrief verwerkt en maken onderdeel uit van het meerjarig financieel perspectief.

- *Vanuit de Kaderbrief de autonome ontwikkelingen*
  Onder de autonome ontwikkelingen zijn een viertal opgaven genoemd. Op basis van het ontstane inzicht in de benodigde formatie en inhuur is duidelijk geworden wat de concrete opgave en strategische vraagstukken zijn (€ 1,5 miljoen structureel aanvullend lastenbudget opgenomen). Het is duidelijk welke formatie benodigd is om onze huidige taken goed uit te voeren. Daarnaast zullen in de begroting vanaf 2029 de kapitaallasten worden opgenomen voor de nieuwe Gemeentewerf en zijn de financiële gevolgen van twee praktisch niet uitvoerbare taakstellingen teruggedraaid.

- *Vanuit de Kaderbrief de onontkoombare en onvermijdbare keuzes*
  Naast de autonome ontwikkelingen zien wij een aantal opgaven waarvoor besluitvorming op korte termijn noodzakelijk is. Het betreft onder andere de implementatie van de nieuwe Archiefwet, de samenwerking binnen i-Boce, de regionale Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Drenthe en de vervanging van hybride vergaderapparatuur. Deze opgaven vloeien voort uit wettelijke verplichtingen, regionale afspraken of de continuïteit van de gemeentelijke bedrijfsvoering. De financiële effecten zijn opgenomen in het meerjarig perspectief.

- Vanuit de Kaderbrief 2027 het verhogen tarief OZB voor niet-woningen met 10% (structureel).

- Actualisatie van de vaste activa voor de komende jaren (kapitaallasten).

- Nieuwe ontwikkelingen die het college aan de raad voorstelt.

Overige punten:

- De mei- en septembercirculaire zijn verwerkt.

- Conform advies van de provincie zijn als gevolg van de financiële ontwikkelingen binnen de jeugdhulp en de huishoudelijke hulp twee stelposten opgenomen, waardoor de afname van de bijdrage van het Rijk in 2028 (€ 600K) en vanaf 2029 (€ 2.600K) teniet wordt gedaan. Als het Rijk deze taakstellingen alsnog gaat uitvoeren dan wordt de opgave voor ons als gemeente groter.

- Onze inkomsten uit belastingen, leges, heffingen, huren en pachten hebben wij geïndexeerd met 2,1%. zoals vastgesteld in de Kaderbrief 2027. Waar wij in de uitwerking in deze begroting afwijken van dit percentage, hebben wij dit vermeld en toegelicht in de paragraaf lokale heffingen.

- Onze begroting is gebaseerd op constante prijzen. Dat betekent dat wij onze inkomsten en uitgaven voor de komende vier jaren hebben begroot op basis van het prijspeil van 2027. Jaarlijks berekenen en begroten wij het effect van inflatiecorrectie op onze inkomsten en uitgaven.

- De rente die wij toerekenen aan investeringen is 1,5%. Dit is onze vaste interne rekenrente.

- Wij verwachten van 2027 tot en met 2030 in totaal € 110 miljoen langlopende leningen aan te moeten trekken. Dit bedrag bestaat deels uit herfinanciering en aanvullende financiering voor investeringsprojecten. Meer informatie over onze leningenportefeuille staat in de paragraaf "Financiering".

- Wij hebben een stelpost voor uitgaven die onvoorzien, onuitstelbaar en onvermijdbaar zijn (de drie O's). Deze stelpost bevat jaarlijks € 50.000. Bij uitgaven gedurende het jaar, die aan deze criteria voldoen, kunnen wij een beroep doen op dit budget. Als dit aan de orde is, dan informeren wij uw gemeenteraad hierover in de Bestuursrapportage 2027, een separaat raadsvoorstel of in de verslaggeving in het Jaarverslag 2026.

- Wij hebben een stelpost voor vervangingsinvesteringen. Het volume van deze stelpost is € 100.000 per jaar voor alle jaarschijven. Dit bedrag is beschikbaar voor reguliere vervangingsinvesteringen in onze openbare ruimte, tractiemiddelen, huisvesting, facilitaire zaken en ICT.

Samenvatting financieel meerjarenperspectief

Wij hebben de begroting opgebouwd vanuit de Kaderbrief 2027. In de Kaderbrief is een vooruitblik op hoofdlijnen op de financiën in 2027-2030 opgenomen. Deze hoofdlijnen hebben wij nader uitgewerkt in de begroting die voor u ligt. Het saldo van de voorliggende primitieve begroting is in het eerste en tweede jaar licht positief. De jaarschijven 2029 en 2030 komen uit op een negatief saldo.

ACTUALISATIE MEERJARENPERSPECTIEF					
(bedragen x € 1.000)					
		2027	**2028**	**2029**	**2030**
Beginstand		1.233			
Kaderbrief 2027		-2.575	-3.625	-6.103	-6.127
Actualisatie meerjarenperspectief 2027-2030		1.632	1.470	1.353	1.352
	Subtotaal beginstand	**289**	**-2.155**	**-4.750**	**-4.775**
Inkomsten:					
Prijsindexatie tariefproducten, leges en rechten		117	117	111	99
OZB		381	381	381	381
Opbrengst afvalstoffenheffing		-147	-397	-397	-397
Septembercirculaire 2026		402	922	3.027	3.035
	Subtotaal inkomsten	**753**	**1.023**	**3.122**	**3.118**
Uitgaven:					
Autonome ontwikkelingen		724	870	870	870
Actualisatie kapitaallasten		-1.073	-2.238	-696	812
Nieuwe ontwikkelingen Programmabegroting 2027		600			
	Subtotaal uitgaven	**251**	**-1.368**	**174**	**1.682**
Nieuw saldo meerjarenraming		***791***	***236***	***-1.801***	***-3.338***

Algemeen
In bovenstaande tabel wordt op de eerste regel de eindstand vanuit de Programmabegroting 2026 getoond met daarin de verwerking van de ambities en de bijbehorende dekking die bij de Programmabegroting 2026 zijn vastgesteld. Daarnaast hebben wij de voorgestelde mutaties, zoals genoemd in de Kaderbrief 2027, geactualiseerd en verwerkt en het meerjarenperspectief geactualiseerd.

Inkomsten
Voor een toelichting op de ontwikkelingen van de inkomsten verwijzen wij naar het onderdeel ontwikkeling inkomsten en de paragraaf Lokale heffingen.

Uitgaven
Voor een toelichting op de ontwikkelingen van de autonome ontwikkelingen verwijzen wij naar het onderdeel ontwikkeling uitgaven. Jaarlijks worden bij het samenstellen van de Programmabegroting de activastaten geactualiseerd. Het financiële effect wordt getoond onder de noemer actualisatie kapitaallasten. Hierin zijn ook de kapitaallasten verwerkt voor de nieuwe gemeentewerf zoals in de Kaderbrief 2027 opgenomen. Tevens heeft verschuiving en actualisatie van geplande investeringen plaatsgevonden. Zoals benoemd in deze Programmabegroting zijn er ook een aantal nieuwe ontwikkelingen voorgesteld. Deze ontwikkelingen hebben wij verwerkt in de Programmabegroting 2027.

Vrije begrotingsruimte en structureel evenwicht

Vrije begrotingsruimte

Hieronder is de ruimte per jaar in de Programmabegroting aangegeven. Hiermee heeft uw raad en ons college eenvoudig inzicht in het saldo van de begroting. Voor de jaren 2027 en 2028 is er sprake van een klein overschot op de begroting. Voor de jaren 2029 en 2030 is er sprake van een tekort. Gedurende het begrotingsjaar kunnen voorstellen voor nieuw beleid en/of tussentijdse resultaten van de Bestuursrapportage ten gunste of ten laste van het saldo gebracht worden. Aan het eind van het begrotingsjaar valt het eventuele voordelige saldo vrij in de jaarrekening.

SALDO BEGROTING EN VRIJE RUIMTE				
(Bedragen x € 1.000)				
	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Nieuwe saldo meerjarenbegroting	791	236	-1.802	-3.338
Begrotingsruimte	***791***	***236***	***-1.802***	***-3.338***

Structureel en reëel begrotingsevenwicht

Een gezonde financiële positie betekent onder andere dat onze inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht zijn en dat wij onze budgetten reëel (volledig, realistisch en haalbaar) begroten. Dit is structureel en reëel begrotingsevenwicht. Om vast te kunnen stellen dat onze begroting in evenwicht is, brengen wij in beeld welk deel van onze inkomsten en uitgaven een incidenteel karakter hebben. Immers: structurele uitgaven dienen met structurele inkomsten te zijn afgedekt. De tabel met incidentele baten en lasten draagt bij aan dit inzicht. Dit wordt verder uitgewerkt in het hoofdstuk "Toelichting incidentele baten en lasten".

Begrotingsevenwicht van belang voor provincie
Het structurele en reële begrotingsevenwicht biedt uw raad en ons college inzicht. Ook voor de provincie is dit inzicht van groot belang. Op grond van de Gemeentewet houdt de provincie namelijk toezicht op onze financiën. Dit doet zij in de vorm van repressief toezicht. Dit betekent dat wij onze begroting direct kunnen uitvoeren. Op basis van onze financiële positie en onderstaand inzicht in ons structurele begrotingssaldo, gaan wij ook voor het jaar 2027 uit van repressief toezicht.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat het jaar 2027 een positief structureel begrotingssaldo laat zien.

STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO				
(bedragen x € 1.000)				
	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Saldo meerjarenraming	791	236	-1.802	-3.338
Saldo begrotingsruimte	**791**	**236**	**-1.802**	**-3.338**
Incidentele baten en lasten				
Incidentele baten	-109			
Incidentele onttrekkingen aan de reserves	-2.690	-3.275	-2.358	-250
Incidentele lasten	1.695	372	450	250
Incidentele stortingen in de reserves	1.000	1.000	1.000	1.000
Saldo incidentele baten en lasten	**-104**	**-1.903**	**-908**	**1.000**
Structureel begrotingssaldo	**687**	**-1.667**	**-2.710**	**-2.338**

Incidentele baten en lasten

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting, meerjarenraming en jaarrekening zijn opgenomen. Indien de structurele lasten worden gedekt door de structurele baten is er sprake van 'materieel' begrotingsevenwicht. Voor het begrip incidenteel kan gedacht worden aan baten en lasten die zich gedurende maximaal een aantal jaren voordoen. Het is daarbij van belang dat het gaat om 'eenmalige zaken'. Een begroting of jaarrekening zal ieder jaar een bedrag van dergelijke eenmalige zaken bevatten. Hieronder zijn de bedragen genoemd die wij voor 2027-2030 als incidentele baat of last hebben opgenomen.

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN								
Bedragen x € 1.000								
	2027		**2028**		**2029**		**2030**	
Programma en omschrijving	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
Bouwen voor de samenleving								
Bijdrage Regiodeal	309							
Vitale vakantieparken	508							
Woonwagenlocaties- realiseren van 10 plaatsen	231							
Haalbaarheidsonderzoek bedrijventerrein A37	125							
Voorbereidingskrediet Kleine veld Dalen	150							
Incidentele extra lasten 2027 beleidsplan openbare verlichting	63		76					
Onttrekking algemene reserve Vitale vakantieparken		508						
Onttrekking algemene reserve bijdrage Regiodeal		309						
Onttrekking algemene reserve bijdrage wegonderhoud		375		375		375		
Onttrekking algemene reserve Beleidsplan Openbare Verlichting		63		76				
Duurzaamheid								
Verduurzamingsmaatregelen vastgoed	200		200		200			
Onttrekking bestemmingsreserve Vastgoed								
Onttrekking bestemmingsreserve Vastgoed onderhoud		500		500		500		
Onttrekking bestemmingsreserve Vastgoed verduurzaming		200		200		114		

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN								
Samen								
Viering slag bij Ane	80							
Openbare bibliotheken	109							
Scootmobielen	40							
Verhoging exploitatiebijdrage De Swaneburg	200							
Pilot zorgzame gemeenschappen	85							
Onttrekking bestemmingsreserve Asiel- en Vluchtelingenopvang		119		1.331				
Septembercirculaire openbare bibliotheken		109						
WMO demografie	-316							
WMO herschikking	-379		-154					
Veiligheid in de binnenstad en stationsgebied	40							
Eigenheid dorpen en wijken								
Fundering voor de toekomst								
Samen Slimmer Werken	250		250		250		250	
Onttrekking algemene reserve SSW		250		250		250		250
Financiering en dekkingsmiddelen								
Onttrekking algemene reserve nieuwe ontwikkelingen 2026				128		1.070		
Onttrekking algemene reserve nieuwe ontwikkelingen 2025				49		49		
Onttrekking algemene reserve resultaat Halfjaarrapportage 2024		366		366				
Toevoeging algemene reserve	1.000		1.000		1.000		1.000	
Totaal incidentele baten en lasten	**2.695**	**2.799**	**1.372**	**3.275**	**1.450**	**2.358**	**1.250**	**250**
Saldo lasten min baten		***-104***		***-1.903***		***-908***		***1.000***
Reserve onttrekkingen en stortingen	1.000	2.690	1.000	3.275	1.000	2.358	1.000	250

Toelichting Incidentele baten en lasten

Bouwen voor de samenleving
De incidentele lasten in dit programma hebben betrekking op de bijdrage voor de Regiodeal voor 2027, op de verlenging van het programma Vitale vakantieparken voor 2027 en op de realisatie van 10 woonwagenlocaties. Daarnaast zijn er incidentele middelen beschikbaar gesteld voor het haalbaarheidsonderzoek bedrijventerrein A37, voor een voorbereidingskrediet voor bedrijventerrein Kleine Veld Dalen en een bedrag van € 63.000 extra lasten voor 2027 en € 76.000 voor 2028 voor het beleidsplan Openbare verlichting.
Wij onttrekken een bedrag van € 63.000 in 2027 en € 76.000 in 2028 aan de algemene reserve voor het beleidsplan Openbare verlichting en een bedrag van € 375.000 voor wegonderhoud (2027 tm 2029). De bijdragen voor de Regiodeal en de verlenging van het programma vitale vakantieparken onttrekken wij ook incidenteel voor 2027 uit de algemene reserve.

Duurzaamheid
De incidentele baten betreffen een drietal onttrekkingen aan de bestemmingsreserve Vastgoed. Deze middelen worden onttrokken ter dekking van de impulsbedragen voor grootonderhoud (€ 500.000) en de beschikbaar gestelde middelen voor verduurzaming (€ 200.000).

Samen
De incidentele lasten in dit programma betreffen de "Slag bij Ane" voor 2027, een incidentele subsidie aan de bibliotheken (ook incidentele baat conform septembercirculaire) , extra kosten voor scootmobielen, een incidentele verhoging van de exploitatiebijdrage voor De Swaneburg en de pilot Zorgzame gemeenschappen. Bij de kosten voor de scootmobielen gaat het om een pilot voor onderzoek, communicatie en bewonersbijeenkomsten en dus niet om structurele lasten.

In het kader van veiligheid geven we opdracht voor een onderzoek, plan van aanpak en rapport met concrete adviezen en maatregel gericht op brede veiligheid in de binnenstad en het stationsgebied. Dit om inzicht te krijgen in de onveiligheden en risico's in de binnenstad van Coevorden. Daarbij is er ook aandacht voor het stationsgebied, nu dit een druk punt is vanwege de (internationale) spoorverbinding en de komst van de Nieuwe Veste.

De incidentele baten zijn onttrekkingen aan de bestemmingsreserve Asiel- en vluchtelingenopvang voor dekking van de ambities vanuit de Programmabegroting 2025 en voor de jaarschijven 2027 en 2028. Daarnaast is er sprake van een incidentele vermindering van de lasten voor WMO conform de septembercirculaire 2026.

Eigenheid dorpen en wijken
Geen incidentele baten en lasten.

Fundering voor de toekomst
De incidentele last in dit programma betreft het programma Samen Slimmer Werken (SSW). De incidentele baat betreft de onttrekking uit de algemene reserve voor het programma SSW. Dit programma wordt verder toegelicht onder programma 5 "Fundering voor de toekomst".

Financiering en dekkingsmiddelen
De incidentele lasten in dit programma bestaan uit de incidentele storting in de algemene reserve voor de jaren 2027 tot en met 2030.
De incidentele baten zijn de onttrekkingen uit de algemene reserve voor de ontwikkelingen uit de Programmabegroting 2025 en 2026 en dekking van het tekort uit de Halfjaarrapportage 2024.

Ontwikkeling inkomsten

De septembercirculaire informeert de gemeenten over de omvang en de verdeling van de algemene uitkering (AU), de integratie-uitkeringen (IU), de decentralisatie-uitkeringen (DU) en de specifieke uitkeringen (SU) uit het gemeentefonds voor de jaren 2027 en verder. Daarnaast gaat de circulaire in op andere financiële onderwerpen die voor de gemeenten van belang zijn. Deze septembercirculaire sluit aan op het recent uitgebrachte regeerakkoord en de Miljoenennota.

De septembercirculaire

Jaarlijks verschijnen er doorgaans drie gemeentefondscirculaires: in mei, september en december. De circulaire van mei vertaalt de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, september vertaalt de Miljoenennota en de circulaire van december rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af. De septembercirculaire is dus de tweede circulaire van dit jaar.

EFFECTEN SEPTEMBERCIRCULAIRE				
(bedragen x € 1.000)				
	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Uitkeringsfactor				
Accresontwikkeling	550	532	638	639
Nominaal effect	-	-59	-116	-174
Ontwikkeling uitkeringsbasis				
Ontwikkeling uitkeringsbasis	-245	-237	-174	-116
Hoeveelheidsverschillen	96	87	47	31
Stelposten				
Stelpost Jeugdzorg; trajectduur en invoering eigen bijdrage	-	599	602	602
Stelpost Huishoudelijke hulp uit WMO	-	-	2.029	2.054
Subtotaal centraal	***401***	***922***	***3.026***	***3.036***
Taakmutaties				
Bijstand jongerennorm	2	1	-	-
Wet op de lijkbezorging	-	2	2	2
Wetsvoorstel Onderwijshuisvesting	1	1	1	-
Wet Versterking regie volkshuisvesting: uitvoeringskosten	188	189	189	192
Wet Versterking regie volkshuisvesting: integrale dienstverlening	7	7	7	7
IU/DU/SU				
Openbare bibliotheken	109	-	-	-
IBO problematische schulden	37	37	37	37
Subtotaal decentraal	***344***	***237***	***236***	***238***
Totaal effecten septembercirculaire	***745***	***1.159***	***3.262***	***3.274***

Toelichting op de septembercirculaire

Accressen

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. De rijksuitgaven hebben direct invloed op de omvang van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Dit wordt de accresontwikkeling genoemd. Het accres is gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres. In deze septembercirculaire is zowel het volume accres als het loon- en prijsaccres naar boven bijgesteld.

De ontwikkeling van de uitkeringsbasis is per saldo negatief

Gemeenten kunnen de daling van de uitkeringsbasis goedmaken door evenredig te stijgen met de aantallen. Groeigemeenten lukt dat gemakkelijk, de plattelandsgemeenten moeten hier veelal een veer laten, om helemaal niet te spreken over krimpgemeenten. In deze circulaire zijn de nieuwe ramingen verwerkt van de ontwikkeling van de uitkeringsbasis. Dit heeft een negatief effect voor onze gemeente. Door het actualiseren van de maatstaven heeft het onderdeel hoeveelheidsverschillen een positief effect.

Stelposten

Vanaf 2028 neem het Rijk een financieel voorschot op de nog te nemen maatregelen om het jeugdzorgstelsel te beheersen. Deze kortingen zijn gebaseerd op:
- Het sturen op de trajectduur van jeugdhulptrajecten (€ 68 miljoen);
- De invoering van een eigen bijdrage in de jeugdzorg (€ 260 miljoen).

In afstemming met onze toezichthouder mogen wij deze korting budgettair neutraal verwerken in onze Programmabegroting. Dit is toegestaan aangezien de wetgeving nog vastgesteld dient te worden en dit onder de verantwoordelijkheid van het Rijk valt.

In het coalitieakkoord van het kabinet is een maatregel opgenomen waarbij de huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening met ingang van 1 januari 2029 wordt geschrapt. Hiervoor is in de meicirculaire een korting gerealiseerd van € 1,4 miljard. Als vangnet is er € 430 miljoen toegevoegd voor inwoners die niet in staat zijn de huishoudelijke hulp zelf te regelen. Het is nog onduidelijk hoe dit vangnet eruit komt te zien. Als gevolg hiervan kunnen gemeenten nog niet inzchtelijk maken wat de daadwerkelijke financiële gevolgen zijn van het nieuwe beleid. Voor het netto-effect van circa € 2,0 miljoen voor gemeente Coevorden mogen wij een stelpost opnemen. Dit voorkomt dat gemeenten onnodige bezuinigingen doorvoeren om de begroting (meerjarig) sluitend te maken.

Taakmutaties
In deze septembercirculaire worden middelen voor een aantal taakmutaties bijgesteld. De taakmutaties worden budgettair neutraal verwerkt. Dat betekent dat tegenover de hogere inkomsten ook een kostenstijging wordt begroot. De grootste mutatie heeft betrekking op de wet Versterking regie volkshuisvesting. Met de inwerkingtreding van deze wet ontstaan extra werkzaamheden voor medeoverheden. Dit gaat zowel over de uitvoeringskosten als over de integrale dienstverlening.

IU/DU/SU
Openbare bibliotheken
In 2027 wordt een bedrag van € 62 miljoen beschikbaar gesteld aan gemeenten om te kunnen voldoen aan de gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen. Het aanbod van deze voorzieningen moet als geheel binnen redelijke afstand voor de inwoners toegankelijk zijn en ten minste één bibliotheekvoorziening in stand houden die alle vijf de wettelijke bibliotheekfuncties vervult, een fysieke collectie heeft en over een professionele personeelsbezetting beschikt.

IBO problematische schulden
Het kabinet heeft vroegsignalering ingevoerd om problematische schulden in een zo vroeg mogelijk stadium aan te pakken. Vanuit het ministerie van SZW wordt vanaf 2027 structureel € 19,7 miljoen beschikbaar gesteld.
Deze middelen zijn bedoeld om vroegsignalering beter in te richten.

Belastingen en leges

In de Kaderbrief hebben wij de opbrengsten uit belastingen, leges, huren en pachten verhoogd met de prijsindex van 2,1%.
Voor de OZB hebben wij voor 2027 tarieven berekend op basis van de ontwikkeling van de WOZ-waarde van panden en de verwachte waardeontwikkeling. Conform de Kaderbrief is er voor niet-woningen een opbrengstverhoging van 10% toegepast. Voorgesteld wordt de belastingopbrengst van eigenaren van woningen in 2027 niet te indexeren. Dit leidt tot een verlaging van het tarief. In de paragraaf lokale heffingen gaan wij nader in op de tariefontwikkelingen en geven wij enkele rekenvoorbeelden.

ONTWIKKELING INKOMSTEN				
(bedragen x € 1.000)	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
OZB	381	381	381	381
Reisdocumenten en rijbewijzen				12
Totaal	***381***	***381***	***381***	***393***

Ontwikkelingen uitgaven

Wij informeren u over de ontwikkeling van de volgende uitgaven:
- Lonen en prijzen

- Meerjaren Investeringsprogramma (MIP)
- Verbonden partijen
- Begrotingswijzigingen

Lonen en prijzen

De huidige cao heeft een loopttijd van 1 april 2025 tot en met 31 maart 2027. Bekrachtiging van het akkoord door de werkgever heeft in 2025 plaatsgevonden. De onderhandelingen over een nieuwe cao zijn nog niet gestart en zullen naar verwachting in december 2026 van start gaan. In deze begroting zijn wij van een verwachte loonstijging van 2% uitgegaan vanaf 1 april 2027. De financiële effecten hiervan zijn verwerkt in de personeelsbegroting en verwerkt in het meerjarenperspectief.
Voor 2027 bedraagt de prijsindex 2,12% (2026: 2,10%). Daar waar wij afwijkende afspraken contractueel hebben vastgelegd of de index substantieel afwijkt van de standaard index passen wij maatwerk toe. De budgetten hebben wij zoals gebruikelijk verhoogd met deze index. Voor het sociale domein geldt een afwijkende index. Dit is een gecombineerde index voor lonen en prijzen en is deze voor 2027 geprognosticeerd op 3,96% (2026: 4,13%). Daarnaast hebben wij voor Wmo- en leerlingenvervoer het branche specifieke NEA-prijsindexcijfer in onze contracten opgenomen. Deze index is gecalculeerd op 4,10% (2026: 1,50%).

Meerjaren Investeringsprogramma (MIP)

Wij hebben de investeringen voor de komende vier jaar geactualiseerd. Het gaat bijvoorbeeld om de toevoeging van nieuwe investeringen, het vrijvallen van oude (afgeschreven) investeringen en het opschuiven van reeds geplande investeringen. Dit leidt tot wijzigingen in de kapitaallasten van rente en afschrijving.
Bij de vervanging kijken wij onder andere kritisch naar de technische levensduur (is vervanging al noodzakelijk) en het combineren van investeringen. De investeringen voor onderwijshuisvesting zijn gebaseerd op het Integraal Huisvestingsplan (IHP).
Een meerjarig overzicht van alle kredieten voor 2027 tot en met 2030 is opgenomen in bijlage 1. De kredieten tot en met 2029 zijn indien van toepassing geactualiseerd. De investeringen voor 2030 zijn hieraan toegevoegd. De bijbehorende kapitaallasten maken onderdeel uit van de voorliggende exploitatie.
Wij beschikken over een stelpost voor vervangingsinvesteringen. In lijn met de nota Financieel Beleid heeft deze een structurele omvang van € 100.000. Bij het actualiseren van het meerjarig investeringsprogramma brengen wij alle wijzigingen in kapitaallasten ten laste of ten gunste van deze stelpost. Een bedrag boven de norm valt vrij ten gunste van de algemene middelen. Resteert een bedrag onder de norm dan zuiveren wij dit aan ten laste van de algemene middelen.

Verbonden partijen

Wij hebben de financiële vertaling van de kaderbrieven en ontwerpbegrotingen van onze verbonden partijen verwerkt zoals wij deze in de Kaderbrief 2027 aan u hebben gepresenteerd.

Begrotingswijzigingen

De volgende begrotingswijzigingen hebben wij verwerkt in deze Programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030.

Begrotingswijzigingen					
	(Bedragen x € 1.000)				
Nr.	**Onderwerp**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
1	Automatisering (kaderbrief 2027)	250	250	250	250
2	CAO verhoging (kaderbrief 2027)	374	520	520	520
3	Begraafplaatsrechten (bestuursrapportage)	100	100	100	100
	Totaal	***724***	***870***	***870***	***870***

Toelichting

1. Automatisering

De kosten voor automatisering zijn in de afgelopen jaren harder gestegen dan de inflatie. Hierdoor is het beschikbare budget voor automatisering niet meer toereikend. Het negatieve effect bij deze begroting is structureel € 250.000.

2. Cao-verhoging

De loonsom is gebaseerd op de nieuw vastgestelde Cao gemeenten. Deze Cao heeft een looptijd van 1 april 2025 tot en met 31 maart 2027. De onderhandelingen over een nieuwe cao zijn nog niet gestart en zullen naar verwachting in december 2026 van start gaan. In deze begroting zijn wij vanaf 1 april 2027 uitgegaan van een verwachte loonstijging van 2%. Ook hebben wij de paramaters voor toelagen en pensioenpremies geactualiseerd.

3. Begraafplaatsrechten

Inkomsten van de begraafplaatsrechten zijn structureel lager dan begroot. Steeds minder inwoners laten zich begraven en kiezen voor crematie. Middels deze mutatie brengen wij de begroting weer in lijn met de werkelijkheid.

Ontwikkeling reserves

Algemene reserve

Wij monitoren de ontwikkeling van onze algemene reserve om financieel gezond te blijven. Een algemene reserve met voldoende omvang geeft ruimte om incidentele uitgaven te dekken en incidentele tegenvallers op te vangen. Dat betekent dat wij niet direct in structurele uitgaven hoeven te snijden om incidentele effecten op te lossen.
Bij de kaderbrief 2026 heeft uw raad als ondergrens voor de solvabiliteit 20% gesteld. Dit komt overeen met de grens die de toezichthouder hanteert. Bij de actualisatie van de financiële verordening voor 2027 zullen de uitgangspunten voor de komende jaren worden opgenomen.
In de prognose komt de solvabiliteit vanaf 2029 onder deze 20%. Wij benadrukken dat het om een prognose gaat waarbij wij zien dat de omvang van ons totale vermogen in de komende jaren fors wordt beïnvloed door investeringsprojecten, zoals De Nieuwe Veste, MFC Schoonoord en de nieuwe Gemeentewerf. De beschikbaar gestelde kredieten hebben wij op basis van prognoses verdeeld over de komende jaren. Wijzingen in de planning hebben direct een relatief grote invloed op de omvang van de solvabiliteitsratio. Wij kijken ook nadrukkelijk naar de ratio om risico's op te kunnen vangen. Dit is de ratio weerstandsvermogen, deze treft u aan in de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing".

De algemene reserve ontwikkelt zich naar verwachting in de komende jaren als volgt.

VERLOOP ALGEMENE RESERVE				
(bedragen x € 1.000)	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Stand begin boekjaar	**31.505**	**30.635**	**30.391**	**29.647**
Toevoegingen	1.000	1.000	1.000	1.000
Onttrekkingen	1.870	1.244	1.744	250
Stand eind boekjaar	**30.635**	**30.391**	**29.647**	**30.397**
Solvabiliteit	25%	20%	18%	17%

Incidentele en structurele mutaties in de reserves en voorzieningen

Van de reservemutaties in 2027 geven wij in onderstaand overzicht weer of ze een incidenteel of structureel karakter hebben.
Een volledig overzicht van het verloop van de algemene- en bestemmingsreserves en voorzieningen treft u aan in Bijlage 3. Reserves en voorzieningen .

ONTTREKKINGEN EN STORTINGEN RESERVES EN VOORZIENINGEN				
Bedragen x € 1.000				
Naam reserve/voorziening	**Toevoeging***	**Toelichting**	**Onttrekking**	**Toelichting**
Structurele mutaties				
Dubieuze debiteuren	100	Jaarlijkse storting = voeding		
Oud-wethouders			70	Jaarlijkse onttrekking = pensioenenuitkeringen
Sportcomplex Swaneburg	110	Storting tbv Sportcomplex Swaneburg	62	Vrijval tbv Sportcomplex Swaneburg
Parkeerdek Gansehof	67	Voorziening parkeerdek Gansehof		Voorziening parkeerdek Gansehof
Vastgoed	19	Grootonderhoud	61	Onttrekking tbv Swaneburg
Totaal structurele mutaties	***296***		**193**	
Incidentele mutaties				
Algemene reserve	1.000	Structurele versterking vermogenspositie		
Algemene reserve			309	Bijdrage Regiodeal
Algemene reserve			508	Vitale vakantieparken
Algemene reserve			438	Impuls wegonderhoud en openbare verlichting
Algemene reserve			366	Resultaat halfjaarrapportage 2024
Algemene reserve			250	Samen Slimmer Werken
Vastgoed			700	Duurzaam meerjaren onderhoudsplan
Vluchtelingenopvang			119	Ambities begroting 2025
Riolering	58	Riolering	125	Riolering
Totaal incidentele mutaties	***1.058***		***2.815***	
Totaal mutaties	***1.354***		***3.008***	

Overhead

Welke overhead hebben wij begroot?

Directe kosten, die een rechtstreekse relatie hebben met producten en diensten voor onze inwoners, rekenen wij toe aan de programma's waar zij betrekking op hebben. Kosten die niet een directe relatie hebben met onze dienstverlening, vallen onder overhead. Overhead is formeel gedefinieerd als 'het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces'. Dit betreft de kosten van ondersteunende functies in de bedrijfsvoering zoals leidinggevenden, secretariaat, post en archief, facilitaire kosten, huisvesting, ICT, medewerkers personeelszaken, inkoop, juridische zaken en financiën, en tot slot personele kosten zoals werving & selectie en opleidingen. Onderstaand geven wij de begrote overhead in de meerjarenraming weer.

De huisvestingskosten maken onderdeel uit van onze budgetten voor Vastgoed. De overige kosten in onderstaande tabel maken onderdeel uit van de budgetten voor Bedrijfsvoering, begroot in programma 5 *Fundering voor de toekomst*. In het overzicht van de taakveldenindeling zijn deze

kosten geraamd onder taakveld 0.4 Overhead. Dit overzicht treft u aan in bijlage 4.

OVERZICHT OVERHEAD				
(bedragen x € 1.000)	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Ondersteuning organisatie	10.599	10.652	10.655	10.643
Automatisering	4.286	4.286	4.232	4.199
Facilitaire zaken	785	899	932	931
Huisvesting	415	415	415	415
Overige personele kosten	2.901	2.897	2.896	2.896
Totaal overhead	***18.986***	***19.150***	***19.130***	***19.085***

Toelichting wijzigingen

Automatisering
De budgetten voor automatisering zijn verhoogd. Dit komt deels door autonome ontwikkelingen, zoals opgenomen in de Kaderbrief 2027. Ook zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor de implementatie van de nieuwe Archiefwet en de extra kosten voor samenwerking binnen i-Boce. Daarnaast zijn middelen opgenomen voor de versterking van de informatieveiligheid, conform de ambities uit de vorige begroting. Tot slot zijn, in het kader van verfijning van de begroting, de budgetten voor systeemkosten centraal ondergebracht binnen het budget automatisering.

Overige personeelskosten
In het bedrag 'overige personeelskosten' is een stelpost opgenomen van €1.500.000. Dit bedrag is, in afwachting van de uitkomsten en besluitvorming over de ontwikkeling van personeelskosten, centraal begroot op dit budget. Tevens is er binnen dit budget nog een stelpost van € 640.000 ter dekking van de hogere kosten voor de implementatie van het functiewaarderingssysteem. Deze middelen worden na besluitvorming beschikbaar gesteld op de betreffende teamkostenplaatsen. Ook zijn er taakmutaties vanuit de septembercirculaire, waarvoor nog geen concreet plan is opgesteld, geplaatst op deze stelpost.

Recapitulatie van de programma's

Samenvatting van al onze inkomsten en uitgaven: de recapitulatie

RECAPITULATIE				
Bedragen x € 1.000	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
Lasten (exclusief toevoegingen reserves)				
PR 1. Bouwen voor de samenleving	-16.603	-13.686	-11.511	-10.969
PR 2. Duurzaamheid*	-17.327	-16.407	-17.589	-18.587
PR 3. Samen	-64.415	-64.057	-63.918	-63.822
PR 4. Eigenheid dorpen en wijken	-718	-855	-854	-852
PR 5. Fundering voor de toekomst*	-27.089	-27.079	-27.199	-27.242
Totaal lasten	**-126.152**	**-122.084**	**-121.070**	**-121.473**
Baten (exclusief onttrekkingen reserves)				
PR 1. Bouwen voor de samenleving	6.334	4.630	2.353	2.251
PR 2. Duurzaamheid*	12.632	12.632	12.632	12.632
PR 3. Samen	13.874	13.874	13.874	13.874
PR 4. Eigenheid dorpen en wijken	4	4	4	4
PR 5. Fundering voor de toekomst*	1.039	942	682	658
Totaal baten	**33.883**	**32.082**	**29.546**	**29.420**
PR 6. Financiering en dekkingsmiddelen, lasten	-7.334	-7.467	-9.096	-10.734
PR 6. Financiering en dekkingsmiddelen, baten	117.613	114.503	116.574	119.268
Overhead lasten	-19.002	-19.166	-19.146	-19.101
Overhead baten	32	32	32	32
Saldo exclusief reservemutaties	**-960**	**-2.100**	**-3.160**	**-2.588**
Toevoegingen reserves	1.000	1.000	1.000	1.000
Onttrekkingen reserves	-2.750	-3.336	-2.358	-250
Saldo reservemutaties	**-1.750**	**-2.336**	**-1.358**	**750**
Saldo inclusief reservemutaties	**791**	**236**	**-1.802**	**-3.338**
** exclusief overhead*				

Geprognosticeerde balans

BALANS PER 31 DECEMBER							
Activa	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
(bedragen* € 1.000)	Realisatie	Realisatie	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
Vaste activa							
Immateriële vaste activa	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Materiële vaste activa	**107.270**	**116.444**	**143.615**	**172.945**	**203.922**	**219.664**	**217.247**
Financiële vaste activa	**7.957**	**8.112**	**7.950**	**7.755**	**7.562**	**7.375**	**7.191**
- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	805	805	805	805	805	805	805
- Leningen aan overige verbonden partijen	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
- Overige langlopende leningen u/g	4.630	4.785	4.624	4.429	4.236	4.049	3.865
- Overige Uitzettingen met een looptijd >1 jaar	21	21	21	21	21	21	21
Totaal vaste activa	**115.226**	**124.555**	**151.565**	**180.700**	**211.484**	**227.039**	**224.438**
Vlottende activa							
Voorraden Bouwgronden in exploitatie	**6.040**	**5.339**	**-5.744**	**-6.949**	**-5.588**	**-5.492**	**-5.492**
Uitzettingen korter dan één jaar	**15.206**	**14.294**	**10.000**	**10.000**	**10.000**	**10.000**	**10.000**
Overlopende activa	**7.497**	**9.868**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**
Liquide middelen	**1.209**	**1.099**	**5.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal vlottende activa	**29.952**	**30.600**	**14.256**	**8.051**	**9.412**	**9.508**	**9.508**
Totaal generaal	**145.178**	**155.155**	**165.821**	**188.751**	**220.896**	**236.547**	**233.946**
Passiva	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vaste passiva	Realisatie	Realisatie	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
Eigen vermogen	**60.782**	**55.083**	**47.791**	**46.851**	**44.751**	**41.591**	**39.003**
Voorzieningen	**3.835**	**6.097**	**6.669**	**6.647**	**6.575**	**6.463**	**6.351**
Vaste schulden	**44.345**	**42.446**	**59.173**	**79.946**	**114.485**	**128.583**	**129.066**
Totaal vaste financieringsmiddelen	**108.962**	**103.626**	**113.633**	**133.444**	**165.811**	**176.637**	**174.420**
Vlottende passiva							
Vlottende schulden	**17.871**	**28.898**	**35.000**	**35.000**	**35.000**	**40.000**	**40.000**
Overlopende passiva	**18.346**	**22.631**	**17.188**	**20.307**	**20.085**	**19.910**	**19.526**
Totaal vlottende passiva	**36.216**	**51.529**	**52.188**	**55.307**	**55.085**	**59.910**	**59.526**
Totaal generaal	**145.178**	**155.155**	**165.821**	**188.751**	**220.896**	**236.547**	**233.946**

Inleiding

Op deze pagina treft u acht paragrafen aan. Deze paragrafen geven informatie over het beleid en de belangrijkste beheersmatige onderwerpen van onze gemeente. Het is een andere dwarsdoorsnede van de begroting van de zes programma's. De paragrafen zijn verplicht voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen voor de lokale heffingen van de gemeente.

Duiding toezegging aan de raad (behandeling Kaderbrief 2027)
Aanvullend hierop is bij de behandeling van de Kaderbrief 2027 een toezegging gedaan vanuit het college aan uw raad. De toezegging was:
Portefeuillehouder Financiën zegt, naar aanleiding van vragen vanuit het CDA, toe om in overleg met de nieuwe portefeuillehouder Financiën inzichtelijk (duiding) te maken hoe gelden worden besteed en hoe dat in verhouding staat tot bijvoorbeeld de hoogte van de OZB. Dit wordt meegenomen in de Begroting 2027.

Toelichting:
De gemeente Coevorden is een plattelandsgemeente met veel voorzieningen in de kernen. Dit betekent een groot oppervlak met relatief weinig inwoners, vergeleken met een stedelijke gemeente met veel inwoners op een klein oppervlak. Daarnaast is de stad Coevorden wel aan te merken als een stad met stedelijke opgaven, maar heeft ze ook relatief weinig inwoners. De omliggende gemeenten hebben of meer inwoners per km2 (Hoogeveen en Emmen) of minder stedelijke opgaven (Midden-Drenthe, Borger-Odoorn, de Wolden).
De inkomsten van de gemeente komen voor het grootste gedeelte van de Rijksoverheid, de algemene uitkering. Deze wordt aangevuld met specifieke uitkeringen voor specifieke taken. Op deze middelen hebben wij geen invloed. Deze worden aan de hand van objectieve maatstaven berekend en uitgekeerd.
De kosten van de gemeente worden verder gedekt door de lokale belastingen en overige inkomsten. Voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing geldt dat de baten rechtstreeks worden besteed aan de taak. De overige belastingen, zoals de toeristenbelasting, forensenbelasting en OZB, gelden als dekking van de overige taken, net zoals de algemene middelen van de Rijksoverheid.
De begroting is het document waarbij inzicht wordt gegeven in de besteding van de gelden die specifiek zijn toegewezen aan een taak (riool- en afvalstoffenheffing en specifieke uitkeringen) en de kosten en de bijbehorende dekking van de overige taken (algemene uitkering, overige inkomsten en lokale, niet taakgerichte, belastingen). Afhankelijk van het ambitieniveau, de kostenontwikkeling en het vastgestelde beleid, is de OZB de afgelopen jaren als volgt door de raad vastgesteld (jaar 2027 is voorstel in de begroting 2027):

2023	2024	2025	2026	*2027*
0,1396%	0,1390%	0,1421%	0,1450%	*0,1341%*

Voor 2027 is in de begroting opgenomen dat de baten van de OZB gelijk zijn aan de verwachte baten van de primaire begroting 2026. Aangezien we uitgaan van een stijgende WOZ-waarde, verlagen we het tarief met 7,55% (0,0110 procentpunt).
Tijdens de behandeling van de Kaderbrief 2027 werd ook gesproken over het aandeel van de OZB-inkomsten ten opzichte van de totale inkomsten van onze gemeente. Hierop heeft de portefeuillehouder Financiën geantwoord dat dit slechts een klein aandeel betreft. De bevestiging hiervoor is te vinden in de financiële verantwoording van programma 6. Van de totale baten van 118 miljoen voor 2027 is het aandeel van de OZB 7,8 miljoen aan OZB-woningen en 3,8 miljoen aan OZB niet-woningen.

Beleid

Wij hebben voor het tarievenbeleid een aantal uitgangspunten geformuleerd. De volgende uitgangspunten liggen ten grondslag aan de berekeningen van onze tarieven en heffingen:

- De lokale lastendruk dient in overeenstemming te zijn met de bestuurlijke ambities en het voorzieningenniveau in de gemeente.
- Lokale heffingen zijn in principe kostendekkend.
- Lokale heffingen worden vastgesteld conform de uitgangspunten die zijn vastgesteld in het bestuursakkoord en de kaderbrief. De prijsindex die in de kaderbrief 2027 is opgenomen bedraagt 2,1%. Voor de OZB berekeningen hebben wij geen prijsindexatie op de opbrengsten toegepast.

Kwijtscheldingsbeleid
Voor de beoordeling van kwijtscheldingsverzoeken hanteren wij de wettelijke normen overeenkomstig de bepalingen in de Invorderingswet 1990 en de Leidraad invordering bestuursrechtelijke geldschulden Coevorden. De kwijtscheldingsnorm die wij hanteren bedraagt 100%. Dit betekent dat aanvragers met een inkomen op bijstandsniveau voor kwijtschelding in aanmerking kunnen komen indien zij aan de normen voldoen. Kwijtschelding kan worden verleend voor de afvalstoffenheffing (met uitzondering van de extra container) en de rioolheffing (gebruikersdeel).

Belastingopbrengsten en tarieven

De begrote opbrengsten uit de belastingen en de lokale lasten (afvalstoffenheffing en rioolheffing) zijn als volgt:

BELASTINGOPBRENGSTEN				
Bedragen × € 1.000	**2026**	**2027**	**Verschil**	**Verdeling**
Onroerende-zaakbelastingen	11.612	11.994	382	50%
Afvalstoffenheffing	4.956	5.052	96	21%
Rioolheffing	4.160	4.281	121	18%
Toeristenbelasting	2.140	2.507	367	10%
Forensenbelasting	111	115	4	0%
BIZ-bijdrage	237	242	5	1%
Totaal geraamde opbrengst	***23.216***	***24.191***	***975***	

De tarieven voor de lokale lasten hebben wij in onderstaande tabel weergegeven. Daarbij laten wij de huidige tarieven in 2026 en de voorgestelde tarieven voor 2027 zien.

OVERZICHT BELASTINGTARIEVEN		
	2026	**2027**
Onroerende-zaakbelastingen woningen en niet-woningen		
Eigenaren woningen	0,1450%	0,1341%
Eigenaren niet-woningen	0,2626%	0,2554%
Gebruikers niet-woningen	0,2188%	0,2116%
Rioolheffing		
Op basis van een voorbeeld: eigenaar en gebruiker van een woning,		
met een WOZ-waarde van € 306.500 in 2026 en € 329.000 in 2027,		
met een waterverbruik van 150 m3		
Gebruikers:		
Rioolheffing afvalwater categorie 0 t/m 500 m3 waterverbruik	€ 109,41	€ 110,77
Eigenaren:		
Rioolheffing hemel- & grondwaterafvoer, vastrecht	€ 63,20	€ 63,99
Rioolheffing hemel- & grondwaterafvoer,	0,0199%	0,0201%
0,0199% resp. 0,0199% van de WOZ-waarde	€ 60,99	€ 66,29
Afvalstoffenheffing		
Vast tarief huishoudens	€ 219,50	€ 233,50
Aanbieding restafval minicontainer per keer (240 liter)	€ 9,80	€ 11,50
Aanbieding hoogbouw restafval per keer (60 liter)	€ 2,45	€ 2,88
Milieustraat, eerste m³	€ 6,55	€ 8,00
Milieustraat, eerstvervolgende m³ of deel daarvan	€ 9,15	€ 12,00
Toeristenbelasting	€ 1,45	€ 1,45
Forensenbelasting		
Forensenbelasting < WOZ-waarde € 120.000	€ 372,41	€ 380,23
Forensenbelasting > WOZ-waarde € 120.000	€ 446,58	€ 455,96

Toelichtingen

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)
Het uitgangspunt voor de OZB is dat de begrote opbrengst leidend is. De begrote opbrengst voor het jaar 2027 is als volgt opgebouwd:
1. Begrote opbrengst 2026: de opbrengst in de begroting 2026 is € 11.612.000.
2. Aanpassing niet-woningen conform Kaderbrief: op basis van de kaderbrief is de opbrengst niet-woningen met een indexatie van 10% verhoogd.
De totale begrote opbrengst, zijnde € 11.993.000 is het uitgangspunt voor de tariefberekeningen.
Financieel perspectief
Om op lange termijn structureel financieel evenwicht te behouden c.q. te bereiken, is er bij de Kaderbrief 2027 voor gekozen om de begrote opbrengst van de OZB voor niet-woningen aanvullend met 10% te verhogen.
Waardestijging
Wij verwachten een stijging van de waarde van woningen met 7,38%. De verwachting is dat de waarde van niet-woningen gemiddeld genomen zal stijgen met 2,6%. Jaarlijks wordt in het najaar op basis van een marktanalyse een brede herwaardering uitgevoerd.
Noot: De verwachte waardestijging heeft een directe relatie met de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Naarmate de gemiddelde WOZ-waarde stijgt, daalt deze rijksbijdrage. Dit komt omdat ervan wordt uitgegaan dat gemeenten bij hogere WOZ-waarden meer eigen inkomsten kunnen genereren via de OZB. Als de OZB-tarieven niet worden aangepast, blijft die extra opbrengst uit, terwijl de rijksuitkering wel afneemt.

Tariefontwikkeling
De hierboven beschreven ontwikkelingen leiden tot een daling van de OZB-tarieven
- Het tarief voor woningen daalt met gemiddeld 7,55%.
- Het tarief voor niet-woningen eigenaren daalt met gemiddeld 2,75%.
- Het tarief voor niet-woningen gebruikers daalt met gemiddeld 3,30%.

Rioolheffing
De grondslagen voor de rioolheffingen zijn:
- waterverbruik voor het afvalwater door middel van vier staffels;
- vastrecht voor het hemelwater en grondwater voor de openbare ruimte;
- WOZ-waarde voor het hemelwater en grondwater voor de particuliere percelen.

Het uitgangspunt voor de rioolheffing is dat deze 100% kostendekkend is. Daarbij baseren wij ons op het verbreed Gemeentelijk Riolering Plan (vGRP). Wij hebben kapitaallasten van investeringen, exploitatielasten en interne kostentoerekening geactualiseerd. Daarnaast hebben wij de volumes voor het aantal huishoudens en de Woz-waarde aangepast. Om schommelingen in de kapitaallasten van investeringen op te vangen, hebben wij een voorziening riolering. Pieken en dalen vangen wij met behulp van deze voorziening op. Daardoor hoeven wij de tarieven niet jaarlijks (aanzienlijk) te laten stijgen of dalen op basis van het investeringsvolume. De WOZ-waarde van woningen stijgt naar verwachting in 2027. Een deel van de opbrengst uit de rioolheffing is gebaseerd op de WOZ-waarde van gebouwen. Daardoor stijgt de opbrengst. Voor belastingjaar 2027 hebben wij de opbrengst verhoogd met de reguliere prijsindexatie van 2,1%. Samen met het effect van de verwachte WOZ-waardestijging leidt dit ertoe dat er een minimale mutatie in de voorziening plaatsvindt.

KOSTENDEKKENDHEID RIOLERING			
Bedragen x € 1.000			
		2026	**2027**
Kosten taakveld riolering, incl. rente en directe personeelskosten		-3.654	-3.830
Inkomsten taakveld, excl. heffingen		-	-
Onttrekking voorziening riolering		2	1
	Directe kosten	**-3.652**	**-3.829**
Toe te rekenen kosten			
Overhead, incl. rente		-508	-452
BTW		-	-
	Totale kosten	**-4.160**	**-4.281**
Opbrengst heffingen		4.160	4.281
Dekkingspercentage		***100%***	***100%***

Afvalstoffenheffing
Om de kosten van de afvalinzameling en -verwerking in de komende jaren te kunnen dekken, verhogen wij de tarieven voor de afvalstoffenheffing. Wij streven naar 100% kostendekkendheid, maar kiezen er voor dit niet binnen een jaar te verwezenlijken. De voorgestelde tariefwijziging resulteert in een kostendekkendheid van 93,27% (2026: 89,14%).

In 2027 verwachten we, in tegenstelling tot voorgaande jaren, minder kosten te maken voor de afvalinzameling en -verwerking. De twee belangrijkste oorzaken hiervoor zijn de beleidskeuze om de frequentie van het inzamelen van het restafval af te schalen en de keuze in Area-verband om een scherpere productbegroting met minder reserves neer te zetten. Dit laatste impliceert dat dividenduitkeringen eerder uitzondering dan regel worden. We menen er goed aan te doen om deze keuzes nu te maken met het oog op een sterke toename van kosten voor de verwerking en verbranding van restafval per 2028. In dat licht is het zaak om zorgvuldig te blijven afwegen welke maatregelen we kunnen nemen om de kosten enigszins te beperken en de afvalstoffenheffing betaalbaar te houden.

KOSTENDEKKENDHEID AFVAL		
Bedragen x € 1.000		
	2026	**2027**
Kosten taakveld afval, incl. rente en directe personeelskosten	-5.312	-5.228
Inkomsten taakveld, excl. heffingen	926	984
Directe kosten	**-4.386**	**-4.244**
Toe te rekenen kosten		
Overhead, incl. rente	-117	-133
BTW	-1.057	-1.039
Indirecte kosten	**-1.174**	**-1.172**
Totale kosten	**-5.560**	**-5.416**
Opbrengst heffingen	4.956	5.052
Dekkingspercentage	***89,1%***	***93,3%***

Toeristenbelasting
Volgens de in 2016 gemaakte afspraak wordt het tarief van de toeristenbelasting elke drie jaar herzien. De raad heeft op 18 juni 2024 het huidige tarief van € 1,45 per persoon per nacht vastgesteld voor de jaren 2025 tot en met 2027.
Het gemiddelde tarief voor toeristenbelasting in Drenthe bedraagt in 2026 € 1,67 per persoon per nacht. Daarmee ligt dit gemiddelde onder het landelijke gemiddelde van € 2,79 per persoon per nacht. Coevorden hanteert momenteel het laagste tarief binnen de provincie.
In de Begroting is voor 2027 een opbrengst van € 2.140.000 aan toeristenbelasting geraamd, gebaseerd op 1,475 miljoen overnachtingen en een tarief van € 1,45 per persoon per nacht.

Omgevingsvergunningen
De uitgangspunten voor het legesstelsel van omgevingsvergunningen zijn:
- degressiviteit;
- transparantie;
- een maximumtarief in de hoogste staffel;
- 100% kostendekkendheid.

Onze legesverordening kent een degressief stelsel en het systeem van kruissubsidiering binnen de hoofdstukken van de legesverordening. Bij een hoge bouwsom betaalt de aanvrager een relatief hoog legesbedrag. Het degressieve stelsel brengt met zich mee dat bij hogere bedragen een relatief lager percentage in rekening wordt gebracht. Ook is om onbillijkheden te voorkomen in overeenstemming met de geldende jurisprudentie een maximum legesbedrag in de verordening opgenomen. Voor bepaalde categorieën omgevingsplanactiviteiten en omgevingsvergunningen voor de activiteit bouwen betekent dit dat de leges hoger zijn dan de kosten van toetsing die in dat concrete geval worden gemaakt. Voor aanvragen met een lager bedrag aan bouwkosten kan het omgekeerde aan de orde zijn. De kosten worden in die gevallen niet gedekt door de leges omdat dit tot onevenredige leges zou leiden.
De inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (hierna Wkb) op 1 januari 2024 bracht grote gevolgen met zich mee voor veel aspecten van het fysieke domein. Wat betreft de gevolgen voor de bedrijfsvoering en financiën van de gemeente betekende dit aan de ene kant een aantal operationele wijzigingen van rechtswege, waar wij zelf geen invloed op hadden. Aan de andere kant waren er een aantal gevolgen waarop we beleids- en inrichtingskeuzes hebben gemaakt.
Door de invoering van de Wkb is de omgevingsvergunningplicht voor nieuwe bouwwerken in gevolgklasse 1 (relatief eenvoudige bouwwerken, zoals woningen, lage bedrijfsgebouwen en kleine infrastructurele werken) komen te vervallen en vervangen door een bouwmelding. Voor het behandelen van een melding mogen geen leges in rekening worden gebracht. Binnen de gemeente Coevorden betreft het overgrote deel van de bouwwerken gevolgklasse 1 waardoor de legesinkomsten sterk terug zijn gelopen sinds de invoering van de Wkb. Het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid staat hierdoor onder druk. We hebben het afgelopen jaar een stijging gezien ten opzichte van de daling van de jaren daarvoor. Daarom zijn we voor het komende jaar uitgegaan van een lichte stijging ten opzichte van het vorige jaar.
Op basis van het bovenstaande is de begrote opbrengst in 2027 €1.159.000,-.

KOSTENDEKKENDHEID OMGEVINGSVERGUNNING		
Bedragen x € 1.000		
Voorfase		620
Activiteit bouwen		350
Welstand		49
Planologische wijzigingen		220
Overige activiteiten (o.a. kappen, uitweg/uitrit & aanlegactiviteiten)		101
Milieubelastende activiteiten		26
Overige kosten		132
	Totale kosten	**1.499**
Opbrengst heffingen		1.159
Dekkingspercentage		***77,3%***

Berekening tarieven
Conform de vereisten van het BBV rondom de kostendekkende tarieven, geven wij in deze paragraaf inzicht in de wijze waarop wij bewerkstelligen dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. De beleidsuitgangspunten die ten grondslag liggen aan onze tariefberekeningen, verwoordden wij al bij aanvang van deze paragraaf. De wijze waarop wij deze uitgangspunten bij de tariefstelling hebben gehanteerd, is als volgt: "in de integrale kostprijsberekeningen bepalen wij aan de hand van de vastgestelde formatie voor de betreffende producten het aantal toe te rekenen uren. Jaarlijks beoordelen wij of een herziening van de toe te rekenen uren noodzakelijk is. Het uurtarief dat wordt gehanteerd, bevat naast de directe loonkosten ook een opslag voor de kosten van overhead."

Kruissubsidiëring leges
Voor diverse diensten en producten heffen wij leges. Deze leges zijn bedoeld om de kosten te dekken die wij maken voor het verlenen van deze diensten en het verstrekken van deze producten. Wettelijke bepalingen (Gemeentewet) verbieden dat de inkomsten van deze leges de gemaakte kosten overtreffen. Daarmee wordt voorkomen dat wij met deze leges ook andere activiteiten financieren. Opbrengsten mogen hooguit kostendekkend zijn. Dit wordt berekend bij de samenstelling van de begroting en dus voordat de belasting- en legesverordeningen zijn vastgesteld. Bij leges waarbij de tarieven voor verschillende diensten en producten in één verordening worden geregeld, is het uitgangspunt dat de kostendekkendheid wordt beoordeeld op totaalniveau van de verordening. De totale kosten van de activiteiten worden gedekt door de totale baten van de leges. Hierdoor is zogenoemde kruissubsidiëring mogelijk: een verwacht voordeel c.q. overschot bij de ene dienst mag worden gebruikt voor de dekking van een verwacht tekort bij een andere dienst. Er zijn twee uitzonderingen op dit uitgangspunt van verordeningsbrede kruissubsidiëring:

- de Europese Dienstenrichtlijn beperkt de mogelijkheden voor kruissubsidiëring bij leges die samenhangen met bedrijfsactiviteiten tot een cluster van samenhangende vergunningen
- de wetgeving over de omgevingsvergunning gaat ervan uit dat alleen binnen de omgevingsvergunning kruissubsidiëring kan worden toegepast en niet met dienstverlening erbuiten

Onze legesverordening (Verordening leges Coevorden) bestaat uit drie onderdelen, namelijk:

- titel I: Algemene Dienstverlening (o.a. Rijbewijzen, Reisdocumenten, Burgerlijke stand)
- titel II: Fysieke leefomgeving (o.a. Omgevingsvergunningen, Structuur- en ontwikkelplannen)
- titel III: Europese Dienstenrichtlijn (o.a. Marktgelden)

Wij hebben daarom van de legesverordening per titel de kostendekkendheid in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat binnen de legesverordening sprake is van kruissubsidiëring. Op totaalniveau is de kostendekkendheid van de legesverordening 80%.

Kostendekkendheid leges, per titel				
Bedragen x € 1.000				
	Titel I	**Titel II**	**Titel III**	**Totaal**
Kosten taakvelden incl. rente en directe personeelskosten	1.072	1.094	222	2.389
Toe te rekenen overhead	361	563	77	1.001
Totale kosten	1.433	1.657	299	3.389
Opbrengsten	1.355	1.262	101	2.718
Saldo	78	395	198	672
Kostendekkendheid	***94,5%***	***76,2%***	***33,8%***	***80,2%***

In onderstaand overzicht geven wij een viertal rekenvoorbeelden van de gemiddelde lastendruk voor particulieren. In het rekenvoorbeeld hanteren wij een woning met een WOZ-waarde van € 306.500 in 2026, die naar verwachting stijgt naar een waarde van € 329.000 in 2027 (ca. 7,38%). Wij gaan in dit voorbeeld uit van een waterverbruik tot 150 m3. We hanteren de beleidsuitgangspunten van de tariefberekening van afval: gemiddeld negen ledigingen restafvalcontainer (á € 11,50) voor een meerpersoonshuishouden (in 2026 was dit gemiddelde 12 ledigingen) en zes ledigingen (á € 11,50) per jaar voor een eenpersoonshuishouden (in 2026 was dit gemiddelde 8 ledigingen). De lasten voor een gemiddeld huishouden zijn gelijk aan die van 2026. Echter dit kan lager of hoger worden als een huishouden minder of meer ledigingen heeft. De tarieven voor de milieustraat worden in 2027 8 euro voor de eerste kuub en vervolgens 12 euro per kuub.

Rekenvoorbeeld 1
Meerpersoonshuishouden
Eigenaar en gebruiker

	2026	2027
OZB	€ 445	€ 441
Rioolheffing	€ 234	€ 241
Afvalstoffenheffing	€ 337	€ 337
Totaal	€ 1.016	€ 1.019

Effect lokale lasten *0,3 %*

Rekenvoorbeeld 2
Eenpersoonshuishouden
Eigenaar en gebruiker

	2026	2027
OZB	€ 445	€ 441
Rioolheffing	€ 234	€ 241
Afvalstoffenheffing	€ 298	€ 303 *
Totaal	€ 977	€ 985

Effect lokale lasten *0,8 %*

Rekenvoorbeeld 3
Meerpersoonshuishouden
Huurder en gebruiker

	2026	2027
Rioolheffing	€ 109	€ 111
Afvalstoffenheffing	€ 337	€ 337
Totaal	€ 446	€ 448

Effect lokale lasten *0,4 %*

Rekenvoorbeeld 4
Eenpersoonshuishouden
Huurder en gebruiker

	2026	2027
Rioolheffing	€ 109	€ 111
Afvalstoffenheffing	€ 298	€ 303 *
Totaal	€ 407	€ 414

Effect lokale lasten *1,7 %*

** Op basis van 6 ledigingen (á € 11,50) van de restafvalcontainer per jaar: als men ervoor kiest de container slechts 5 keer per jaar aan te bieden, heeft dit een impact op de lokale lasten. De stijging voor een eenpersoonshuishouden is dan niet 0,8% maar -0,4% voor een eigenaar-gebruiker en -1,2% voor een huurder-gebruiker.*

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

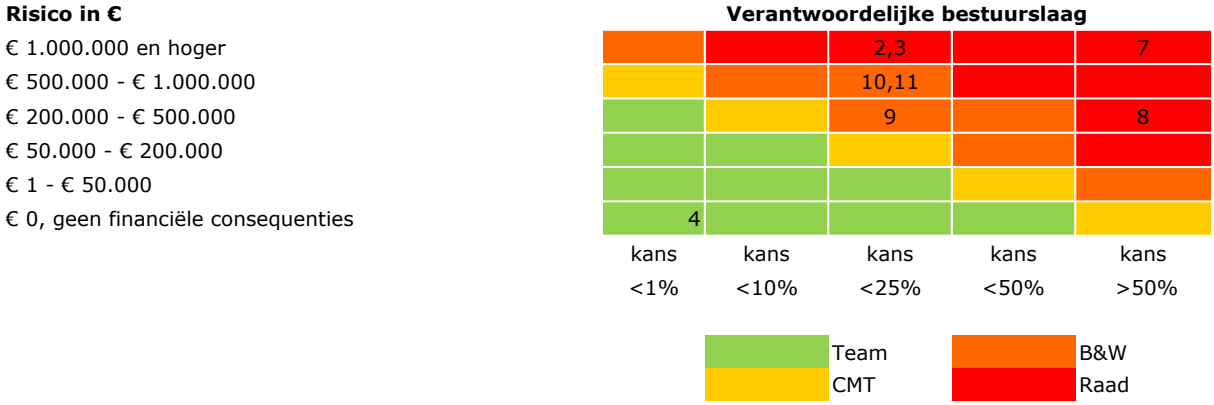
Beleid

Onze visie ten aanzien van het weerstandsvermogen is:
'Streven naar een goede beheersing van de risico's en een goede balans tussen de bestuurlijke ambitie en de daarmee gepaard gaande risico's. Uitgangspunt hierbij is een positief weerstandsvermogen'.
Onze doelstellingen zijn:

- Het realiseren en behouden van een gezonde financiële positie.
- Het voorkomen van ingrijpende beleidswijzigingen die noodzakelijk worden bij het zich voordoen van niet afgedekte risico's. Dit wordt gerealiseerd door middel van beheersing van de risico's en een positief weerstandsvermogen.

Risicoprofiel

Onderstaand treft u in een tabel het risicoprofiel aan. Onder de tabel wordt het risicoprofiel per onderwerp beschreven. Hieronder worden de in het risicoprofiel weergegeven risico's nader omschreven. Wij maken hierbij onderscheid in incidentele en structurele risico's.

Incidentele risico's

Op een viertal onderwerpen lopen wij een incidenteel risico. Het risico wordt berekend over het totaalbedrag van het betreffende onderwerp waarover wij risico lopen, afgezet tegen de kans dat het risico zich daadwerkelijk voor doet. De risico's worden hieronder toegelicht.

INCIDENTELE RISICO'S						
Bedragen x € 1.000						
	Totaal	**Kans**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
1. Fraude	PM					
2. Informatiebeveiliging en Privacy	4.000	15%	600	600	600	600
3. Europark	2.800	15%	420	420	420	420
4. Grondexploitatie	0	0%	0	0	0	0
Totaal	***2.800***		***1.020***	***1.020***	***1.020***	***1.020***

Fraude

Binnen een gemeente bestaat in alle lagen, zowel bestuurlijk als ambtelijk, een risico op fraude. Denk aan een gemeenteambtenaar die zich laat omkopen of een ambtenaar die jarenlang valse facturen indient en autoriseert. Ook inwoners, instellingen en bedrijven kunnen voor het verkrijgen van een hogere uitkering of subsidie opzettelijk verkeerde informatie verstrekken.

De impact van fraude op gedupeerden, de gemeente en de publieke opinie is groot. Naast financieel nadeel, ondermijnt fraude het vertrouwen in de overheid. Daarom is fraude met overheidsgeld een nachtmerrie voor elke gemeente. Door tijdig beheersmaatregelen te treffen om de kans op fraude te reduceren, worden de kwetsbaarheid en de negatieve gevolgen van fraude voor de gemeente beperkt.
Onze gemeente is zich bewust van het risico op fraude en heeft al diverse maatregelen getroffen om het risico te beperken. De gemeente heeft in de diverse (financiële) processen maatregelen doorgevoerd om fraude tegen te gaan (functiescheiding) en besteedt aan dit onderwerp aandacht met onder andere het afleggen van de eed of belofte voor nieuwe medewerkers, het integriteitsbeleid, interne controlemaatregelen (vier-ogen-principe) en bij de verbijzonderde interne controle (VIC). Tevens is een gemeentebrede frauderisicoanalyse uitgevoerd en zijn bijbehorende beheersmaatregelen beschreven.

Informatiebeveiliging en Privacy

Voor het aandachtsgebied Informatiebeveiliging en Privacy zijn de volgende risico's geïdentificeerd die om continue aandacht vragen:

- Persoonsgegevens, bijzondere persoonsgegevens, gevoelige of vertrouwelijke bedrijfsinformatie komen in handen van onbevoegden. Als gevolg van de toenemende technologische ontwikkelingen en digitalisering neemt het risico, ondanks het continue monitoren, beoordelen en toepassen van maatregelen, toe dat onze organisatie slachtoffer wordt van cybercriminaliteit. Het is dan ook niet de vraag of maar wanneer we te maken krijgen met een cyberaanval. De hoeveelheid van en creativiteit bij cyberaanvallen neemt wereldwijd toe en vraagt om voortdurende aandacht en waakzaamheid binnen onze organisatie en de bewustwording bij medewerkers en het bestuur.
- Ook het risico op maatregelen van de toezichthouder als gevolg van het onvoldoende naleven van de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) en BIO (Baseline Informatieveiligheid Overheid) verplichtingen wordt gedetecteerd als een mogelijk risico.

Genoemde risico's hebben een verhoogde impact op zowel betrokkene(n) als op onze organisatie. Mogelijke gevolgschade die hieruit kan ontstaan is fraude en/of discriminatie van betrokkene(n), financiële schade, politieke risico's en/of reputatieschade voor onze organisatie. Het (blijven) toepassen en beoordelen van effectieve maatregelen om de risico's te mitigeren heeft daarom belangrijke aandacht.
Het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) en de Informatiebeveiligingsdienst (IBD, VNG) geven jaarlijks inzicht in de belangrijkste dreigingen in de digitale wereld.
Binnen onze gemeente heeft informatiebeveiliging veel aandacht, waarbij wij nauw samenwerken met de BOCE - gemeenten.
Ervaringscijfers laten zien dat de schade van een ernstige cyberaanval aanzienlijk kan zijn en in sommige gevallen kan oplopen tot circa € 140 per inwoner. Financiële impact van het cyberrisico laat zich moeilijk voorspellen, maar is wel aanwezig. We nemen hier een risico op van circa € 4.000.000. Gelet op de aard van de dreiging en ervaringen binnen de sector schatten we de kans op een dergelijk incident op 15%.

Europark

GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH heeft een financieringsfaciliteit van maximaal € 7 miljoen bij de Grafschafter Volksbank in Nordhorn afgesloten. Het uitgangspunt is dat Europark GmbH zich zonder een extra financiële bijdrage van onze gemeente ontwikkelt. Mocht zij op enig moment onverhoopt toch een beroep op de gemeente moeten doen voor financiële steun dan is het door ons ingeschatte maximale risico € 420.000 (15% kans x 50% van (80% van € 7 miljoen)).
Per 1 januari 2024 verliep de financieringsfaciliteit bij de BNG. Verlenging behoorde niet tot de mogelijkheden vanwege de focus op Nederlandse ondernemers. Het Europark is een Duitse Besloten Vennootschap, een zogenaamde GmbH. Met de Grafschafter Volksbank in Nordhorn heeft het Europark een nieuwe financier gevonden. Het gaat wederom om een bedrag van € 7 miljoen met een looptijd van tien jaar. Volgens de EU-staatssteunregels is het niet mogelijk om voor 100% van de totale lening garant te staan als gemeenten Emlichheim en Coevorden. De garantstelling bedraagt maximaal 80% van het door de gemeenten verstrekte leningvolume. Hier blijft de onderlinge verhouding 50% - 50% op van toepassing.

Grondexploitaties

In het kader van de voorliggende begroting hebben wij de risico's van de grondexploitaties geanalyseerd. Op basis van de stand per 31/12/2025 zal de verwachte boekwaarde per eind 2026 positief zijn. Dit resulteert in een maximaal risico voor 2027 van nihil. Jaarlijks bij het jaarverslag

actualiseren wij de grondexploitaties en op basis daarvan en eventuele nieuwe grondexploitaties kan de boekwaarde en het daarmee samenhangende risico groter worden.

Structurele risico's

Er zijn twee onderwerpen waarmee wij een structureel risico lopen: het sociaal domein en de EMCO-groep. Het risico wordt berekend over het totaalbedrag van het betreffende onderwerp waarover wij risico lopen, afgezet tegen de kans dat het risico zich daadwerkelijk voor zal doen. De risico's worden hieronder toegelicht.

STRUCTURELE RISICO'S						
Bedragen x € 1.000						
	Totaal	**Kans**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
7. Sociaal Domein			1.590	1.590	1.590	1.590
Jeugdwet	*2.150*	*60%*	*1.290*	*1.290*	*1.290*	*1.290*
Wmo	*600*	*50%*	*300*	*300*	*300*	*300*
Participatie	*PM*					
8. EMCO-groep	200	50%	100	100	100	100
9. Omgevingswet	200	20%	40	40	40	40
10. Verbonden partijen	700	20%	140	140	140	140
11. Juridische claims/procedures	500	15%	75	75	75	75
Totaal	***4.350***		***1.945***	***1.945***	***1.945***	***1.945***

Sociaal domein

Met de ervaring van de afgelopen jaren hebben wij ons meerjarenbeleid opgesteld. Wij hebben de budgetten in het sociaal domein aangepast aan de nieuwste prognoses. Wij verwachten dat daarmee deze budgetten voor de komende jaren op niveau zijn. Tegelijk zien we landelijk de kosten in het sociaal domein nog altijd oplopen. Hoe de kosten binnen het sociaal domein zich ontwikkelen, ligt niet in alle gevallen binnen onze invloedssfeer.

Jeugdhulp

In juli 2023 is landelijk de Hervormingsagenda Jeugd vastgesteld, omdat de beschikbaarheid van jeugdhulp niet toereikend is en de kosten al jaren stijgen. Er worden landelijk, regionaal en lokaal maatregelen genomen om de beschikbaarheid van jeugdhulp te verbeteren en de kosten te laten dalen. Lokaal zetten we in op meer preventief werken in een zorgzame samenleving. We willen dat daardoor de instroom in de jeugdhulp afneemt. Ook sturen we op het vergroten van de uitstroom en voeren we controles uit op de inzet en declaraties van zorgaanbieders. Daarbij is nog steeds sprake van financiële onzekerheid. We moeten de komende jaren rekening houden met een stijging van de kosten, ondanks de ingezette en nog in te zetten maatregelen. We hebben als gemeente beperkt invloed omdat we bijvoorbeeld verplicht zijn om reële tarieven te hanteren en dit tijdens de contractperiodes met aanbieders moeten aanpassen. Externe verwijzers kunnen ondersteuning inzetten, zonder tussenkomst van de gemeentelijke toegang. En door het woonplaatsbeginsel moet de gemeente kosten betalen van ondersteuning waar andere gemeentes in het land de toegang voor regelen. Door het vastgelopen stelsel is er steeds meer sprake van dure één-op-één-plaatsingen. Er is een reëel risico dat er door de externe ontwikkelingen zoveel kosten komen dat er in 2027 een tekort blijft.

Wmo

Onze inzet is gericht op passende hulp voor inwoners én een duurzame samenwerking met aanbieders en het voorliggend veld. De aanpak van de Wmo-wachtlijsten blijven wij monitoren en waar nodig bijsturen. We zetten in op meer preventie en algemeen toegankelijke voorzieningen om de druk op de Wmo te kunnen blijven verwerken en de inwoners passende zorg te kunnen bieden. Daarnaast is moeilijk voorspelbaar in welke mate dit de druk op ons Wmo stelsel zal verlichten, gelet op de vergrijzing, toename van aard en omvang van de problematiek en de hogere kosten bij aanbieders.

In het coalitieakkoord van kabinet Jetten is een maatregel opgenomen waarbij de huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening met ingang van 1 januari 2029 wordt geschrapt. Voor de inwoners die niet in staat zijn de huishoudelijke hulp zelf te betalen blijft deze taak bij de gemeente. Voor dit vangnet worden middelen toegevoegd aan de algemene uitkering maar het is nog onduidelijk hoe dit vangnet eruit komt te zien. Conform de richtlijnen van onze toezichthouder hebben we vanaf 2029 een stelpost opgenomen. Dit blijft een risico en we zullen dat de komende tijd actief blijven volgen.

Participatie, Inkomen en Crisisbeheersing
In 2027 en 2028 staan we voor diverse uitdagingen op sociaal-maatschappelijke vlak. De rijksmiddelen voor het BUIG-budget nemen af. Dit maakt mede dat we (na 2024 en 2025 en mogelijk 2026) ook voor 2027 risico lopen op een groter tekort op het budget voor de bijstandsuitkeringen (BUIG) dan wij jaarlijks dekken in onze begroting. In 2026 is onder andere de "Participatiewet in balans" van kracht geworden. De implementatie hiervan gebeurt fasegewijs. In 2027 gaan we aan de slag met de inwoners die een beroep doen op de Participatiewet in relatie tot 'maatschappelijke participatie'. Dit kan extra uitvoeringskosten met zich meebrengen. Verder gaan we verkennen of i-Participatie, een klantportaal voor het sociaal domein, geïmplementeerd kan worden in 2027. Dit vraagt ook extra inzet van onze professionals. Tenslotte ontbreekt het nog steeds aan een lange termijnvisie van het Rijk op inburgering en migratie, terwijl lokale opgaven, zoals bijvoorbeeld de huisvesting van Oekraïense vluchtelingen, ook in 2027 nog blijven.

EMCO-groep

De EMCO-groep is een gemeenschappelijke regeling (GR) die uitvoering geeft, onder anderen, aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Naast de gemeente Coevorden nemen de gemeenten Emmen en Borger-Odoorn deel aan deze regeling. Alle bevoegdheden en taken met betrekking tot de uitvoering van de Wsw zijn door de gemeente overgedragen aan de GR.
Sinds de invoering van de Participatiewet in 2015 is instroom in de Wsw niet meer mogelijk. Hierdoor neemt het aantal Wsw-medewerkers door natuurlijk verloop jaarlijks af. De afname van de Wsw-populatie leidt tot een structurele daling van de rijksbijdragen, terwijl een belangrijk deel van de uitvoeringskosten relatief vast blijft. Daarnaast is sprake van onzekerheid rondom de ontwikkeling van rijksbijdragen, loonkosten, prijsstijgingen, ziekteverzuim en omzet uit opdrachten. Deze ontwikkelingen kunnen leiden tot aanvullende financiële druk op de exploitatie van de EMCO-groep.
Om de organisatie toekomstbestendig te maken, werken de deelnemende gemeenten, EMCO-groep en Menso aan de vorming van één geïntegreerd werk- en ontwikkelbedrijf. De gemeenteraden hebben hiervoor een richtinggevend besluit genomen. Met deze ontwikkeling wordt beoogd de maatschappelijke dienstverlening te versterken, synergievoordelen te realiseren en de kwetsbaarheid van beide organisaties op langere termijn te verminderen.
De EMCO-groep beschikt niet over een eigen weerstandsvermogen. Eventuele exploitatietekorten komen daarom voor rekening van de deelnemende gemeenten naar rato van deelname. In 2027 is voor de GR een exploitatietekort geschat van circa € 3,0 miljoen. Het aandeel van de gemeente Coevorden bedraagt op basis van de huidige verdeelsleutel circa € 440.000.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Met de komst van de Omgevingswet is de vergunningplicht voor het bouwen van een bouwwerk gesplitst in een bouwtechnische activiteit en een omgevingsplanactiviteit. Voor een groot aantal bouwwerken is de vergunningplicht voor de bouwtechnische activiteit komen te vervallen. In de gemeente Coevorden betekent dit dat ongeveer 30% van de inkomsten uit bouwleges is komen te vervallen. Op termijn (mogelijk al in 2027, maar waarschijnlijk later) zal dit percentage stijgen omdat de betreffende wetgeving gefaseerd wordt ingevoerd.
Ook voor 2027 kan dit mogelijk invloed hebben op het aantal aanvragen Omgevingsvergunningen en daarmee op de legesinkomsten. Wij schatten dit financiële risico in op € 200.000 met een kans van 20%.

Verbonden partijen

De Veiligheidsregio Drenthe (VRD) is onvoldoende in staat om de mogelijke risico's zelf op te vangen. Als deze risico's zich voordoen, zal de VRD een beroep doen op de bij gemeenten aanwezige weerstandscapaciteit. Voor de gemeente Coevorden betreft dit een bedrag van € 380.000 conform de begroting 2027 van de VRD. Voor de GGD gaat dit om een bedrag van € 213.000 conform de begroting 2027 van Samen Drenthe (GGD). Voor de Omgevingsdienst Drenthe geldt dat het risico bestaat dat extra kosten zullen worden gemaakt in verband met meer uren die worden gemaakt voor complexe VTH-dossiers binnen de gemeente Coevorden. Wij schatten het totale financiële risico hiervoor op € 700.000 met een kans van 20%.

Juridische procedures/claims

Het gemeentelijk werkveld is breed en er is een continu risico van schadeclaims, bezwaar en beroepsprocedure en financiële claims. Vooralsnog kwantificeren we dit risico op € 500.000. De kans dat zich dit voordoet wordt ingeschat op 15%.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te vangen. Hierbij zetten wij eerst het gedeelte van onze weerstandscapaciteit in dat geen of minimale effecten heeft op ons beleid en onze begroting.
In onze weerstandscapaciteit hebben wij geen bestemmingsreserves en stille reserves opgenomen. Het tijdsbestek waarin stille reserves vrijgespeeld kunnen worden ter dekking van risico's ligt hieraan ten grondslag. Voor bestemmingsreserves is het argument dat bij de inzet van deze reserves de uitvoering van het beleid mogelijk onder druk komt te staan.

WEERSTANDSCAPACITEIT					
Bedragen x € 1.000	**Prognose**	**Begroot**	**Begroot**	**Begroot**	**Begroot**
Bestanddeel weerstandscapaciteit	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Algemene reserve	34.974	30.635	31.182	30.674	29.622
Resultaat	-3.469	791	236	-1.802	-3.338
Onbenutte belastingcapaciteit	0	832	832	832	832
Post onvoorzien	100	50	50	50	50
Totaal weerstandscapaciteit	**31.605**	**32.308**	**32.300**	**29.754**	**27.166**
Bestemmingsreserve	*16.286*	*15.425*	*13.333*	*12.719*	*12.719*
Totaal weerstandscapaciteit incl bestemmingsreserves	***47.891***	***47.733***	***45.633***	***42.473***	***39.885***

Ratio weerstandsvermogen

Een gemeente is vrij om te bepalen welk deel van de weerstandscapaciteit wordt aangewend voor het weerstandsvermogen. Conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen zetten wij alleen onze algemene reserve in ter dekking van de mogelijke risico's. Het weerstandsvermogen wordt als volgt bepaald:

Ratio weerstandsvermogen = beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel). Hieruit vloeit een ratio voort, die in te delen is in één van de categorieën A tot en met F.

Wij streven vanaf 2018 naar een ratio in (minimaal) categorie B, dat wil zeggen een ratio tussen de 1,4 en 2,0, geduid als 'ruim voldoende'.

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN		
Waarderingscijfer	**Ratio weerstandsvermogen**	**Betekenis**
A	2,0 < X	Uitstekend
B	1,4 < X < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < X < 1,4	Voldoende
D	0,8 < X < 1,0	Matig
E	0,6 < X < 0,8	Onvoldoende
F	X < 0,6	Ruim onvoldoende

WEERSTANDSVERMOGEN				
Bedragen x € 1.000				
	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Weerstandscapaciteit	32.308	32.300	29.754	27.166
Te verwachten risico's	2.965	2.965	2.965	2.965
Weerstandsvermogen	***29.343***	***29.335***	***26.789***	***24.201***
Bestemmingsreserves	*15.425*	*13.333*	*12.719*	*12.719*
Weerstandsvermorgen incl bestemmingsreserves	***44.768***	***42.668***	***39.508***	***36.920***

De ratio weerstandsvermogen kan als volgt worden berekend:
Beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel)

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN				
	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Ratio weerstandsvermogen	***10,90***	***10,89***	***10,04***	***9,16***
Ratio weerstandsvermogen incl bestemmingsreserves	***16,10***	***15,39***	***14,32***	***13,45***

Financiële kengetallen

Op grond van het BBV nemen wij in deze paragraaf een aantal kengetallen op die de beoordeling van onze financiële positie ondersteunen. Daarmee wordt beoogd uw raad in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken en op te vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Het gaat daarbij om de volgende kengetallen:

- de netto schuldquote
- de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen
- de solvabiliteitsratio
- de grondexploitatie
- de structurele exploitatieruimte
- de belastingcapaciteit

Deze kengetallen moeten altijd in samenhang worden bezien omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente.

KENGETALLEN FINANCIËLE POSITIE						
	Realisatie 2025	**Prognose 2026**	**Begroot 2027**	**Begroot 2028**	**Begroot 2029**	**Begroot 2030**
Netto schuldquote (%)	41%	57%	80%	106%	119%	114%
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen (%)	37%	52%	75%	101%	115%	110%
Solvabiliteitsratio (%)	36%	29%	25%	20%	18%	17%
Grondexploitatie (%)	3%	-4%	-5%	-4%	-4%	-4%
Structurele exploitatieruimte (%)	-2%	0%	1%	-1%	-2%	-2%
Belastingcapaciteit (%)	95%	100%	93%	93%	93%	93%

De provincie hanteert voor de kengetallen de volgende signaleringswaarden, waarbij categorie A als 'minst risicovol' en categorie C als 'meest risicovol' wordt geduid.

SIGNALERINGSWAARDEN PROVINCIE			
Kengetal	**Categorie A**	**Categorie B**	**Categorie C**
Netto schuldquote a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
b. met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr >0%	Begr = 0%	Begr <0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Toelichting op de betekenis van de kengetallen
De netto schuldquote (ook gecorrigeerd voor verstrekte leningen) zegt iets over de relatie tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen. De schuldquote stijgt in deze begrotingsperiode als gevolg van nieuwe langlopende leningen voor grote lopende investeringen.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De ratio daalt omdat we de algemene reserve inzetten om verwachte tekorten op te vangen.

De indicatoren grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit zeggen iets over de mogelijkheden aan de inkomstenkant om incidentele uitgaven op te kunnen vangen.

Ontwikkeling van onze kengetallen
De afgelopen jaren is er sprake geweest van een gezond financieel evenwicht. In de aankomende jaren begroten wij dat kengetallen gaan verslechteren. Door goede monitoring willen wij ervoor zorgen dat deze ten minste niet verder verslechteren dan begroot. De bestuurlijke lijn van de afgelopen jaren zien wij terug in de ontwikkeling van alle indicatoren en de uitkomsten onderschrijven het gevoerde beleid.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Voor alle activiteiten die binnen onze gemeente plaatsvinden - zoals wonen, werken en recreëren - zijn kapitaalgoederen nodig. Hierbij valt te denken aan wegen, riolering, groen, openbare verlichting en gebouwen. De kwaliteit van deze goederen en het niveau van onderhoud ervan zijn bepalend voor het voorzieningenniveau van de gemeente. In deze paragraaf gaan wij in op de beleidskaders en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen voor wat betreft de grotere kapitaalgoederen van de gemeente. De in deze paragraaf opgenomen bedragen zijn exclusief de kosten voor de inzet van ons eigen personeel en materieel.

Project integraal beheer openbare ruimte

Binnen het project Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) wordt gewerkt aan het verbeteren van kwaliteit en volledigheid van beheerdata en het verkrijgen van beter inzicht in de omvang, kwaliteit, onderhoudsbehoefte en financiële consequenties van de verschillende assets in de openbare ruimte. Dit inzicht maakt het mogelijk om de benodigde beheer- en vervangingsmiddelen beter en meerjarig te onderbouwen en de relatie tussen areaal, kwaliteitsniveau, beleidsambities, risico's en beschikbare financiële middelen inzichtelijk te maken. Daarmee ontstaat een stevigere basis voor de financiële ramingen in de begroting en voor de onderbouwing van investeringen, onderhoudsbudgetten en eventuele voorzieningen.

De komende jaren werken wij gefaseerd en risico-gestuurd aan het vergroten van het inzicht in de openbare ruimte. Daarbij ligt de focus in eerste instantie op de assets met de grootste risico's en wettelijke beheeropgaven. Met assets bedoelen we alle fysieke onderdelen van de openbare ruimte die de gemeente bezit, beheert en onderhoudt. Denk hierbij aan wegen, bruggen, openbare verlichting, riolering, groenvoorzieningen, speeltoestellen, verkeersvoorzieningen en andere objecten die essentieel zijn voor een veilige, bereikbare en aantrekkelijke leefomgeving. Stapsgewijs ontstaat zo een integraal beeld van de beheeropgaven. Dit stelt het bestuur en de raad beter in staat om onderbouwde keuzes te maken over kwaliteitsniveaus, investeringen en beschikbare middelen.

IBOR draagt daarmee bij aan een meer planmatige, transparante en financieel beheersbare sturing op het beheer van de openbare ruimte en ondersteunt een verdere verbetering van de begrotings- en verantwoordingsinformatie conform het BBV.

We staan aan de start van het project (afronding van definitiefase). Dit doen we in 2027:

- Beheerdata (van in ieder geval de wettelijk verplichte/meest risicovolle assets) is planmatig geïnventariseerd, geordend en beoordeeld.
- Inzichtelijk is gemaakt hoe de gemeente de kwaliteit en betrouwbaarheid van beheerdata voor de prioritaire assetgroepen aantoonbaar kan verbeteren. Voor de belangrijkste assetgroepen vindt de inventarisatie van de data plaats. Voor de overige groepen is het plan van aanpak vastgesteld.
- Beheeropgaven, risico’s en maatregelen voor prioritaire assetgroepen zijn inzichtelijk gemaakt op basis van objectieve gegevens.
- Geactualiseerde deelnota’s voor de prioritaire assetgroepen worden stapsgewijs ontwikkeld en vastgesteld. De fasering en omvang worden gedurende de projectuitvoering nader bepaald.

Gebouwen

Algemeen
Het gemeentelijk vastgoed is faciliterend voor verschillende beleidsdoelstellingen van het gemeentelijk beleid. We hebben daarbij verschillende soorten vastgoed in beheer die we tot ons kernbezit rekenen. Dit kernbezit is noodzakelijk om op middellange en lange termijn de gemeentelijke beleidstaken te blijven uitvoeren. Hierbij moet gedacht worden aan gebouwen voor de gemeentelijke huisvesting, maar ook bijvoorbeeld aan sporthallen en multifunctionele accommodaties. De afgelopen jaren zijn de panden die niet tot het kernbezit horen afgestoten. Door middel van onderzoek aan de voorkant brengen we gebouwen in beeld die op korte termijn terugkomen in bezit van de gemeente en bereiden we herbestemming of herontwikkeling voor, zodat zoveel mogelijk leegstand wordt voorkomen. Deze gebouwen hebben of gaan hun gemeentelijke beleidsfunctie in de toekomst verliezen, waardoor ze terug in bezit van de gemeente komen.

Beleidskader
Uitgangspunt voor onderhoud van onze gebouwen is de "Visie, strategie en beheer van vastgoed" . Hierin streven wij naar een vastgoedportefeuille die zich beperkt tot vastgoed dat nodig is voor efficiënte uitvoering van de gemeentelijke taken. Voor de conditiemeting van de gebouwen sluiten wij aan bij de NEN 2767 standaard. Binnen deze standaard is sprake van een conditiescore tussen 1 en 6. Daarbij is 1 zeer goed en 6 zeer slecht. Een conditiescore van 3 is naar de maatstaf voldoende. Voor het kernbezit is een onderhoudsscore van 3 het uitgangspunt (bij nieuwe panden hebben we een gemiddelde score van 2). Bij de prioritering van het onderhoud wordt rekening gehouden met de impact en het risico op verval. Het toekomstig planmatig onderhoud wordt zoveel mogelijk gecombineerd met het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed. Voor de verduurzaming is in het 'Duurzaam Meerjarenonderhoudsplan Vastgoed' de ambitie uitgesproken dat het gemeentelijk vastgoed in 2030 al 90 % energieneutraal is.

(Duurzaam) Meerjarenonderhoudsplan (MJOP)
In september 2024 is het (D)MJOP voor de periode 2024-2030 vastgesteld, de voorbereidingen voor de grotere projecten zijn in volle gang en op andere locaties zijn we inmiddels gestart met de uitvoering. We zetten in op participatie met de eindgebruikers in de vorm van frequente gebruikersoverleggen. We proberen hierin vertragingen door problematiek van netcongestie en stikstof, maar ook de gevolgen van de uitkomsten van ecologisch onderzoek te managen door de volgorde van aanpak zowel binnen als buiten het project aan te passen aan de situatie. Door de inzet van nieuwe applicaties bij onder andere de sporthalverhuur zijn zowel de efficiëntie van personele capaciteit als de huurinkomsten verhoogd. Door gebruik te maken van een nieuw reserveringssysteem worden de daadwerkelijke uren van gebruik van de sporthal in rekening gebracht. De efficiëntie slag heeft tevens als gevolg dat de personele capaciteit op andere beleidsterreinen kan worden ingezet.

Financiën
Het kwaliteitsniveau voor nieuwe gebouwen is vastgesteld op 2 (+vastgestelde periode), bij de rest op 3. Middels inspectie wordt het kwaliteitsniveau vastgesteld en de opvolging gerapporteerd. De beschikbaar gestelde middelen zijn toereikend om te voldoen aan het vastgestelde niveau. Voor het onderhoud van gebouwen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN ONDERHOUD GEBOUWEN				
Bedragen x € 1.000	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Dagelijks onderhoud	506	506	506	506
Groot onderhoud	377	377	377	377
Impulsgelden grootonderhoud	700	700	700	
Investering verduurzaming	800	800	800	
Totaal	***2.382***	***2.382***	***2.382***	***882***

Groen

De gemeente beheert een groot oppervlakte groen. In deze hoeveelheid zit een grote variëteit. Wij onderhouden sierplantsoenen, bermen, maar bijvoorbeeld ook sloten, bossen en natuurterreinen. In onderstaande tabel geven wij de verdeling weer.

KERNCIJFERS GROEN	
Heesters en rozen	15 ha
Gazon	159 ha
Bos (windsingels, houtwallen en bosjes)	174 ha
Bermgras	398 ha
Natuurterrein	12 ha
Waterpartijen	7,5 ha
Sloten en greppels	608 km
Bomen	53.725 st
Halfverharding en zandwegen	36 ha

Groenonderhoud
Onze groenvoorzieningen worden beheerd op basis van beeldkwaliteit (centra A, woonwijken B, buitengebied en industrie C). Voor het reguliere onderhoud is structureel €873.000 beschikbaar. Hiermee kunnen we het groen, gemiddeld, op het vastgestelde ambitieniveau houden. De perioden waarin er groeipieken plaatsvinden vormen hierop een uitzondering, dan wordt de beeldkwaliteit tijdelijk niet altijd behaald. Het huidige kwaliteitsniveau wordt op dit moment in beeld gebracht en in het project Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) meegenomen.

Boomonderhoud
Bomen worden naar beschikbare middelen beheerd en onderhouden. Dat betekent dat we onze beschikbare middelen inzetten op basis van waar de grootste risico's zich bevinden in de openbare ruimte. Onze eigen (bomen) onderhoudsploeg speelt hierin een belangrijke rol. De onderhoudsploeg zorgt voor de inspectie en signalering van risico's. Voor het onderhoud van het bomenareaal is structureel circa €130.000 per jaar beschikbaar. Het budget wordt voornamelijk gebruikt om te voldoen aan onze onderhoudsverplichting voortkomende uit de zorgplicht. In 2027 worden de boominspecties aan de gemeentelijke bomen uitgevoerd. Met de zorgplichtinspecties worden de te nemen beheermaatregelen inzichtelijk gemaakt. Het kwaliteitsniveau wordt hiermee in beeld gebracht en in het project IBOR meegenomen. Vanuit dit project zal ook voor ons bomenareaal een gewenst en haalbaar kwaliteitsniveau worden vastgesteld. Met de toekomstige implementatie van IBOR wordt gestuurd op cyclisch boombeheer om het gewenste en haalbare kwaliteitsniveau te bepalen.

Financiën
Voor het onderhoud van het openbaar groen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN OPENBAAR GROEN				
Bedragen x € 1.000				
	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Onderhoud openbaar groen	1.313	1.313	1.313	1.313
Onderhoud begraafplaatsen	415	415	415	415
Totaal	***1.727***	***1.727***	***1.727***	***1.727***

Openbare verlichting

Op dit moment werken wij conform het vastgestelde Openbaar Verlichtingsplan 2025-2030. Het Plan beschrijft onder meer hoe de gemeente Coevorden het areaal aan masten en armaturen onderhoud, beheert en vervangt gedurende de looptijd van het plan. Omdat op een goede manier te kunnen doen zijn financiële middelen beschikbaar gesteld:

- Regulier onderhoudsbudget;
- Investeringsbudget voor vervanging van armaturen en masten;
- Eenmalige bedragen voor onderzoek en oplossen knelpunten.

Zowel het onderhoud aan het areaal als het vervangen van masten en armaturen zijn weggezet in de markt middels meerjarige raamovereenkomsten. De beschikbaar gestelde middelen zijn toereikend om het vastgestelde verlichtingsplan in de periode 2025-2030 te kunnen uitvoeren en daarmee ook het wenste kwaliteitsniveau te kunnen behalen.
Financiën
De beschikbaar gestelde middelen zijn toereikend om het vastgestelde verlichtingsplan in de periode 2025-2030 te kunnen uitvoeren. Voor het onderhoud en de vervanging zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN OPENBARE VERLICHTING					
Bedragen x € 1.000		**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Electra		231	231	231	231
Onderhoud & remplace		224	231	161	161
Sanering lichtmasten		57	57	57	57
Vervanging armaturen & lichtmasten		350	350	350	250
	Totaal	***862***	***869***	***799***	***699***

Oeververbindingen

In 2026 is het beheerplan Civieltechnische kunstwerken voor de periode 2022-2026 afgelopen en is er gestart met het opstellen van het beheerplan Civieltechnische kunstwerken 2027-2031. Besluitvorming over dit plan zal begin 2027, of zover mogelijk eerder, plaatsvinden.
Het doel van het beheerplan is inzicht geven in de staat van het kunstwerkenareaal en het benodigde onderhoud voor de instandhouding. Daarnaast worden de benodigde budgetten voor de komende vijf jaar vastgesteld met een doorkijk voor de daaropvolgende vijf jaar. Het beheerplan is opgesteld uit de resultaten van de rapportages, inspecties en de huidige gegevens van het beheersysteem Obsurv. Gedurende het opstellen van het beheerplan heeft het beheer en onderhoud gewoon doorgang gevonden. De middelen uit het beheerplan 2022-2026 zijn structureel beschikbaar gesteld en regulier onderhoud kan hierdoor gewoon uitgevoerd worden. Dit voorkomt achterstallig onderhoud.

Riolering

In 2027 geven wij uitvoering aan het verbreed Gemeentelijke Rioleringsplan (vGRP) 2022-2028. Een GRP is het gemeentelijke beleidsplan voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het vastgestelde vGRP Coevorden 2022-2028 beschrijft het beleid voor de gemeentelijke zorgplicht voor de drie watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater).
Financiën
De beschikbare middelen voor riolering zijn afgestemd op het vastgestelde rioleringsplan. Tevens hebben wij nog een voorziening riolering. Deze voorziening wordt gebruikt om toekomstige kosten van het rioolstelsel op te vangen en de rioolheffing voor inwoners stabiel te houden. Met de huidige beschikbare middelen kunnen wij uitvoering geven aan het vastgestelde rioleringsplan.

Voor het onderhoud en beheer van riolering en investeringen voor optimalisatie van het riool en de pompen en gemalen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN RIOLERING				
Bedragen x € 1.000	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Onderhoud	689	689	689	689
Planvorming en begeleiding	289	289	289	289
Optimalisatie riolering	2.000	2.000	2.000	2.000
Pompen en gemalen	300	300	300	300
Kapitaallasten	1.447	1.520	1.591	1.636
Totaal	***4.726***	***4.798***	***4.870***	***4.914***

Wegen

In 2027 geven wij verdere uitvoering aan het door de gemeenteraad vastgestelde Wegenbeheerplan 2024 – 2028. In 2027 zal uitvoering van de projecten plaatsvinden. Het Wegenbeheerplan beschrijft hoe de gemeente Coevorden het areaal aan verhardingen gaat beheren en onderhouden. Het doel is om alle verhardingen op kwaliteitsniveau B (basisniveau volgens de wegbeheersystematiek) te hebben aan het eind van 2028.

Achterstand wegonderhoud
In het Wegenbeheerplan 2024-2028 is extra budget beschikbaar gesteld om de achterstanden in het wegonderhoud in te lopen. Bij het opstellen van het beheerplan is het totale onderhoudsachterstand geraamd op € 6,9 miljoen. Dit betreft onderhoud waarvan het technische gezien niet acceptabel is om het verder uit te stellen. Voor 2024 en 2025 zijn voor het inlopen van het achterstallig onderhoud in de elementenverhardingen impulsgelden van € 1.500.000 en € 1.000.000 beschikbaar gesteld. De middelen van 2024 zijn door de korte doorlooptijd niet uitgegeven. Deze middelen hebben wij over de jaarschijven 2026 tot en met 2029 opnieuw opgenomen (€ 375.000 per jaar). In 2025 is gestart met het uitgeven van de impulsbedragen en wij verwachten de effecten hiervan in het kwaliteitsniveau terug te zien. Ook extra beschikbare middelen van 2024 worden inmiddels ingezet voor het inlopen van de achterstanden. Hieraan zullen wij in 2027 een vervolg geven.

Naast de impulsbedragen zijn ook de reguliere budgetten opgehoogd, zijn de middelen voor klein onderhoud op het juiste niveau en hebben wij voor investeringen in bermverhardingen en wegonderhoud de komende jaren investeringskredieten beschikbaar. De onderhoudsbudgetten en impulsgelden zijn inmiddels via meerjarige raamovereenkomsten weggezet. Wij geven hiermee uitvoering aan het Wegenbeheerplan 2024-2028 zoals dit is vastgesteld.

Op basis van de laatste weginspectie (september 2026) is er in de periode 2026-2030 een bedrag van circa € 2.080.000 per jaar benodigd om het areaal op B niveau (basisniveau) te krijgen. Zoals blijkt uit onderstaande tabel zijn deze middelen ruimschoots beschikbaar binnen onze huidige exploitatiebegroting. Hierdoor kunnen wij voldoen aan het vastgestelde kwaliteitsniveau. Wij blijven ook in 2027 de ontwikkelingen monitoren.

Financiën
Voor het onderhoud van wegen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN ONDERHOUD WEGEN				
bedragen x € 1.000	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Planmatig onderhoud	1.980	1.980	1.980	1.605
Klein onderhoud (reparaties)	312	312	312	312
Onderhoud zandwegen	36	36	36	36
Onkruidbestrijding verhardingen	177	177	177	177
Investering bermverharding	300	300		
Investering wegonderhoud	1.035	1.035		
Kapitaallasten	596	640	689	610
Totaal	***4.436***	***4.480***	***3.194***	***2.740***

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf informeren wij u over het treasurybeleid en de beheersing van de financiële risico's die daarmee samenhangen. Tevens informeren wij u over de verwachte ontwikkelingen op het gebied van rente en financiering. Tenslotte is in deze paragraaf informatie opgenomen over het verplichte Schatkistbankieren en het verwachte EMU-saldo van de gemeente.

Onder *treasury* verstaan wij het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de inkomende en uitgaande geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) bevat kaders voor de uitvoering van de treasuryfunctie door de decentrale overheden. Deze kaders zijn verder uitgewerkt in het Financieringsstatuut dat wij in 2016 hebben vastgesteld.

Saldobeheer en intern liquiditeitsbeheer

Door middel van een liquiditeitsplanning houden wij inzicht in het verloop van onze liquiditeitspositie gedurende het jaar. We stemmen onze inkomende en uitgaande geldstromen op elkaar af en streven er naar zo weinig mogelijk langlopende financieringsmiddelen aan te trekken. Hierbij zien wij er op toe dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat wij onze verplichtingen tijdig kunnen nakomen.

Financieringsrisico's en rentebeheer

Om vooral de financieringsrisico's te beperken staan in de Wet fido twee instrumenten: de rente risiconorm en de kasgeldlimiet.

Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag dat de gemeente mag financieren met kortlopende financieringsmiddelen, dat wil zeggen: negatieve stand op de rekening-courant en leningen met een looptijd van maximaal één jaar. De norm is 8,5% van het begrotingstotaal. Voor het jaar 2027 bedraagt de kasgeldlimiet € 13.558.000.

PROGNOSE KASGELDLIMIET				
Bedragen x € 1.000	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Begrotingstotaal	153.488	149.717	150.459	152.368
Grondslag percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	**13.046**	**12.726**	**12.789**	**12.951**
Vlottende schuld	**12.000**	**10.000**	**10.000**	**10.000**
Vlottende middelen	**2.000**	**2.000**	**2.000**	**2.000**
Toets kasgeldlimiet				
Totaal netto vlottende schuld	10.000	8.000	8.000	8.000
Toegestane kasgeldlimiet	13.046	12.726	12.789	12.951
Ruimte (+)/Overschrijding (-)	**3.046**	**4.726**	**4.789**	**4.951**

Renterisiconorm

Het tweede instrument om de rente- en financieringsrisico's te beperken is de zogenaamde renterisiconorm. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen niet meer zijn dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Wij hebben geen opgenomen geldleningen in onze portefeuille waarop een renteherzieningsclausule van toepassing is.
De berekening van de renterisico's op de vaste schuld vindt plaats volgens het onderstaande model. Het overzicht bevat eveneens de toetsing aan de voor ons geldende norm. Uit het overzicht blijkt dat wij in de komende jaren ruimschoots voldoen aan de norm.

TOETSING AAN RENTERISICONORM				
Bedragen x € 1.000	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Berekening renterisico				
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	-9.227	-10.460	-10.903	-9.516
Renterisico	**9.227**	**10.460**	**10.903**	**9.516**
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	153.488	149.717	150.459	152.368
Percentage conform regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	**30.698**	**29.943**	**30.092**	**30.474**
Toetsing renterisico aan norm				
Renterisico	9.227	10.460	10.903	9.516
Renterisiconorm	30.698	29.943	30.092	30.474
Ruimte	***21.471***	***19.483***	***19.189***	***20.958***

Verwachte ontwikkelingen

Jaarlijks berekenen wij onze financieringsbehoefte. Wij berekenen dit op basis van het Meerjarig Investeringsprogramma, de contractuele aflossingen op het bestaande leningenpakket en de voorziene ontwikkelingen binnen de reserves en de voorzieningen. Daarnaast maken wij volop gebruik van de kasgeldlimiet. Daarbij hanteren wij een liquiditeitsplanning. Op basis hiervan verwachten wij de volgende langlopende leningen aan te moeten trekken tegen een gemiddelde rente van 3,5%.

2027 € 30.000.000;
2028 € 45.000.000;
2029 € 25.000.000;
2030 € 10.000.000.
Totaal €110.000.000.

Wij verwachten dat de marktrente voor de nieuw aan te trekken leningen in de komende jaren gelijk zal blijven.

In de onderstaande tabel geven wij het verloop van de leningenportefeuille van de gemeente weer.

VERLOOP LENINGENPORTEFEUILLE			
Bedragen x € 1.000	**Algemeen**	**Waarborgsommen**	**Totaal**
Boekwaarde 01-01-2027	**59.173**	**9**	**59.182**
Opname	30.000		30.000
Aflossing	9.227	0	9.227
Boekwaarde 31-12-2027	**79.946**	**9**	**79.955**
Opname	45.000		45.000
Aflossing	10.460	0	10.460
Boekwaarde 31-12-2028	**114.486**	**9**	**114.495**
Opname	25.000		25.000
Aflossing	10.903	0	10.903
Boekwaarde 31-12-2029	**128.583**	**9**	**128.592**
Opname	10.000		10.000
Aflossing	9.516	0	9.516
Boekwaarde 31-12-2030	**129.067**	**9**	**129.076**

Interne rekenrente en renteresultaat
Op grond van wijzigingen in het BBV mag de interne rekenrente, die wij toerekenen aan onze investeringen, met maximaal 0,5% afwijken van het werkelijke gemiddelde rentepercentage.
Wij verwachten dat onze rentelasten ten opzichte van onze activa zich als volgt zullen ontwikkelen (de zogenoemde 'omslagrente'):
2027: 1,83%

Doordat wij 1,5% rente toerekenen aan onze investeringen inclusief grondexploitaties, rekenen wij in 2027 te weinig rente toe aan onze investeringen. Omdat de omslagrente een percentage is dat fluctueert, leidt dit tot renteresultaten. Deze voor- en nadelen ten opzichte van de interne rekenrente willen we niet van invloed laten zijn op onze meerjarenraming. De voor- en nadelen vangen wij daarom op in een zogenaamde stelpost renteresultaat.

BEREKENING RENTERESULTAAT		
		2027
De externe rentelasten over de korte en lange financiering		2.466.180
De externe rentebaten	-/-	224.943
Saldo door te rekenen externe rente		2.241.237
De aan grondexploitatie doorberekende rente	-/-	0
De rente van projectfinanciering die aan het desbetreffende		
programma moet worden toegerekend	-/-	0
De rentebaat van doorverstrekte leningen die aan het		
desbetreffende programma moet worden toegerekend	+	0
Aan programma's toe te rekenen externe rente		0
Rente over eigen vermogen		0
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan programma's toe te rekenen rente		2.241.237
De werkelijk aan programma's toegerekende rente (renteomslag)	-/-	1.832.467
Renteresultaat		
+ is een postief resultaat en - is een negatief resultaat		-408.770

VERLOOP FINANCIERINGSPOSITIE				
Bedragen x € 1.000				
	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Geïnvesteerd vermogen				
Totaal vaste activa	180.700	211.484	227.039	224.438
Voorraden bouwgrond	-6.949	-5.588	-5.492	-5.492
Totaal geïnvesteerd vermogen	**173.751**	**205.896**	**221.547**	**218.946**
Vaste financieringsmiddelen				
Eigen vermogen	46.851	44.751	41.591	39.003
Voorzieningen	6.647	6.575	6.463	6.351
Langlopende leningen	79.946	114.485	128.583	129.066
Totaal financieringsmiddelen	**133.444**	**165.811**	**176.637**	**174.420**
Financieringstekort	***40.307***	***40.085***	***44.910***	***44.526***

Schatkistbankieren

Het drempelbedrag voor schatkistbankieren is 2% van ons begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen; voor 2027 is dit €3.068.000.

Dagelijks worden de saldi van onze bankrekeningen geraadpleegd. Alle tegoeden boven het

drempelbedrag worden afgestort in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Deze afroming wordt automatisch door BNG geregeld. Indien de stand van de liquide middelen het toelaat worden deze tegoeden weer teruggehaald. Blijft ons liquiditeitssaldo beneden het drempelbedrag, dan hoeft er geen bedrag gestort te worden in de schatkist.

Wij hebben er echter voor gekozen om alles boven de € 500.000 al af te storten naar de schatkist, om hiermee de rentekosten te drukken.

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven van de overheid. Om te voorkomen dat de overheidsfinanciën van EMU-landen ontsporen, hebben de lidstaten van de Europese Unie afgesproken dat het EMU-tekort maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp) mag bedragen. In dit maximale tekort hebben, naast de Rijksoverheid, ook gemeenten en provincies een aandeel. Er is afgesproken dat de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden -0,5% van het bbp bedraagt. Het collectieve aandeel van de gemeenten is vastgesteld op -0,34% van het bbp.

In de berekeningen in het hierna opgenomen overzicht lijkt onze gemeente een EMU-tekort te gaan realiseren de komende jaren. De ervaring leert echter dat het EMU-saldo bij jaarrekening positiever uitvalt dan in de begroting werd aangenomen.

BEREKENING EMU-SALDO					
Bedragen x € 1.000					
Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	530	775	180	-1.912	-3.448
Mutatie (im)materiele vaste activa	27.171	29.330	30.977	15.742	-2.417
Mutatie voorzieningen	572	-22	-72	-112	-112
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-11.083	-1.205	1.361	96	0
Verwachte boekwinst bij verkoop van effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiele vaste activa	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo	***-14.986***	***-27.372***	***-32.230***	***-17.862***	***-1.143***

Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf informeren wij u over de ontwikkeling van de bedrijfsvoering.

Personeelsbegroting

Ten opzichte van de primitieve begroting 2026 neemt de vastgestelde formatie met 8,26 toe. Een groot deel van deze stijging wordt veroorzaakt doordat wij structureel beschikbare middelen binnen de verschillende programma's hebben omgezet naar formatie. Door deze omzetting hebben wij extra formatie beschikbaar onder andere binnen team Jeugd (2,89 fte), team Openbare Ruimte (2,0 fte), team Veiligheid (1,55 fte), team kunst en cultuur (0,82 fte) en team ruimtelijke ontwikkeling (1,0 fte) . Op de totale begroting heeft deze ontwikkeling financieel gezien geen effect.
Het totaal van de personeelsbegroting neemt ten opzichte van 2026 met circa € 1,7 miljoen toe. Deze wijziging wordt grotendeels veroorzaakt door een verwachte loonstijging van 2% vanaf 1 april 2027. De onderhandelingen over een nieuwe cao zijn nog niet gestart en zullen naar verwachting in december 2026 van start gaan. In deze begroting zijn wij vanaf 1 april 2027

uitgegaan van een verwachte loonstijging van 2%. Ook hebben wij de paramaters voor toelagen en pensioenpremies geactualiseerd.

PERSONEELSBEGROTING 2027				
Bedragen x € 1.000				
	FTE		Bedrag	
Organisatieonderdeel	**2026**	**2027**	**2026**	**2027**
Directie / algemeen management	11,54	11,54	1.522	1.566
Griffie (incl. rekenkamer)	3,67	3,67	412	425
Team Economie en Leefbaarheid	28,07	21,45	2.830	2.245
Team Veiligheid	0,00	8,99	0,00	908
Team Vastgoed en Infrastructuur	21,97	21,97	1.997	2.054
Team Omgevingsontwikkeling	27,02	28,02	2.582	2.766
Team Dienstverlening	23,82	23,82	2.008	2.062
Team Advies en Financiën	31,81	31,81	3.055	3.146
Team Openbare Ruimte	45,54	47,54	3.213	3.491
Team Jeugd	15,45	18,34	1.581	1.941
Team Maatschappelijke Ondersteuning	25,84	25,84	2.494	2.564
Team Actief voor Werk	24,44	24,44	2.369	2.438
Team Organisatie en Verbinding	22,20	22,20	2.094	2.160
Team Informatie en Processen	25,91	25,91	2.402	2.473
College van B&W			858	911
Gemeenteraad en raadscommissies			470	470
Ambtenaren burgerlijke stand			34	34
Totaal	**307,28**	**315,54**	**29.920**	**31.655**

Inkoop en aanbesteding

Inkoop
Inkoop ondersteunt de gemeentelijke organisatie bij het doelmatig, rechtmatig en duurzaam inkopen van goederen, diensten en werken. Vanuit Inkoop wordt ingezet op het realiseren van maatschappelijke en financiële waarde, waarbij niet alleen de prijs, maar ook kwaliteit, duurzaamheid, sociale aspecten en de continuïteit van de dienstverlening worden meegewogen. We zetten in op het tijdig signaleren van aanbestedingsplichtige opdrachten, het juist toepassen van de geldende aanbestedingsregels en het beter benutten en beheren van bestaande contracten, om rechtmatige inkoop te waarborgen.

Duurzaamheid en maatschappelijke waarde
Bij aanbestedingen wordt waar mogelijk aandacht besteed aan duurzaamheid en maatschappelijke waarde. Hierbij gaat het onder meer om het beperken van de milieubelasting, circulair inkopen, het stimuleren van duurzame producten en diensten en het creëren van kansen voor lokale en regionale ondernemers binnen de mogelijkheden van de aanbestedingsregels. Inkoop werkt hierbij samen met interne opdrachtgevers en andere betrokken disciplines om duurzaamheidsambities te vertalen naar concrete inkoop- en contractvoorwaarden.

Financiële doelmatigheid
Inkoop wordt daarnaast ingezet als instrument om de gemeentelijke uitgaven zo doelmatig mogelijk te beheersen. Dit betekent onder andere dat bij nieuwe aanbestedingen wordt gestuurd op een goede prijs-kwaliteitverhouding, marktconforme voorwaarden en passende contractduur.

Het realiseren van structurele besparingen is echter niet in alle gevallen direct mogelijk. Een aanzienlijk deel van de uitgaven is vastgelegd in lopende, meerjarige contracten. Daarnaast staan prijzen en tarieven in veel markten onder druk door onder meer loon- en grondstofkosten, inflatie en schaarste. Hierdoor kan niet iedere prijsstijging door middel van inkoop worden voorkomen. De inzet is daarom gericht op het beheersen van de kosten en het realiseren van besparingen waar de contractuele en marktomstandigheden dit mogelijk maken, met inachtneming van rechtmatigheid, kwaliteit en continuïteit.

Samenwerking
Waar dit meerwaarde oplevert, zoekt de gemeente actief de samenwerking met andere gemeenten, publieke organisaties en inkoopnetwerken. Via het Inkoop Platform Noord-Nederland (IPNN) benutten we kennis en verkennen we gezamenlijke inkoopkansen. Daarnaast werken we veel samen met de BOCE-gemeenten. Schaalvergroting is daarbij geen doel op zich: samenwerking of bundeling moet aantoonbaar meerwaarde bieden.

In de komende begrotingsperiode blijft Inkoop daarom inzetten op vroegtijdige betrokkenheid bij inkooptrajecten, samenwerking en het benutten van kansen voor duurzaamheid en financiële doelmatigheid.

Beleid
Wij werken als gemeente op basis van een vastgesteld Inkoopbeleid, waarbij de keuze voor een inkoopprocedure aansluit bij de Aanbestedingswet en de Gids Proportionaliteit. De Gids gaat ervan uit dat per opdracht een passende en proportionele procedure wordt gekozen, waarbij onder andere de opdrachtwaarde, transactiekosten, markt en complexiteit worden meegewogen. Dat betekent concreet dat vanaf een bedrag van € 50.000 een meervoudig onderhandse aanbesteding wordt gevolgd. Daaronder kan ook, maar dat is geen verplichting en is juist ook bedoeld om lokaal / regionaal inkopen een boost te geven. Daarnaast is het bij hele lage bedragen niet proportioneel om meerdere offertes aan te vragen, dat is ook weer in lijn met het landelijke richtsnoer Gids Proportionaliteit. Het inkoopbeleid wordt om de vier jaar geactualiseerd. De eerstvolgende actualisatie is in 2027.

Informatievoorziening en procesontwikkeling

De gemeente Coevorden werkt aan een toekomstbestendige informatievoorziening waarin processen, informatie, data, systemen en informatiebeheer steeds meer in samenhang worden georganiseerd. Digitalisering, toenemende wet- en regelgeving en de groeiende behoefte aan betrouwbare stuurinformatie vragen om een professionele en veilige informatiehuishouding die zowel de dienstverlening aan inwoners als de interne bedrijfsvoering ondersteunt.
De komende jaren ligt de focus op het verder versterken van de informatievoorziening als fundament van de organisatie. Daarbij worden processen verder geprofessionaliseerd, informatie duurzaam en toegankelijk beheerd, data beter benut voor sturing en besluitvorming en wordt de digitale weerbaarheid van de organisatie vergroot. Ook wordt gewerkt aan moderne en toekomstbestendige informatiesystemen die aansluiten bij de ambities van de organisatie en de verwachtingen van inwoners en partners.
In 2027 worden belangrijke stappen gezet met de implementatie van een Information Security Management System (ISMS), de uitvoering van de Cyberbeveiligingswet en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO2), de aanschaf van een datawarehouse, de implementatie van de Archiefwet 2026, de verdere professionalisering van informatiebeheer en diverse ontwikkelingen binnen de gemeentelijke informatievoorziening, zoals de verclouding van CiVision Samenlevingszaken en de invoering van digitaal ondertekenen en waarmerken.
Daarnaast wordt richting gegeven aan de verdere ontwikkeling van procesmanagement. Op basis van de ervaringen van de afgelopen jaren wordt een toekomstbestendige inrichting uitgewerkt, zodat procesmatig werken structureel kan bijdragen aan een efficiënte, wendbare en lerende organisatie.
Onze ambitie is een organisatie waarin processen, informatie, data en technologie integraal samenwerken. Informatie is duurzaam toegankelijk en veilig, data ondersteunen sturing en

besluitvorming, processen worden continu verbeterd en inwoners en medewerkers profiteren van een moderne, betrouwbare en toekomstbestendige dienstverlening.

Gegevensbescherming

Privacy is een onderwerp dat continue aandacht verdient. Technische, maatschappelijk en wettelijke ontwikkelingen die hierop van invloed zijn volgen elkaar in snel tempo op. Daarom is het van belang deze ontwikkelingen op de voet te volgen en continue nieuwe kennis op te doen door middel van trainingen en kennisdeling. Nu het privacy team op sterkte is zal hier meer ruimte voor zijn.
Onze organisatie investeert praktisch en structureel in beleid, processen, projecten en bewustwording rond privacy. Dit doen wij ook in samenwerking met de andere BOCE gemeenten, om tot verdere standaardisering en professionalisering te komen. Nu de beleidsstukken en bijbehorende procedures zijn vastgesteld wordt er gewerkt aan de implementatie hiervan in alle lagen van de organisatie. Iedere medewerker en elk team draagt immers verantwoordelijkheid voor het zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens.
In 2027 wordt er verder gewerkt aan het in control zijn op het gebied van privacy zodat we als organisatie aantoonbaar meer compliant worden. We kijken hierbij niet alleen naar de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en UAVG, maar ook naar de Wet politiegegevens (Wpg).

Onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid

Op grond van de verordening "Doelmatigheid en doeltreffendheid" voeren wij jaarlijks minimaal één onderzoek uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van een thema, het zogeheten 213a-onderzoek. In de verordening is opgenomen dat wij de gemeenteraad in de paragraaf Bedrijfsvoering in de begroting informeren over het onderwerp van het onderzoek. Voor 2027 is het onderwerp nog niet bekend.

Rechtmatigheidsverantwoording door College

Op 21 maart 2025 is het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) en het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op de rechtmatigheidsverantwoording. Met ingang van het verslagjaar 2025 mag de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording maximaal 2% zijn van de grondslag. Dit wordt opgenomen in het controleprotocol 2026 voor de accountant.

Opvolging rekenkameronderzoeken

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de nog niet volledig geïmplementeerde aanbevelingen van de rekenkamer. De volledige rapporten van de rekenkamer zijn te vinden op de website van de rekenkamer Coevorden. In de jaarrekening van 2025 vond u een overzicht van de rekenkamer rapporten vanaf 2020. In de begroting 2027 treft u in onderstaand overzicht de nog lopende aanbevelingen aan. Er wordt een register van aanbevelingen bijgehouden. Zo zijn de nog lopende aanbevelingen onderwerp van de actuele teamplannen waardoor ze ook in de managementcyclus zijn geborgd. Aan het eind van het jaar zullen wij uw raad met een brief informeren over de dan nog lopende aanbevelingen.

Excel-tabel

Onderwerp	Status aanbevelingen
2026	
Doe mee Onderbesteding (Vereniging van Rekenkamers)	De Rekenkamer Coevorden heeft niet deelgenomen aan het Doemee-onderzoek maar heeft wel een aantal aanbevelingen per brief gedeeld met uw raad. Het college is hierbij niet om een reactie gevraagd.
2025	
Woonbeleid	Het rapport "Oei, ik groei" is onlangs aangeboden aan uw raad in de bestuurlijke reactie zijn we ingegaan op de aanbevelingen en de aanbevelingen nemen we op in het register van aanbevelingen.
2024	
Regionale Energie Strategie (RES), (Drentse rekenkamers)	Middels de bestuurlijke reactie op het rapport is ingegaan op de aanbevelingen. We beschouwen de aanbevelingen als afgedaan.
Sturing en verantwoording	De aanbevelingen zijn en verbeteringen zijn geborgd in de S&V cyclus, hier is sprake van een groeimodel. De aanbevelingen blijven we volgen.
Klachtenafhandeling (doe mee onderzoek NVRR)	De adviezen zijn nog niet volledig opgevolgd en vormen onderdeel van het teamplan 2026. De aanbevelingen blijven we volgen.
2023	
Minimabeleid	De aanbevelingen zijn opgevolgd. Elke 2 jaar meten we de doorwerkingen van het minimabeleid en dat zetten we af tegen landelijk beleid. Deze meting delen we ook met uw gemeenteraad
2020	
De Jeugdzorg in Coevorden; een analyse van beleid, uitvoering en resultaten”	We werken met het Uitvoeringsplan Jeugd waarin doelstellingen en activiteiten opgenomen zijn. Er zijn data dashboards gerealiseerd met jeugdhulpinformatie die ons in staat stellen om beter te monitoren. Het uitvoeringsplan Jeugd bevat eveneens maatregelen waarmee wordt gewerkt aan de overschrijding(en) op het budget. Uw raad wordt indien de situatie daarom vraagt geïnformeerd. We blijven de aanbevelingen volgen.
Checklist grote projecten	De checklist vraagt permanent aandacht bij grootschalige investeringen of beleidswijzigingen. De aanbevelingen blijven we volgen.

Openbaarheidsparagraaf

Wet open overheid (Woo)

Ruim vier jaar geleden, op 1 mei 2022, is de Wet open overheid (hierna: Woo) in werking getreden. Deze wet vervangt de vroegere Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob). Met de Woo is het uitgangspunt dat overheidsinformatie in principe voor iedereen openbaar is. Zo kunnen inwoners beter volgen wat wij doen en kunnen zij deelnemen aan het publieke debat. Transparantie helpt om het vertrouwen tussen inwoners en de gemeente te versterken. De Woo vraagt van ons dat we al tijdens het maken van informatie nadenken over mogelijke publicatie. Dit betekent dat we anders moeten omgaan met informatie en dat een goede informatiehuishouding noodzakelijk is. De Woo kent twee vormen van openbaarmaking:

1. Actieve openbaarmaking: informatie die wij uit onszelf openbaar maken.
2. Passieve openbaarmaking: informatie die wij openbaar maken nadat een inwoner een verzoek doet (een Woo-verzoek).

Actieve openbaarmaking

Om duidelijkheid en transparantie te vergroten, moeten overheden zelf actief documenten openbaar gaan maken. Dit betekent dat inwoners of journalisten niet eerst een verzoek hoeven in te dienen; veel informatie moet uit eigen beweging beschikbaar worden gesteld. Door informatie actief openbaar te maken, kunnen inwoners, journalisten en volksvertegenwoordigers controleren wat de gemeente doet, hoe besluiten worden genomen en op welke gronden. Voor deze actieve openbaarmaking kent de Woo 11 informatiecategorieën. Denk hierbij aan beleidsdocumenten, vergaderstukken, Woo-verzoeken, convenanten en onderzoeksrapporten. De afgehandelde Woo-verzoeken worden, vooruitlopend op de wettelijke verplichting, al actief op de gemeentelijke website gepubliceerd. Zo is de openbaargemaakte informatie voor iedereen toegankelijk. Op de publicatiepagina hebben we de Woo-chatbot geplaatst. Deze chatbot helpt inwoners bij het vinden van informatie over Woo-verzoeken, maar kan ook vragen beantwoorden over en samenvattingen

maken van onze Woo-verzoeken. In 2027 blijven we de publicatiepagina en de Woo-chatbot verder ontwikkelen. Ook bereiden we in 2027 de organisatie verder voor op actieve openbaarmaking van een aantal categorieën. Hierbij volgen we de gefaseerde verplichtingsdata van de Rijksoverheid.

Passieve openbaarmaking

Passieve openbaarmaking betekent dat wij documenten openbaar maken wanneer iemand daar om vraagt (Woo-verzoek). Iedereen kan een Woo-verzoek indienen, zonder dat je hoeft uit te leggen waarom je de informatie wilt hebben. Het gaat daarbij altijd om bestaande documenten die wij zelf hebben gemaakt of hebben ontvangen. Voor het lakken en anonimiseren van documenten gebruiken wij slimme anonimiseringssoftware, die automatisch persoonsgegevens herkent. Het aantal Woo-verzoeken blijft jaarlijks toenemen. De verzoeken zijn vaak omvangrijk en hebben regelmatig betrekking op een compleet dossier. In 2026 het is huidige proces Woo-verzoeken geëvalueerd en is onderzocht of het proces anders moet worden ingericht. Hier wordt eind 2026, begin 2027 opvolging aan gegeven. In 2027 blijven we inzetten op efficiënte en zorgvuldige afhandeling van Woo-verzoeken en het publiceren ervan.

Verbonden Partijen

Inleiding

Gemeenten werken steeds meer en steeds vaker samen met andere organisaties. Taken worden uitbesteed via inkoop, uitgevoerd met een subsidie of worden via verbonden partijen uitgevoerd. Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin wij als gemeente een bestuurlijk en een financieel belang hebben. Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van en controle op deze verbonden partijen. In onderstaand overzicht geven wij onze verbonden partijen weer, welke financiële bijdrage wij in 2027 doen, welk belang (zeggenschap) wij in deze partijen hebben en hoe de vermogenspositie van de verbonden partij is.

Wij baseren ons op de vastgestelde begrotingen voor 2027 van deze partijen. Als deze cijfers nog niet bekend zijn, zijn de meest recente cijfers opgenomen. De bedragen zijn dan grijs gemarkeerd.

Tabel verbonden partijen

Verbonden partijen										
Naam	**Programma**	**Vorm van belang**	**Omvang van belang**	**Financiele bijdrage**	**Eigen vermogen 1/1**	**Eigenvermogen 31/12**	**Vreemd vermogen 1/1**	**Vreemd vermogen 31/12**	**Risico's**	**Verwacht resultaat**
Recreatieschap Drenthe	1	GR	9%	140	1.685	1.692	987	2.191	-	-
EMCO-groep	2	GR	25%	4.937	-	-	15.532	18.329	nnb	(4.338)
GGD Drenthe	2	GR	4%	1.829	2.398	2.854	7.196	6.742	213	-
Omgevingsdienst Drenthe	2	GR	6%	2.471	939	432	17.841	17.579	-	-
Bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe	2	GR	3%	-	353	483	82	189	-	130
Veiligheidsregio Drenthe	3	GR	8%	3.049	3.264	3.347	38.323	45.757	380	-
Euregio Enschede/Gronau	5	GR	1,55%	9	2.577	2.577	29.942	39.554	nnb	(37)
Eems Dollard Regio	5	GR	1%	5	965	964	1.497	1.005	nnb	(147)
GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH	1	GmbH	29%	-	1.471	1.309	3.725	5.231		(162)
Area Reiniging	4	NV	33%	-	8.567	8.956	18.661	20.577	nvt	1.771
WaterMaatschappij Drenthe	6	NV	4,13%	-	56.429	59.992	182.776	195.246	nvt	3.564
Rendo Holding	6	NV	4,14%	-	78.688	80.328	109.465	113.916	nvt	8.044
Bank Nederlandse Gemeenten	6	NV	0,17%	-	4.777	4.863	123.164	110.701	nvt	172.000
Enexis Holding	6	NV	0,16%	-	5.538.000	5.811.000	5.949.000	7.627.000	nvt	400.000

Grondbeleid

Inleiding

De gemeente Coevorden heeft binnen de kaders van wet- en regelgeving de vastgestelde ruimtelijke visie willen realiseren door middel van een faciliterend grondbeleid. Dit is een vorm van grondbeleid waarbij de gemeente de grond niet zelf verwerft, maar de ontwikkeling aan de eigenaren zelf overlaat binnen door de gemeente te stellen kaders. Grootschalige grondverwerving is op dit moment niet nodig. Aansluitend bij het actuele situationele grondbeleid, is actieve grondpolitiek echter niet uitgesloten als ontwikkelingen hierom vragen. De gemeente heeft zelf een beperkt aantal grondposities voor uitbreidingsplannen.
In december 2021 is de nieuwe Woonvisie vastgesteld. Uit de onderzoeken die voor deze Woonvisie zijn gedaan blijkt een behoefte aan nieuwe woningen voor Coevorden, zowel voor de stad als omliggende dorpen. De woningbehoefte zit in het bijzonder in het lagere segment van koop- en huurwoningen.
Inmiddels is Ossehaar fase C als woningbouwlocatie ontwikkeld. De particuliere kavels zijn bouwrijp en inmiddels verkocht. De locatie rondom CPO en projectkavels zijn inmiddels bouwrijp en de ontwikkelaar is gestart met de verkoop.
De afronding in het huursegment heeft wat vertraging opgelopen, de verwachte overdracht van deze gronden staat gepland in Q4 2026. Het financiële risico van het gemeentelijk grondbedrijf is aanvaardbaar.

Beleid

Het grondbeleid bepaalt de manier waarop de gemeente en andere spelers omgaan met grond in relatie tot het realiseren van de ruimtelijke doelstellingen.
Vanwege wijzigingen in wet- en regelgeving en jurisprudentie en daarnaast het aansluiten bij trends op het vlak van grondbeleid, is de nota Grondbeleid in 2024 herzien en vastgesteld door de gemeenteraad.
De gemeenteraad heeft hiermee de kaders vastgesteld waarbinnen het college van burgemeester en wethouders uitvoering geeft aan het grondbeleid.
Voor de periode 2024-2028 wordt gekozen welke vorm van grondbeleid het best past bij de betreffende, situatie ook bekend als situationeel grondbeleid. Hierbij kan afhankelijk van de situatie gekozen worden voor actieve of faciliterende grondpolitiek. Door samenwerking met marktpartijen kunnen risico's worden verdeeld.

Prognoses

Per 31/12/2025 hebben wij een boekwaarde van circa € 5,3 miljoen aan gronden in exploitatie. Het verwachte resultaat (de toekomstige kasstromen minus de boekwaarde) schatten wij in op circa € 7 miljoen voor winstneming in 2025. Voor de gronden in exploitatie zijn hieronder de verwachte resultaten per project weergegeven. De resultaten worden weergegeven in de netto-contante waarde. Hiermee wordt het verwachte resultaat weergegeven per 31/12/2025. Bij de bepaling van de netto-contante waarde is een aantal variabelen meegenomen:

- gerealiseerde kosten en opbrengsten in de boekwaarden
- rente
- verwachte kosten
- verwachte opbrengsten.

In overleg met de projectleiders van deze projecten zijn bij de actuele waardebepaling de volgende criteria meegewogen:
1. Gerealiseerde kosten en opbrengsten in de boekwaarden
De gerealiseerde kosten en opbrengsten van een project zijn beoordeeld door de projectleider en na goedkeuring op basis van een uniforme codering in de projectadministratie geboekt.

2. Rente
De disconteringsvoet om de kasstromen contant te maken wordt door de BBV voorgeschreven en dient gelijk te zijn aan de interne rekenrente van 1,5%.

3. Verwachte kosten
De geplande kosten worden vergeleken met de werkelijke bedragen en zijn geactualiseerd.
De hoogte van de kosten in de toekomst is gebaseerd op het huidige niveau vermeerderd met inflatie.
De inflatie voor de verwachte kostenstijging is gebaseerd op extrapolatie van het langetermijngemiddelde van de inflatie.

4. Verwachte opbrengsten
De verkoop van bouwkavels gebeurt tegen marktconforme prijzen.
De hoogte van de grondprijzen wordt jaarlijks bepaald op basis van vastgestelde methoden; deze methoden zijn per categorie vastgelegd in de Nota Grondprijzen.
De hoogte van de opbrengsten in de toekomst is gebaseerd op het huidige niveau en is vermeerderd met inflatie.
De inflatie voor de verwachte opbrengstenstijging is gebaseerd op extrapolatie van het lange-termijngemiddelde van de inflatie.

Prognose
Jaarlijks worden de grondexploitaties geactualiseerd. Gedurende het jaar worden de grondexploitaties kritisch gevolgd en binnen de S&V cyclus eventueel gewijzigd. Deze begroting is gebaseerd op dezelfde uitgangspunten.

Verwacht resultaat
Onderstaand treft u een overzicht aan van de verwachte resultaten van de bestemmingsplannen die in exploitatie zijn gebracht. Voor de waardering van het resultaat hanteren wij de netto contante waarde met als peildatum 31 december 2025.

OVERZICHT GRONDEXPLOITATIES				
*bedragen * €1.000*				
			Realisatie tm boekjaar 2025 (inclusief rente)	Netto Contante Waarde per 31-12-2025 voor winstneming
Projectsoort		Doorlooptijd		
Woningbouw	Dalen Molenakkers II		0	0
	Sleen Jongbloed	tm 2026	-107	11
	Coevorden Ossehaar fase C	tm 2029	-695	-495
			(802)	**(484)**
Bedrijventerreinen	Coevorden Europark	tm 2027	3.370	-708
	Coevorden Leeuwerikenveld II	tm 2028	3.081	-127
	Coevorden ROC	tm 2026	-310	-5.669
			6.141	**-6.504**
Totaal			***5.339***	***-6.988***

In onderstaand overzicht zijn de boekwaardes per 31-12-2025 opgenomen met daarbij ook de toekomstig geraamde nog te maken kosten en de toekomstig geraamde nog te realiseren opbrengsten per complex.

Bedragen
x €1.000

Meerjarenoverzicht grondbedrijf											
Complex	**Boekwaarde 31-12-2024**	**Investeringen**	**Opbrengsten**	**Winstuitname**	**Boekwaarde 31-12-2025**	**Voorziening verliesl atend complex**	**Balanswaarde per 31-12-2025**	**Geraamde nog te maken kosten**	**Geraamde nog te realiseren opbrengsten**	**Geraamd resultaat (nominale waarde)**	**Geraamd resultaat (contante waarde)**
Dalen Molenakkers II	1.044	0	0	-1.044	0	0	0	0	0	0	0
Sleen Jongbloed	-209	113	0	-11	-107	0	-107	107	0	0	0
Coevorden Ossehaar fase C	6	1.028	-1.869	140	-695	0	-695	3.609	-3.291	-377	-356
Coevorden Europark	3.160	47	-187	350	3.370	0	3.370	154	-3.893	-369	-358
Coevorden Leeuwerikenveld II	3.342	462	-850	127	3.081	0	3.081	682	-3.761	2	0
Coevorden ROC	-1.303	-7	0	1.000	-310	0	-310	-5	-4.425	-4.740	-4.669
Totaal	**6.040**	**1.643**	**-2.906**	**562**	**5.339**	**0**	**5.339**	**4.547**	**-15.370**	**-5.484**	**-5.383**

Toelichting op projecten

De gemeente Coevorden heeft nog een beperkt aanbod in woningbouw- en bedrijfskavels. Hieronder een toelichting op de projecten.

Woningbouwlocaties
Ossehaar fase C is een nieuwe invulling van het woongebied, een moderne groene wijk met een gevarieerd woonaanbod, waar aandacht is voor duurzaamheid en klimaatadaptie. Er zullen 98 woningen worden gerealiseerd. Hiervoor is inmiddels het bestemmingsplan gewijzigd en onherroepelijk. De particuliere kavels zijn inmiddels allemaal verkocht en de rest van de ontwikkeling wordt op dit moment verder opgepakt.
Om op de locatie van de manege in Sleen woningbouw mogelijk te maken zijn we in gesprek met de huurder.
Rondom de Wachthoornweg Aalden zijn we in gesprek met een ontwikkelaar om tot en ontwikkeling te komen. Een klein gedeelte van deze ontwikkeling is eigendom van de gemeente.

Bedrijvenlocaties
De uitgifte van bedrijfsgronden is de afgelopen jaren in onze gemeente veel sneller verlopen dan voorspeld. Hierdoor is het aantal beschikbare percelen op de bedrijventerreinen in onze gemeente schaars geworden. Ook voor de laatst beschikbare kavels lopen aankoopgesprekken.
Het locatieonderzoek naar nieuwe locaties voor bedrijventerreinen loopt, in 2026 wordt dit onderzoek opgeleverd.
In de programmeringsafspraken van de provincie Drenthe voor de bedrijventerreinen in Zuidoost-Drenthe is vastgelegd hoe de ruimtevraag voor de gemeenten in Zuidoost-Drenthe zich in de komende jaren zal ontwikkelen. Dit geldt voor het voldoen aan lokale en regionale behoefte aan terreinen, maar ook voor het vraagstuk van de grote ruimtevragers. De opdracht voor het onderzoek naar een regionaal bedrijventerreinen is versterkt, de uitkomsten zullen begin 2026 worden opgeleverd.
Los van deze regionale afstemming, ligt er zowel lokaal als regionaal een relatie met de stikstofproblematiek en de congestie op het stroomnet. Deze beide factoren spelen een wezenlijke rol bij het realiseren van nieuwe terreinen.

Reserve en risico's

Risicobeheersing
Op dit moment is er genoeg grond in bezit van de gemeente, woningcorporaties of van projectontwikkelaars om de groei-ambitie, genoemd in de woonvisie, te realiseren. Grootschalige grondverwerving is op dit moment niet nodig. We sluiten een actieve grondpolitiek echter niet uit als ontwikkelingen hierom vragen.

Met betrekking tot onze projecten lopen wij de volgende risico’s:

- het risico dat de grond niet aan de wensen van de gebruiker voldoet (wonen, recreëren, industrie, werken).
- de geplande verkoopprijzen gaan niet haalbaar zijn.
- de tijdsplanning gaat niet haalbaar zijn.
- het tijdstip van aankoop gaat afwijken ten opzichte van de planontwikkeling.
- de kwaliteit van de gerealiseerde gronden/het openbaar gebied gaat onvoldoende zijn.
- plancapaciteit gaat niet aansluiten bij de vraag (woonvisie).
- stijgende bouwkosten waardoor we om betaalbare woningen te realiseren mogelijk onze eigen grondprijzen moeten aanpassen danwel starters extra financieel moeten ondersteunen om een eerste woning te kunnen kopen.

Hieronder staan de belangrijkste instrumenten die wij inzetten om deze risico's tot een aanvaardbaar niveau terug te dringen.

Exploitatieopzet
Wij maken gebruik van een in de tijd uitgezette schatting van opbrengsten en kosten per project op basis van te realiseren producten. Door het benoemen van criteria voor de grondexploitaties is het mogelijk om door middel van scenarioanalyse voortdurend de effecten te meten van externe ontwikkelingen en risico's.

Planning & control (Sturing en Verantwoording)
Een doorlopende analyse van projectkansen en -risico's is nodig om aanpassingen in planning, kwaliteit en kosten tijdig te kunnen maken. Een periodieke financiële analyse van gerealiseerde en verwachte kosten en opbrengsten om tijdig bij te kunnen sturen is hier onderdeel van.

Omgevingsanalyse
Wij maken onder andere gebruik van onderzoeken omtrent ruimtelijke haalbaarheid, bevolkingsgroei en -samenstelling, woningbehoefte en marktprijzen om onze uitgangspunten in de exploitatieopzetten te onderbouwen. Om de risico's van de grondexploitaties in beeld te brengen hanteren wij een methode waarop verschillende onderdelen beoordeeld worden op hun risicoprofiel. Dat geeft het volgende beeld per ultimo 2025:
1. Marktrisico
Dit risico wordt bepaald door voor alle in exploitatie genomen plannen een negatief scenario te bepalen. Hierin worden factoren als verkooptempo en prijsniveau veranderd en worden de gevolgen ervan, indien deze leiden tot een negatief resultaat, als risico opgenomen. Dit is bepaald door voor alle plannen door te rekenen wat het betekent als alle verkopen drie jaar worden uitgesteld. Dit komt neer op een risico van in totaal € 777.000.

2. Indicatoren uit de grondexploitaties
Door het veranderen van rente en inflatie in onze grondexploitatiemodellen kan het resultaat veranderen. Het verhogen van de rente en de inflatie en het verlagen van de prijsstijgingen van de opbrengsten leiden samen tot een lager resultaat. Dit komt neer op een risico van € 68.000.

3. Projectspecifieke risico's
Naast de marktrisico's en de risico's van verandering van rente en inflatie kunnen zich in projecten risico's voordoen die specifiek betrekking hebben op het project. Deze worden op de volgende manier bepaald. Eerst wordt de mogelijke schade per project bepaald door de volgende formule:

Schade = (kans op een onverwachte gebeurtenis met schade) x schadebedrag

De risico's die kunnen ontstaan, hangen samen met de demografische ontwikkelingen in onze gemeente. Deze kunnen voor meerdere projecten aanzienlijke gevolgen hebben. Zowel in volume als in soort woningen die mogelijk niet gebouwd gaan worden. Hierdoor wordt ook de onderliggende grond niet verkocht. Daarnaast bestaat het risico dat de gronden op werklocaties niet matchen met de vraag vanuit de markt waardoor wij terreinen niet meer kunnen verkopen. De risico's in woningbouwprojecten nemen het grootste deel van de projectrisico's voor hun rekening. Het totaal van de projectrisico's komt neer op € 180.000.

De bovenstaande risico's zijn bepaald door voor ieder risico-onderdeel te bekijken hoeveel verlies ontstaat indien het worst-case scenario zich voordoet. De bovenstaande risico's bedragen in totaal € 1.025.000.

Reserve grondexploitatie
De komende jaren zullen wij ons, om de reserve grondexploitatie te versterken, vooral richten op het jaarlijks maken we een nieuwe Uitvoeringsagenda Wonen. Daarnaast gaan wij elke twee jaar de vergelijking maken tussen de dan actuele prognoses en de bestaande bouwplannen. Op basis hiervan besluiten wij of er meer of juist minder druk op nieuwbouw moet worden gezet. Daarnaast wegen we integraal af of er andere thema's zijn waar we meer of minder prioriteit aan moeten geven.

1. Overzicht investeringen 2027-2030

Geplande investeringen

OVERZICHT VAN INVESTERINGSKREDIETEN				
Bedragen x € 1.000				
Omschrijving investering	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Onderwijshuisvesting				
De Nieuwe Veste, nieuwbouw	13.402	13.402	13.402	
Nieuwbouw scholen Sleen		3.942		
MFC Schoonoord	6.536	6.536		
Kindvoorzieningen Sleen				
Scholen en kindvoorzieningen Geesbrug			3.786	
Riolering				
Riolering; vervanging pompen en gemalen	300	300	300	300
Riolering; reiniging en reparatie	700	700	700	700
Vervanging en optimalisatie riolering	1.300	1.300	1.300	1.300
Openbare ruimte				
Wegonderhoud	1.035	1.035		
Bermverhardingen	300	300		
Vervanging openbare verlichting	350	350	350	250
Mobiliteitsplan	900	900		
Vastgoed				
Verduurzaming gemeentelijke vastgoed	800	800	800	
Nieuwbouw gemeentewerf	7.000	7.000		
Grond gemeentewerf		2.000		
Facilitair				
Vervanging beelschermsteunen en belhokjes			156	
Vervanging hybride vergaderapparatuur		165		
Tractie				
Volvo containerwagen + kraan + haaksysteem - 1	271			
Volvo containerwagen + kraan + haaksysteem - 2	271			
John Deere 6110R	180			
Toro maaier 4010	150			
Schliesing 495TX	65			
Zuig-/veegwagen Trilo S10	65			
Stratos B50-42VESN-490 opzetstrooier	49			
Veenhuis snipperwagen	45			
Herder Eco maaier KMU130	35			
VW Polo	32			
Peugeot 208	32			
Greentec 300 Forrest cutter	28			
Transportaanhanger	25			
Volvo 4x4 2-zijdige kipper+kraan		250		
Zuig-/veegwagen Trilo SB		62		

OVERZICHT VAN INVESTERINGSKREDIETEN				
Stratos B40-30	51			
Fendt 714 Vario profi	245			
Fendt 714 Vario profi	245			
Veenhuis kipper met afzuiging	98			
TP 270 versnipperaar	90			
Bermschaaf Hemos FW130	48			
Coupil G4	47			
Herder Eco maaier met vijzel	28			
Herder Eco maaier KMU130	26			
Fendt 714 Vario profi			245	
Herder Grenadier maaiarm HG1			110	
Herder Grenadier maaiarm HG2			110	
Herder Grenadier maaiarm HG3			110	
Schliesing			50	
Aebi-Schmidt S3B 11670			49	
Rioned Multi Jet 150 56-WV-HL			45	
VW Caddy			45	
VW Caddy			45	
VW Caddy Maxi			45	
VW Caddy Maxi			45	
Kane dieplader			26	
Husqvarna maaier			25	
Toro maaier 4010				150
Veenhuis kipper met afzuiging				98
Mercedes Sprinter L1H2 gesloten				86
Mercedes Sprinter L1H2 gesloten				70
Mercedes Sprinter L1H2 gesloten				70
Mercedes Sprinter L1H2 gesloten				70
ID BUZZ Cargo gesloten bus				65
ID BUZZ Cargo gesloten bus				65
ID BUZZ Cargo gesloten bus				65
Renault Trafic lang wiel dubbel gesloten				55
Stratos B50-42 VESN-660				53
Synthos B17-24 AVESN-53CS				51
Synthos B17-24 AVESN-53CS				51
Synthos B17-24 AVESN-53CS				51
Renault Trafic lang wiel dubbel gesloten				50
Claas Rolland 340RC balenpers				49
Stratos B40-30 AVESN 660				45
Brouwer STBK400L				26
Nomadis Doerak 40200				26
Kuiper Alescon 400T				26
Kuiper Alescon 400T				26
	33.869	**39.920**	**21.744**	**3.798**
Totaal investeringen 2027 t/m 2030				***99.332***

2. Overzicht lopende investeringen

Stand van zaken lopende investeringen

LOPENDE INVESTERINGEN					
Bedragen x € 1.000	**Jaartal afronding**	**Krediet**	**Realisatie tm 2025**	**Realisatie 2026**	**Restant**
Riolering					
Riolering; Pompen en gemalen 2025	2026	300	-	-	300
Riolering; Pompen en gemalen 2026	2026	300	-	-	300
Riolering; vervanging en optimalisering riolering 2025	2026	2.000	-	-	2.000
Riolering; vervanging en optimalisering riolering 2026	2026	1.700	-	-	1.700
Riolering; reiniging en reparatie 2026	2026	300	-	-	300
Rioolreconstructie Krimweg Coevorden	2026	550	-	-	550
Totaal riolering		**4.850**	**-**	**-**	**4.850**
Onderwijshuisvesting					
De Nieuwe Veste, nieuwbouw	2029	41.425	1.218	317	39.890
Nieuwbouw scholen Sleen	2028	3.489	16	14	3.459
MFC Schoonoord	2028	19.902	294	2.577	17.031
IHP; Scholen/kindvoorzieningen Geesbrug	2029	3.786	-	-	3.786
Totaal onderwijshuisvesting		**68.602**	**1.528**	**2.908**	**64.166**
Facilitair					
Vervanging inrichting Kasteel 1	2026	1.000	127	18	855
Huisvesting A. Kramersingel 4, verv inventaris	2026	340	-	-	340
Huisvesting Kasteel 1; Licht- en geluidinstallatie	2026	160	-	152	8
Huisvesting Kasteel 1; Vervanging inrichting, vervolg	2026	155	117	16	22
Totaal facilitair		**1.655**	**244**	**186**	**1.225**
Vastgoed					
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed 2024	2026	800	-	-	800
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed 2025	2026	800	-	183	617
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed 2026	2026	800	-	-	800
Verduurzaming maatschappelijke accomodaties	2026	2.500	159	20	2.321
Herstelwerkzaamheden Arsenaal	2026	200		127	73
		5.100	**159**	**330**	**4.538**
Openbare ruimte					
Project Markt en Haven	2026	5.671	3.764	1.051	856
Aanleg verzamelgraven begraafplaatsen	2026	240	-	73	167
Voorbereidingskosten Holwert Midden	2026	200	-	74	126
Verkeersregelinstallatie Europaweg	2026	100	87	23	-10
Verkeersregelinstallatie Dalerallee	2026	100	-	-	100
Vervanging openbare verlichting 2025	2026	350	304	-	46
Vervanging openbare verlichting 2026	2026	350	-	-	350
Mobiliteitsplan	2026	900	-	-	900
Totaal openbare ruimte		**7.911**	**4.155**	**1.221**	**2.535**
Infrastructurele projecten					
Project N34/Klooster	2026	700	651	3	46
Project N34/Zuidelijke ontsluitingsweg	2026	2.725	2.756	3	-34
Fietspad Schapendijk	2026	565	120	22	423

LOPENDE INVESTERINGEN					
Integrale aanpak Monierweg	2026	302	20	1	281
Bermverharding 2024	2026	300	-	104	196
Bermverharding 2025	2026	300	-	300	-
Bermverharding 2026	2026	300		3	297
Wegonderhoud 2024	2026	1.035	-	138	897
Wegonderhoud 2025	2026	1.035	-	-	1.035
Totaal infrastructurele projecten		**7.262**	**3.547**	**574**	**3.141**
Overige investeringen					
Geldlening Glasvezel Zuidenveld	2026	2.900	3.163	-	-263
Totaal overige investeringen		**2.900**	**3.163**	**-**	**-263**
Tractie					
VW Caddy	2026	35	0	0	35
VW Caddy Maxi	2026	36	0	0	36
VW Caddy Maxi	2026	36	0	0	36
Vervanging VW Crafter 69-VDT-1	2026	70	0	0	70
Vervanging VW Crafter 78-VKZ-8	2026	70	0	0	70
Vervanging VW Crafter 77-VKZ-8	2026	70	0	0	70
Houtversnipperaar Linddana 2024	2026	65	0	0	65
VW Transporter lang wiel dubbel gesloten	2026	48	0	0	48
VW Caddy V-221-PK	2026	35	0	0	35
Renault Trafic lang wiel dubbel gesloten V-305-RZ	2026	45	0	0	45
John Deere 4066	2026	65	0	0	65
Herder klepelmaaier Votex Jumbo Flex 150 eco	2026	35	0	0	35
Greentec 930 WD	2026	62	0	0	62
New Holland Boomer 25	2026	27	0	0	27
Herder klepelmaaier Votex Jumbo Flex 150 eco	2026	28	0	0	28
Holder C70	2026	125	0	0	125
Holder C70	2026	125	0	0	125
Fendt 512 Vario Profi	2026	140	0	80	60
		1.117	**-**	**80**	**1.037**
Totaal		***99.397***	***7.891***	***2.015***	***81.229***

3. Reserves en voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN				
Bedragen x € 1.000				
Naam reserve/voorziening	**Stand per 01/01/2027**	**Toevoeging tlv exploitatie**	**Onttrekking tgv exploitatie**	**Stand per 31/12/2027**
Algemene reserves				
Algemene reserve	31.505	1.000	1.870	30.635
Totaal algemene reserves	***31.505***	***1.000***	***1.870***	***30.635***
Bestemmingsreserves				
Stedelijke vernieuwing	397	-	-	397
Vastgoed	2.117	19	761	1.375
Mobiliteit	924	-	-	924
Regio Specifiek Pakket (RSP)	1.143	-	-	1.143
Dutch TechZone	328	-	-	328
Reserve grondexploitaties	5.064	-	-	5.064
Herstructureringsfonds	1.692	-	-	1.692
Innovaties zorg	169	-	-	169
Accommodaties in de samenleving	640	-	-	640
Asiel- en vluchtelingenopvang	3.507	-	119	3.388
Woonwagenbeleid	305	-	-	305
Totaal bestemmingsreserves	***16.286***	***19***	***880***	***15.425***
Totaal reserves	***47.791***	***1.019***	***2.750***	***46.060***
Voorzieningen				
Rioleringen	1.828	58	125	1.761
Voorziening oud-wethouders	3.070	-	70	3.000
Voorziening spaarverlof	980	-	-	980
Voorziening herstel parkeerdek Gansehof	134	67	-	201
Risico's afgesloten grexen	99	-	-	99
Sportcomplex Swaneburg	558	110	62	606
Totaal voorzieningen	***6.669***	***235***	***257***	***6.647***
Totaal Generaal	***54.460***	***1.254***	***3.007***	***52.707***

Overzicht reserves en voorzieningen meerjarig

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN MEERJARIG										
Bedragen x € 1.000										
	2028			2029			2030			
Naam reserve/voorziening	**Stand 1 januari**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Stand 1 januari**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Stand 1 januari**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Stand 31 december**
Algemene reserve										
Algemene reserve	30.635	1.000	1.244	30.391	1.000	1.744	29.647	1.000	250	30.397
Totaal algemene reserve	***30.635***	***1.000***	***1.244***	***30.391***	***1.000***	***1.744***	***29.647***	***1.000***	***250***	***30.397***
Bestemmingsreserves										
Stedelijke vernieuwing	397	-	-	397	-	-	397	-	-	397
Vastgoed	1.375	-	761	614	-	614	0	-	-	0
Mobiliteit	924	-	-	924	-	-	924	-	-	924
Regio Specifiek Pakket (RSP)	1.143	-	-	1.143	-	-	1.143	-	-	1.143
Dutch TechZone	328	-	-	328	-	-	328	-	-	328
Reserve grondexploitaties	5.064	-	-	5.064	-	-	5.064	-	-	5.064
Herstructureringsfonds	1.692	-	-	1.692	-	-	1.692	-	-	1.692
Innovaties zorg	169	-	-	169	-	-	169	-	-	169
Accommodaties in de samenleving	640	-	-	640	-	-	640	-	-	640
Asiel- en vluchtelingenopvang	3.388	-	1.331	2.057	-	-	2.057	-	-	2.057
Woonwagenbeleid	305	-	-	305	-	-	305	-	-	305
Totaal bestemmingsreserves	***15.425***	***0***	***2.092***	***13.333***	***0***	***614***	***12.719***	***0***	***0***	***12.719***
Totaal reserves	**46.060**	**1.000**	**3.336**	**43.724**	**1.000**	**2.358**	**42.366**	**1.000**	**250**	**43.116**
Voorzieningen										
Rioleringen	1.761	-	117	1.644	-	157	1.487	-	157	1.330
Voorziening oud-wethouders	3.000	-	70	2.930	-	70	2.860	-	70	2.790
Voorziening spaarverlof	980	-	-	980	-	-	980	-	-	980
Voorziening herstel parkeerdek Gansehof	201	67	-	268	67	-	335	67	-	402
Risico's afgesloten grexen	99	-	-	99	-	-	99	-	-	99
Sportcomplex Swaneburg	606	110	62	654	110	62	702	110	62	750

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN MEERJARIG										
Totaal voorzieningen	***6.647***	***177***	***249***	***6.575***	***177***	***289***	***6.463***	***177***	***289***	***6.351***
Totaal Generaal	**52.707**	**1.177**	**3.585**	**50.299**	**1.177**	**2.647**	**48.829**	**1.177**	**539**	**49.467**

4. Taakvelden conform BBV

Overzicht taakvelden baten

Bedragen x €1.000

Baten	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
0-1 Bestuur				
5. Fundering voor de toekomst	**126**	**126**	**126**	**126**
0-10 Mutaties reserves				
1. Bouwen voor de samenleving	**0**	**0**	**0**	**0**
2. Duurzaamheid	**761**	**761**	**614**	**0**
3. Samen	**181**	**1.393**	**62**	**62**
6. Financiering en alg.dekkingsmiddelen	**804**	**994**	**1.494**	**0**
Totaal 0-10 Mutaties reserves	**1.746**	**3.148**	**2.170**	**62**
0-2 Burgerzaken				
5. Fundering voor de toekomst	**882**	**785**	**525**	**501**
0-4 Overhead				
5. Fundering voor de toekomst	**282**	**282**	**282**	**282**
0-5 Treasury				
6. Financiering en alg.dekkingsmiddelen	**7.757**	**8.416**	**10.044**	**11.690**
0-61 OZB woningen				
6. Financiering en alg.dekkingsmiddelen	**9.528**	**9.528**	**9.528**	**9.528**
0-62 OZB niet-woningen				
6. Financiering en alg.dekkingsmiddelen	**2.465**	**2.465**	**2.465**	**2.465**
0-64 Belastingen overig				
6. Financiering en alg.dekkingsmiddelen	**55**	**55**	**55**	**55**
0-7 ALG.uitkeringen en ov. uitkeringen GF				
6. Financiering en alg.dekkingsmiddelen	**95.552**	**91.713**	**92.156**	**93.204**
1-2 Openbare orde en veiligheid				
1. Bouwen voor de samenleving	**16**	**16**	**16**	**16**
3. Samen	**48**	**48**	**48**	**48**
Totaal 1-2 Openbare orde en veiligheid	**64**	**64**	**64**	**64**
2-1 Verkeer en Vervoer				
1. Bouwen voor de samenleving	**142**	**142**	**142**	**142**
5. Fundering voor de toekomst	**31**	**31**	**31**	**31**
Totaal 2-1 Verkeer en Vervoer	**172**	**172**	**172**	**172**
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				

Baten	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1. Bouwen voor de samenleving	**347**	**347**	**347**	**347**
3-4 Economische promotie				
1. Bouwen voor de samenleving	**9**	**9**	**9**	**9**
6. Financiering en alg.dekkingsmiddelen	**2.255**	**2.325**	**2.325**	**2.325**
Totaal 3-4 Economische promotie	**2.265**	**2.335**	**2.335**	**2.335**
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken				
3. Samen	**1.249**	**1.249**	**1.249**	**1.249**
5-6 Media				
3. Samen	**4**	**4**	**4**	**4**
5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
1. Bouwen voor de samenleving	**508**	**0**	**0**	**0**
2. Duurzaamheid	**55**	**55**	**55**	**55**
Totaal 5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**563**	**55**	**55**	**55**
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie				
2. Duurzaamheid	**0**	**0**	**0**	**0**
6-3 Inkomensregelingen				
3. Samen	**12.209**	**12.209**	**12.209**	**12.209**
6-60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)				
3. Samen	**302**	**302**	**302**	**302**
7-2 Riolering				
1. Bouwen voor de samenleving	**125**	**194**	**263**	**263**
2. Duurzaamheid	**4.247**	**4.247**	**4.247**	**4.247**
Totaal 7-2 Riolering	**4.372**	**4.441**	**4.510**	**4.510**
7-3 Afval				
2. Duurzaamheid	**6.035**	**6.035**	**6.035**	**6.035**
7-4 Milieubeheer				
2. Duurzaamheid	**110**	**110**	**110**	**110**
7-5 Begraafplaatsen en crematoria				
2. Duurzaamheid	**403**	**403**	**403**	**403**
8-1 Ruimte en leefomgeving				
1. Bouwen voor de samenleving	**372**	**372**	**372**	**372**
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine				
1. Bouwen voor de samenleving	**4.138**	**2.365**	**19**	**-82**
8-3 Wonen en bouwen				
1. Bouwen voor de samenleving	**1.493**	**1.185**	**1.185**	**1.185**
2. Duurzaamheid	**1.782**	**1.782**	**1.782**	**1.782**

Baten	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
4. Eigenheid dorpen en wijken	**4**	**4**	**4**	**4**
Totaal 8-3 Wonen en bouwen	**3.280**	**2.971**	**2.971**	**2.971**
Totaal baten	**154.279**	**149.953**	**148.510**	**148.970**

Overzicht taakvelden lasten 2026-2029

Bedragen x €1.000

Lasten	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
0-1 Bestuur				
1. Bouwen voor de samenleving	**-45**	**-45**	**-45**	**-45**
5. Fundering voor de toekomst	**-2.604**	**-2.606**	**-2.606**	**-2.606**
Totaal 0-1 Bestuur	**-2.649**	**-2.651**	**-2.651**	**-2.651**
0-10 Mutaties reserves				
2. Duurzaamheid	**-177**	**-177**	**-177**	**-177**
6. Financiering en alg.dekkingsmiddelen	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**
Totaal 0-10 Mutaties reserves	**-1.177**	**-1.177**	**-1.177**	**-1.177**
0-2 Burgerzaken				
5. Fundering voor de toekomst	**-2.770**	**-2.623**	**-2.590**	**-2.578**
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden				
1. Bouwen voor de samenleving	**-11**	**-11**	**-11**	**-11**
0-4 Overhead				
2. Duurzaamheid	**-415**	**-415**	**-415**	**-415**
5. Fundering voor de toekomst	**-18.587**	**-18.750**	**-18.731**	**-18.686**
Totaal 0-4 Overhead	**-19.002**	**-19.166**	**-19.146**	**-19.101**
0-5 Treasury				
6. Financiering en alg.dekkingsmiddelen	**-7.221**	**-7.880**	**-9.509**	**-11.155**
0-61 OZB woningen				
6. Financiering en alg.dekkingsmiddelen	**-81**	**-81**	**-81**	**-81**
0-64 Belastingen overig				
6. Financiering en alg.dekkingsmiddelen	**-157**	**-157**	**-157**	**-157**
0-8 Overige baten en lasten				
6. Financiering en alg.dekkingsmiddelen	**125**	**651**	**651**	**659**
1-2 Openbare orde en veiligheid				
3. Samen	**-3.411**	**-3.473**	**-3.519**	**-3.591**
5. Fundering voor de toekomst	**-940**	**-940**	**-940**	**-940**
Totaal 1-2 Openbare orde en veiligheid	**-4.351**	**-4.413**	**-4.459**	**-4.531**

Lasten	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
2-1 Verkeer en Vervoer				
1. Bouwen voor de samenleving	**-5.693**	**-5.858**	**-5.950**	**-5.497**
5. Fundering voor de toekomst	**-2.084**	**-2.137**	**-2.172**	**-2.242**
Totaal 2-1 Verkeer en Vervoer	**-7.777**	**-7.995**	**-8.122**	**-7.739**
2-4 Economische havens en waterwegen				
1. Bouwen voor de samenleving	**-2**	**-2**	**-2**	**-2**
3-1 Economische ontwikkeling				
1. Bouwen voor de samenleving	**-407**	**-404**	**-422**	**-419**
4. Eigenheid dorpen en wijken	**-78**	**-78**	**-78**	**-78**
5. Fundering voor de toekomst	**-2.325**	**-2.336**	**-2.333**	**-2.329**
Totaal 3-1 Economische ontwikkeling	**-2.810**	**-2.818**	**-2.834**	**-2.827**
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
1. Bouwen voor de samenleving	**-569**	**-294**	**-294**	**-294**
3-4 Economische promotie				
1. Bouwen voor de samenleving	**-323**	**-313**	**-313**	**-313**
4-1 Openbaar basisonderwijs				
3. Samen	**-18**	**-18**	**-18**	**-18**
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken				
2. Duurzaamheid	**-17**	**-17**	**-17**	**-17**
3. Samen	**-2.493**	**-2.493**	**-2.493**	**-2.492**
Totaal 4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	**-2.510**	**-2.510**	**-2.510**	**-2.509**
5-2 Sportaccommodaties				
3. Samen	**-1.912**	**-1.706**	**-1.696**	**-1.691**
5-3 Cult.presentatie - productie en -partic.				
3. Samen	**-362**	**-282**	**-282**	**-282**
5-4 Musea				
3. Samen	**-384**	**-384**	**-384**	**-384**
5-6 Media				
3. Samen	**-1.150**	**-1.041**	**-1.041**	**-1.041**
5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
1. Bouwen voor de samenleving	**-758**	**-242**	**-243**	**-243**
2. Duurzaamheid	**-1.356**	**-1.356**	**-1.356**	**-1.356**
5. Fundering voor de toekomst	**-3.659**	**-3.679**	**-3.683**	**-3.675**

Lasten	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal 5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**-5.773**	**-5.276**	**-5.281**	**-5.273**
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie				
2. Duurzaamheid	**-1**	**-1**	**-1**	**-1**
3. Samen	**-4.519**	**-4.519**	**-4.519**	**-4.519**
Totaal 6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	**-4.520**	**-4.520**	**-4.520**	**-4.520**
6-21 Toegang en 1elijnsvoorz. WMO				
3. Samen	**-288**	**-288**	**-288**	**-288**
6-22 Toegang en 1elijnsvoorz. Jeugd				
3. Samen	**-8.198**	**-8.198**	**-8.198**	**-8.198**
6-23 Toegang en 1elijnsvoorz. Integraal				
3. Samen	**-722**	**-722**	**-722**	**-722**
5. Fundering voor de toekomst	**-2.971**	**-2.981**	**-3.101**	**-3.101**
Totaal 6-23 Toegang en 1elijnsvoorz. Integraal	**-3.694**	**-3.704**	**-3.824**	**-3.824**
6-3 Inkomensregelingen				
3. Samen	**-15.714**	**-15.688**	**-15.687**	**-15.704**
6-4 WSW en beschut werk				
3. Samen	**-4.666**	**-4.570**	**-4.167**	**-3.892**
5. Fundering voor de toekomst	**-2.558**	**-2.564**	**-2.564**	**-2.564**
Totaal 6-4 WSW en beschut werk	**-7.224**	**-7.135**	**-6.731**	**-6.456**
6-5 Arbeidsparticipatie				
3. Samen	**-1.917**	**-1.901**	**-1.976**	**-2.071**
6-60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)				
3. Samen	**-2.385**	**-2.478**	**-2.507**	**-2.509**
6-711 Huishoudelijke hulp (WMO)				
3. Samen	**-4.655**	**-4.755**	**-4.855**	**-4.855**
6-712 Begeleiding (WMO)				
3. Samen	**-1.500**	**-1.500**	**-1.500**	**-1.500**
6-713 Dagbesteding (WMO)				
3. Samen	**-840**	**-865**	**-890**	**-890**
6-752 Jeugdhulp ambulant regionaal				
3. Samen	**-5.237**	**-5.217**	**-5.217**	**-5.217**
6-762 Jeugdhulp met verblijf regionaal				
3. Samen	**-1.620**	**-1.620**	**-1.620**	**-1.620**
6-791 PGB WMO				
3. Samen	**-500**	**-500**	**-500**	**-500**
6-792 PGB Jeugd				
3. Samen	**-203**	**-203**	**-203**	**-203**

Lasten	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
6-811 Beschermd wonen (WMO)				
3. Samen	**-46**	**-46**	**-46**	**-46**
6-821 Jeugdbescherming				
3. Samen	**-790**	**-790**	**-790**	**-790**
6-822 Jeugdreclassering				
3. Samen	**-90**	**-90**	**-90**	**-90**
6-92 Coördinatie en beleid Jeugd				
3. Samen	**-258**	**-258**	**-258**	**-258**
5. Fundering voor de toekomst	**-2.042**	**-2.051**	**-2.051**	**-2.051**
Totaal 6-92 Coördinatie en beleid Jeugd	**-2.301**	**-2.309**	**-2.309**	**-2.309**
7-1 Volksgezondheid				
3. Samen	**-535**	**-450**	**-450**	**-450**
7-2 Riolering				
1. Bouwen voor de samenleving	**-2.711**	**-2.783**	**-2.854**	**-2.899**
7-3 Afval				
2. Duurzaamheid	**-4.904**	**-5.154**	**-5.154**	**-5.154**
5. Fundering voor de toekomst	**-2.217**	**-2.230**	**-2.223**	**-2.223**
Totaal 7-3 Afval	**-7.121**	**-7.384**	**-7.377**	**-7.377**
7-4 Milieubeheer				
2. Duurzaamheid	**-4.366**	**-3.084**	**-3.084**	**-3.084**
7-5 Begraafplaatsen en crematoria				
2. Duurzaamheid	**-440**	**-361**	**-361**	**-361**
8-1 Ruimte en leefomgeving				
1. Bouwen voor de samenleving	**-655**	**-624**	**-617**	**-610**
5. Fundering voor de toekomst	**-2.919**	**-2.932**	**-2.935**	**-2.932**
Totaal 8-1 Ruimte en leefomgeving	**-3.574**	**-3.556**	**-3.552**	**-3.542**
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine				
1. Bouwen voor de samenleving	**-4.138**	**-2.365**	**-19**	**82**
8-3 Wonen en bouwen				
1. Bouwen voor de samenleving	**-1.291**	**-746**	**-741**	**-720**
2. Duurzaamheid	**-6.067**	**-6.259**	**-7.441**	**-8.439**
4. Eigenheid dorpen en wijken	**-640**	**-777**	**-776**	**-774**
Totaal 8-3 Wonen en bouwen	**-7.998**	**-7.782**	**-8.958**	**-9.934**
Totaal lasten	**-153.488**	**-149.717**	**-150.312**	**-152.308**

5. Begrotingssubsidies

Begrotingssubsidies volgens art. 4.23 lid 3 c (Awb)

In deze bijlage zijn de begrotingssubsidies als bedoeld in artikel 4:23 lid 3 onder c Awb opgenomen. Dit zijn subsidies voor, voornamelijk, grotere instellingen die naar verwachting als enige in aanmerking komen voor de subsidie.
In die gevallen is het niet opportuun om een aparte subsidieregeling op te stellen. De wet stelt in dat geval als eis dat de subsidie-ontvanger en het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, in de begroting worden vermeld.

BEGROTINGSSUBSIDIES	
Naam organisatie	**Subsidie**
Icare Jeugdgezondheidszorg	641.000
Stichting Maatschappelijk Welzijn Coevorden	2.513.900
Voorveld Jeugd Icare	67.200
Voorveld Jeugd GGD	134.400
Voorveld Jeugd MWC	101.400
Inloopvoorziening GGZ Cosis	110.700
Stichting Humanitas (afdeling Coevorden)	18.700
Yorneo - vroeg erbij	42.700
Stichting Voedselbank Zuid-Oost Drenthe	7.500
Stichting Nei Noaberschap	2.000
Stichting Sigrids Garden (penvoerder)	25.500
Vluchtelingenwerk Noord Nederland	18.000
Stichting Armoedefonds	7.100
Stichting Biblionet Drenthe	849.300
Stichting Biblionet Drenthe (Taalpunt)	75.300
Stichting Toeristisch-Recreatief Coevorden	183.700
Stichting Geopark De Hondsrug	30.100
Stichting Dalen Promotie inzake Fiets4Daagse	6.300
Stichting Streekomroep ZO34!	27.700
Stichting Cultuurpodium Coevorden	304.200
Stichting Stedelijk Museum Coevorden	383.400
Stichting Ondernemend Coevorden	2.000
Stichting Marketing Drenthe (Van Gogh Drenthe)	51.000
Plaatselijk belang Oosterhesselen ten behoeve van Hertenkamp	3.200
Samenwerkingsverband Zuid-Oost Drente inzake taalcoordinator	10.400
Samenwerkingsverband Zuid-Oost Drenthe inzake zomerschool	3.200
Onderwijsstichting Arcade inzake schakelonderwijs	48.500
Natuur en Milieu Federatie Drenthe inzake scholennetwerk	15.900
Stichting Fonds Slachtofferhulp	12.500
Innovatie Veenkoloniën	5.300
Stichting Nei Naoberschap Dalen	4.200
Sport Drenthe: Sportgala Drenthe	2.000
Sport Drenthe: Drenthe beweegt	6.300
Repair Café Dalen	780
Repair Café Oosterhesselen, Gees, Zwinderen	780
CMO-Stamm: Drenthe Gezond	6.300
De Nieuwe Veste - Dag van de techniek	3.000
Gezinscoaches (via MWC)	25.000

6. Verbonden partijen

Kaderstellende informatie verbonden partijen

KADERSTELLENDE INFORMATIE VERBONDEN PARTIJEN (Gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen)				
Verbonden partij	**Doel**	**Wijze van deelneming**	**Betrokkenen**	**Bestuurlijk belang/bevoegdheid**
1. Gemeenschappelijke regelingen				
Recreatieschap Drenthe	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van recreatie en toerisme	De deelnemers wijzen elk één lid en één en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur.	De twaalf gemeenten in Drenthe en de Friese gemeente Ooststellingwerf.	De portefeuillehouder vertegenwoordigt onze gemeente in het AB.
EMCO-groep	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening.	De gemeenteraden van de deelnemers benoemen de leden van het bestuur de gemeente Emmen 4 leden; de gemeente Coevorden 2 leden; de gemeente Borger - Odoorn 2 leden.	De gemeenten Emmen, Coevorden en Borger-Odoorn.	De portefeuillehouder vertegenwoordigt onze gemeente in het AB en DB.
SamenDrenthe *tot 31-12-2025 GGD*	Het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de volksgezondheid in brede zin.	Het college van burgemeester en wethouders wijst één lid en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur.	De twaalf gemeenten in Drenthe.	De portefeuillehouder in het college is aangewezen als vertegenwoordiger in het AB.
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)	Het uitvoeren van de gemeentelijke taken van de deelnemende gemeenten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de milieuvoorschriften krachtens de Wabo en overige milieuwet- en regelgeving.	De colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten wijzen ieder één lid van het algemeen bestuur aan. Zij wijzen tevens in ieder geval één vervangend lid van het algemeen bestuur aan.	De provincie Drenthe en de twaalf gemeenten in Drenthe.	De portefeuillehouder in het college vertegenwoordigt het collgege in het algemeen bestuur.
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	Veiligheidsregio Drenthe is een netwerkorganisatie ter ondersteuning van de gemeentelijke taken op het brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening voor twaalf Drentse gemeenten	Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de aan deze regeling deelnemende gemeenten.	De twaalf gemeenten in Drenthe.	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur en heeft één stem.
Euregio Enschede/Gronau	Het bevorderen van grensoverschrijdende ontwikkelingen op het	Elke deelnemer wijst vertegenwoordigers	129 Nederlandse en Duitse gemeenten,	De gemeenteraad heeft de burgemeester,

KADERSTELLENDE INFORMATIE VERBONDEN PARTIJEN (Gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen)				
	terrein van infrastructuur, economie, cultuur, recreatie en andere maatschappelijke taken en het behartigen van de belangen van haar gebied en de inwoners daarvan bij de bevoegde overheidsinstanties en instellingen.	aan voor het algemeen bestuur. Het aantal is afhankelijk van de betaalde lidmaatschaps-bijdragen die gebaseerd zijn op de inwoners-aantallen. Wij hebben 3 vertegenwoordigers in het algemeen bestuur.	steden en (Land-)Kreise uit de deelgebieden Vechtdal, regio Twente, regio Achterhoek, de Landkreise Grafschaft Bentheim, Emsland en Osnabrück, de steden Osnabrück en Münster en de Kreise in het Münsterland.	een wethouder en een raadslid aangewezen als gemeentelijk vertegenwoordiger in het algemeen bestuur.
Eems Dollard Regio (EDR)	Het adviseren van deelnemers, burgers, ondernemers, verenigingen, overheden en anderen bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen. Het uitvoeren van projecten, verzoeken om en verdeling van subsidies.	Elke deelnemer wijst twee vertegen-woordigers aan in de EDR-raad.	Duitse en Nederlandse gemeenten, WGR-regio's, Kamers vanKoophandel en overige publiekrechtelijke lichamen die de regeling hebben ondertekend.	De portefeuillehouder vertegenwoordigt onze gemeente in het AB en DB.
Bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen en Drenthe	Het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering door de Bedrijfsvoeringsorganisatie van de uitvoerende taken in het kader van doorontwikkeling en contractmanagement van vervoer in het gebied van de deelnemers.	Het bestuur bestaat uit een afvaardiging van de collegeleden van de deelnemers: 1 vertegenwoordiger per deelnemer per regio en een vertegenwoordiger van het OV-bureau.	De colleges van de gemeenten in Groningen en Drenthe en het dagelijks bestuur van het OV-bureau Groningen Drenthe.	De regio Zuidoost-Drenthe bestaat uit de gemeenten Borger-Odoorn; Coevorden; Emmen. Deze regio levert één vertegen-woordiger voor het bestuur.
Jeugdhulpregio Drenthe (JHRD) *Miv 01-01-2027*	De beschikbaarheid, kwaliteit en betaalbaarheid van specialistische jeugdhulp voor de twaalf Drentse gemeenten gezamenlijk te organiseren, zodat alle kinderen, jongeren en gezinnen tijdig passende hulp kunnen ontvangen.	Het college van burgemeester en wethouders wijst één lid en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur.	De twaalf gemeenten in Drenthe.	De portefeuillehouder in het college vertegenwoordigt het collgege in het algemeen bestuur.
2. Vennootschappen en coöperaties				
GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH	Ontwikkeling en promotie van het grensoverschrijdend industrie- en bedrijvenpark 'GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH' met als doel de structuurverbetering in het grensgebied Drenthe/Grafschaft Bentheim. Bevordering	Aandeelhouder. Het betreft een GmbH naar Duits recht, waarvan de gemeente medeaandeelhouder is.	De Samtgemeinde Emlichheim, de gemeente Coevorden, het district Grafschaft Bentheim, het land Niedersachsen en de Noordelijke Ontwikkelings-maatschappij.	Vier leden van het college maken deel uit van de Aufsichtsrat respectievelijk de de Gesellschafterversamm lung.

KADERSTELLENDE INFORMATIE VERBONDEN PARTIJEN (Gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen)				
	en ondersteuning van alle regionale maatregelen die als doel hebben dit te bereiken.			
N.V. Area reiniging	De inzameling, verwerking en recycling van (huishoudelijke) afvalstoffen, straatreiniging en kolkenzuigen	Aandeelhouder.	De gemeenten Coevorden, Emmen en Hoogeveen en De Wolden (en miv 2027 Borger-Odoorn)	Wij hebben een vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) met paritair stemrecht. Daarnaast treden wij op als opdrachtgever. Binnen het college is een functionele scheiding aangebracht tussen de rol van aandeelhouder en die van opdrachtgever. De portefeuillehouder Financien vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Waterbedrijf Drenthe	De zorg voor en de instandhouding van de (drink)watervoorziening in haar verzorgingsgebied en het verrichten van alle werkzaamheden die daarmee in verband staan.	Aandeelhouder.	De provincie Drenthe en de gemeenten in de Provincie Drenthe zijn aandeelhouder.	De portefeuillehouder klimaat en energie vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Rendo holding	Het transporteren en distribueren van energie; beheer en onderhoud vaneen gas en elektriciteitsnetwerk.	Aandeelhouder. Daarnaast hebben wij met de groep kleine aandeelhouders tezamen het recht een voordracht te doen tot benoeming van één lid in de Raad van Commissarissen van de N.V. Rendo Holding.	Diverse gemeenten in Drenthe en Overijssel.	De portefeuillehouder klimaat en energie vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Het uitoefenen van het bedrijf van bankier voor overheden, waaronder gemeenten.	Aandeelhouder.	Het rijk, de provincies en nagenoeg alle Nederlandse gemeenten.	De portefeuillehouder vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
Enexis Holding N.V.	Het transporteren en distribueren van energie; het in stand houden van een betrouwbaar distributie en transportnet voor energie.	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De portefeuillehouder klimaat en energie vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
3. Overige verbonden partijen				
Regionaal Overslag Centrum (ROC)	het ontwikkelen van een Regionaal Overslag Centrum	Een van de partijen bij een	De gemeente Coevorden en de raden van	Een lid van het college en een ambtelijke

KADERSTELLENDE INFORMATIE VERBONDEN PARTIJEN (Gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen)				
(wordt opgeheven)	(ROC) in Coevorden. De gemeente en een combinatie van drie aannemers werken samen in een PPS-constructie samen in het ROC-project.	samenwerkingsovereenkomst.	bestuur van de partners in de Aannemerscombinatie CROCC.	projectcoördinator vertegenwoordigen de de gemeente in de stuurgroep ROC.